

25

**SPOJRZEŃ
PRZEZ GRANICĘ
BLICKE ÜBER
DIE GRENZE HINAUS**



**EUROREGION
POMERANIA**





25 SPOJRZEŃ
PRZEZ GRANICĘ
BLICKE ÜBER
DIE GRENZE HINAUS



**EUROREGION
POMERANIA**

Redakcja | Redaktion

Irena Stróżyńska, Joanna Fajfer-Słósarek

Andreas Bergemann, Andrea Gronwald, Martin Hanf, Udo Hirschfeld, Iwona Kowalczyk, Oliver Pielmann

Teksty | Texte

Jennifer Billowie, Rafal Jesswein, Michał Olszewski, Bogdan Twardochleb

Tłumaczenie na język niemiecki i polski | Übersetzung ins Polnische und Deutsche

Irena Obstawska

Fotografie | Fotografie

Andrzej Łazowski

Skład i skład | Layout und Satz

Kadruk

ISBN: 978-83-66607-43-9

Wydanie I | 1 Auflage

Szczecin 2021

Druk | Druck

Drukarnia KAdruk, kadruk.pl

Wydawca | Herausgeber

Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania

al. Wojska Polskiego 184c/15, 71-256 Szczecin

Wydawnictwo KAdruk, Szczecin

Niniejsza publikacja została opracowana przy współpracy z | Diese Veröffentlichung entstand in Zusammenarbeit mit
Kommunalgemeinschaft Pomerania e.V

Wydano z finansowym wsparciem Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Herausgegeben mit finanzieller Unterstützung der Stiftung für deutsch-polnische Zusammenarbeit.



FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

SZANOWNI PAŃSTWO,

15 grudnia 1995 roku w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie podpisano umowę o utworzeniu Euroregionu Pomerania. Jej sygnatariuszami byli: Komunalny Związek Celowy Pomorza Zachodniego, Gmina Miasto Szczecin i Kommunalgemeinschaft Pomerania e. V.

Umowa ta zmieniła funkcjonowanie całego transgranicznego obszaru w Meklemburgii-Pomorzach Przednim, Brandenburgii i województwie

SEHR GEEHRTE DAMEN UND HERREN,

am 15. Dezember 1995 wurde im Schloss der Pommerschen Herzöge der Gründungsvertrag über die Euroregion Pomerania unterzeichnet. Die Unterzeichner waren: Kommunaler Zweckverband der Gemeinden Westpommerns „Pomerania“, die Stadt Stettin und die Kommunalgemeinschaft Europaregion Pomerania e.V.

Der Gründungsvertrag änderte die Funktionsweise des gesamten grenzüberschreitenden Ge-



zachodniopomorskim, wówczas jeszcze szczecińskim. Dokładnie 25 lat później w Prenzlau mieliśmy obchodzić uroczyste jubileusz tych wydarzeń. Niestety epidemia COVID-19 pokrzyżowała nasze plany. Zamknięte granice nie pozwoliły na bezpośrednie spotkanie. Wobec niespodziewanej sytuacji wspólnie postanowiliśmy przenieść nasze obchody na grudzień 2021 roku mając nadzieję, że sytuacja epidemiologiczna tym razem umożliwi nam spotkanie. Niestety byliśmy w błędzie. Rosnąca liczba zakażeń w Polsce i Niemczech zmusiła nas ponownie do weryfikacji planów. Uroczystości rocznicowe przenieśli-

biets in Mecklenburg-Vorpommern, Brandenburg und der Woiwodschaft Westpommern, damals noch Woiwodschaft Szczecin.

Genau 25 Jahre später wollten wir den Jahrestag dieser Ereignisse in Prenzlau feiern. Leider hat die COVID-19-Pandemie unsere Pläne durchkreuzt. Die geschlossenen Grenzen ließen eine direkte Begegnung nicht zu. Angesichts der unerwarteten Situation haben wir gemeinsam beschlossen, unsere Feierlichkeiten auf Dezember 2021 zu verschieben, in der Hoffnung, dass die epidemiologische Situation es uns erlauben wür-



śmy na wiosnę 2022 roku. Data uległa zmianie, ale miejsce pozostało to samo – Prenzlau. Jednym z elementów obchodów będzie przygotowywana wystawa fotograficzna „25 spojrzeń przez granicę” wraz z towarzyszącym jej katalogiem.

Nie chcieliśmy jednak, aby w tym roku nasza rocznica przeszła bez echa. Dlatego udostępniliśmy Państwu wystawę już teraz, na przełomie listopada i grudnia 2021 roku w Szczecinie w bardzo symbolicznym miejscu, bo na placu Solidarności w przestrzeni publicznej zarządzanej przez Centrum Dialogu Przełomy Muzeum Narodowego w Szczecinie. Wystawa pokazuje 25 polsko-niemieckich partnerstw wyróżniających się na przestrzeni ostatnich lat, dzięki którym doszło do skutku wiele, szczególnie ważnych dla Euroregionu Pomerania przedsięwzięć.

Warto przypomnieć, że powstanie euroregionów na polsko-niemieckiej granicy było wyni-



de, diesen Termin einzuhalten. Leider haben wir uns geirrt. Die steigenden Inzidenzzahlen in Polen und Deutschland zwangen uns, unsere Pläne erneut zu überprüfen.

Wir haben die Jubiläumsfeierlichkeiten auf das Frühjahr 2022 verschoben. Der Termin hat sich geändert, aber der Veranstaltungsort bleibt derselbe – Prenzlau.

Eines der Elemente der Feierlichkeiten wird eine Fotoausstellung mit dem Titel „25 Blicke über die Grenze hinaus“ sein, zu der auch dieser Katalog erscheint.

Wir wollten jedoch nicht, dass unser Jubiläum in diesem Jahr unbemerkt bleibt. Aus diesem Grund haben wir die Ausstellung jetzt, im November und Dezember 2021, in Szczecin an einem sehr symbolträchtigen Ort, dem Platz der Solidarität, im öffentlichen Raum des Dialogzentrums Umbrüche Nationalmuseums in Szczecin gezeigt. Die Ausstellung zeigt 25 herausragende deutsch-polnische Partnerschaften der letzten Jahre, dank derer viele Projekte von besonderer Bedeutung für die Euroregion Pomerania verwirklicht werden konnten.

Es sei daran erinnert, dass die Schaffung von Euroregionen an der polnisch-deutschen Grenze das Ergebnis des am 17. Juni 1991 zwischen der Republik Polen und der Bundesrepublik Deutschland unterzeichneten Vertrags über gute Nachbarschaft und freundschaftliche Zusam-

kiem Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy, podpisanego między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec dnia 17 czerwca 1991 roku oraz wstąpienia Polski na ścieżkę członkostwa w UE.

Istotą funkcjonowania euroregionu jest spotkanie ludzi i realizowanie przez nich wspólnych przedsięwzięć dla dobra transgranicznego regionu. Przez 25 lat przykładów można by wymienić wiele. Nasza wystawa i katalog są tylko symbolicznym podziękowaniem dla wszystkich tych, którzy przez wiele lat działali na rzecz porozumienia polsko-niemieckiego i współpracy transgranicznej w Euroregionie Pomerania.

menarbeit sowie der Beginn des Mitgliedschaftsprozesses Polens zur EU war.

Das Wesen der Euroregion besteht darin, dass sich Menschen treffen und zum Wohle der grenzüberschreitenden Region zusammenarbeiten. Seit 25 Jahren gibt es viele Beispiele dafür. Unsere Ausstellung und unser Katalog sind nur ein symbolisches Dankeschön an all diejenigen, die sich seit vielen Jahren für das deutsch-polnische Abkommen und die grenzüberschreitende Zusammenarbeit in der Euroregion Pomerania einsetzen.

Die Ausstellung „25 Blicke über die Grenze hinaus“ und der dazugehörige Katalog wären ohne





Wystawa „25 spojrzeń przez granicę” i katalog jej towarzyszący nie powstałyby, gdyby nie finansowanie zewnętrzne. Wystawa jest współfinansowana z programu współpracy UE Interreg VA Meklemburgia-Pomorze Przednie-Brandenburgia-Rzeczpospolita Polska, a katalog jej towarzyszący wsparła Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Paweł Bartnik
Dyrektor
Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu
Pomerania

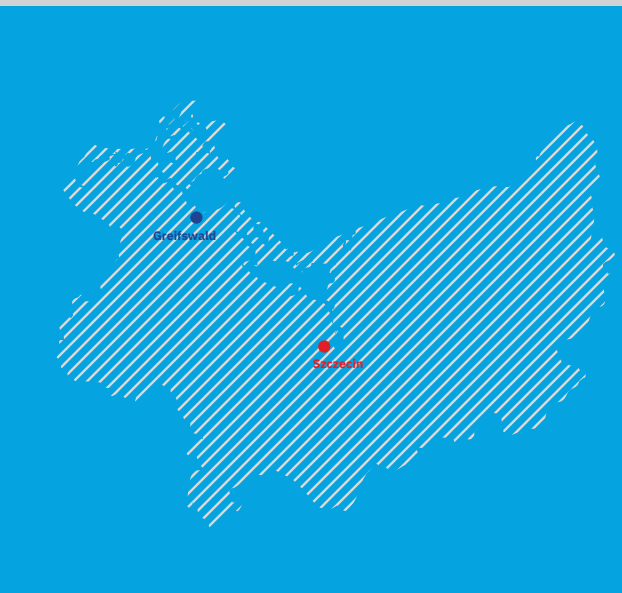
Andrea Gronwald
Dyrektorka
Biura Kommunalgemeinschaft Pomerania e.V.

externe Finanzierung nicht möglich gewesen. Die Ausstellung wird durch das Kooperationsprogramm der EU Interreg VA Mecklenburg-Vorpommern/Brandenburg-Republik/Polen kofinanziert, der begleitende Katalog wird von der Stiftung für deutsch-polnische Zusammenarbeit unterstützt.

Paweł Bartnik
Geschäftsführer
Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu
Pomerania

Andrea Gronwald
Geschäftsführerin
Kommunalgemeinschaft Pomerania e.V.





Prezydenci Euroregionu Pomerania: **MICHAEL SACK** – starosta powiatu Vorpommern-Greifswald, **KRZYSZTOF SOSKA** – zastępca prezydenta Szczecina

Regiony, które prowadzą transgraniczną współpracę w dziedzinie gospodarki i polityki, odgrywają coraz większą rolę w integracji europejskiej. Wspierają one porozumienie oraz zbliżenie zaangażowanych społeczności, instytucji i przedsiębiorstw. Euroregion Pomerania od ponad 25 lat wspiera i towarzyszy tym różnorodnym koncepcjom wymiany i współpracy. Obaj prezydenci mają wspólny cel – zacieśnienie współpracy i integrację mieszkańców po obu stronach granicy. Polski i niemiecki prezydent euroregionu sprawują swoje funkcje w równym stopniu i reprezentują euroregion na zewnątrz. Kiedy w czasie pandemii zamknięto granicę polsko-niemiecką, zabiegali m.in. o jej otwarcie dla osób dojeżdżających do pracy lub szkoły po drugiej stronie granicy.

Präsidenten der Euroregion Pomerania: **MICHAEL SACK** – Landrat des Landkreises Vorpommern-Greifswald, **KRZYSZTOF SOSKA** – Stellvertretender Präsident der Stadt Stettin

Regionen, die auf wirtschaftlichem und politischem Gebiet grenzüberschreitend zusammenarbeiten, spielen für die europäische Entwicklung eine immer größere Rolle. Sie unterstützen die Verständigung und Annäherung der beteiligten Bevölkerung, der Institutionen und Unternehmen. Die Euroregion Pomerania unterstützt und begleitet diese vielfältigen Ansätze des Austausches und der Zusammenarbeit seit über 25 Jahren.

Beide Präsidenten haben das gemeinsame Ziel – die Zusammenarbeit zu intensivieren und die Menschen auf beiden Seiten der Grenze zu integrieren. Der deutsche und der polnische Präsident üben ihre Funktionen gleichermaßen aus und vertreten die Euroregion nach außen. Als die deutsch-polnische Grenze während der Pandemie geschlossen war, setzten sie sich u.a. für deren Öffnung für Grenzgänger ein.



MICHAEL SACK

starosta powiatu Vorpommern-Greifswald

Obszary wiejskie graniczą z metropolią – jak sobie z tym radzić? Mówi starosta powiatu Vorpommern-Greifswald. Powiat Vorpommern-Greifswald, położony przy granicy z naszym polskim sąsiadem, z pobliską metropolią Szczecin, ma do odegrania szczególną rolę. Starosta Michael Sack jest świadomy tego znaczenia i w sposób ukierunkowany wzmacnia zrastanie się polsko-niemieckiego pogranicza.

We współpracy polsko-niemieckiej codzienne współistnienie już dawno stało się normalnością, „ale rozwój należy nadal wspierać przez dostosowywanie administracyjne i prawne”, wyjaśnia starosta Michael Sack. Ważne zadanie widzi również w promowaniu dwujęzyczności i to nie tylko jako podstawy do adaptacji polsko-niemieckiego rynku pracy.

Powiat osiągnął wiele sukcesów we współpracy polsko-niemieckiej. Sam powiat jako pierwszy powiat na granicy polsko-niemieckiej podpisał z województwem zachodniopomorskim umowę o współpracy w zakresie transgranicznego ratownictwa. Jest to kamień milowy po wielu latach intensywnych starań. Na płaszczyźnie społecznej i kulturalnej godne uwagi są polsko-niemieckie gimnazjum w Löcknitz czy też transgraniczna sieć teatralna Uckermärkische Bühnen Schwedt/Oder, Theater Vorpommern GmbH i opera w Szczecinie. Transgraniczna budowa dróg to także dodatkowa korzyść dla Euroregionu, podobnie jak wspólne festyny przygraniczne, imprezy sportowe i wspólne ćwiczenia policji i straży pożarnej.

Starosta Michael Sack wyraża życzenie dalszego ożywiania i wzmacniania relacji po obu stronach granicy

oraz aranżowania procesów integracyjnych na różnych szczeblach w celu dalszego wspólnego kształtowania pogranicza.

MICHAEL SACK

Landrat Vorpommern-Greifswald

Dem Landkreis Vorpommern-Greifswald mit seiner Grenzlage zu unserem polnischen Nachbarn mit der nahegelegenen Metropole Stettin kommt eine besondere Rolle zu. Dieser Bedeutung ist sich Landrat Michael Sack bewusst und stärkt gezielt das Zusammenwachsen der deutsch-polnischen Grenzregion.

In der deutsch-polnischen Zusammenarbeit ist das alltägliche Zusammenleben längst Normalität geworden, „jedoch muss die Entwicklung weiter von administrativen und rechtlichen Anpassungen flankiert werden“, erklärt Landrat Michael Sack. Er sieht auch eine wichtige Aufgabe in der Förderung der Zweisprachigkeit, nicht zuletzt als Grundlage für die Anpassung des deutsch-polnischen Arbeitsmarktes.

In der deutsch-polnischen Kooperation erzielte der Landkreis viele Erfolge. Der Landkreis selbst unterzeichnete als erster Landkreis an der deutsch-polnischen Grenze eine Kooperationsvereinbarung zum grenzüberschreitenden Rettungsdienst mit der Woiwodschaft Westpommern. Dies ist ein Meilenstein nach vielen Jahren intensiver Bemühungen. In Gesellschaft und Kultur überzeugt das deutsch-polnische Gymnasium in Löcknitz oder das grenzüberschreitende Theaternetzwerk der Uckermärkischen Bühnen Schwedt/Oder, der Theater Vorpommern GmbH und der Oper in Stettin. Auch der grenzüberschreitende





Straßenausbau ist ein Zugewinn für die Euroregion, wie auch die gemeinsamen Grenzfeste, Sportveranstaltungen oder gemeinsame Übungen von Polizei und Feuerwehr.

Landrat Michael Sack wünscht sich, die Beziehungen auf beiden Seiten der Grenze weiterhin zu beleben und zu festigen, Integrationsprozesse auf verschiedenen Ebenen zu arrangieren um die Grenzregion auch weiterhin gemeinsam zu gestalten.

KRZYSZTOF SOSKA

wiceprezydent Szczecina

Współpraca z Niemcami jest dla niego, mieszkańca Szczecina, czymś oczywistym. Sprawami polsko-niemieckimi zajmował się jako młody dziennikarz, będąc prezesem Radia Szczecin prowadził ścisłą i bardzo udaną współpracę z NDR. Jako wiceprezydent Szczecina był odpowiedzialny m.in. za kulturę i edukację, dzięki czemu zyskał możliwość bezpośredniego jej kreowania, a nie tylko relacjonowania. Głębiej zaangażował się w kooperację z sąsiadami po drugiej strony granicy po objęciu funkcji prezesa Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania.

Szczecin ma dobrze funkcjonujące trzy partnerstwa: z Bremenhaven, Rostockiem i Greifswaldem. Jednak ze względu na bliskość to właśnie partnerstwo z Greifswaldem i szerzej z powiatem Vorpommern-Greifswald jest najbardziej intensywne. Właśnie w tym partnerstwie realizowany jest flagowy projekt językowy Niemiecki zbliża/Polnisch liegt nahe, współfinansowany z programu współpracy Interreg VA MV/BB/PL. Poprzez ten projekt wypracowany zostanie model nauczania języka sąsiada od przedszkola do matury, a w nim atrakcyjne materiały dydaktyczne do nauczania języka polskiego i niemieckiego jako języka obcego, co podniesie atrakcyjność nauki języka sąsiada. Bez pokonania bariery językowej trudno będzie mówić o budowaniu wspólnego transgranicznego regionu, pogłębianiu współpracy, budowaniu transgranicznego rynku pracy, prowadzeniu wspólnej promocji turystycznej pogranicza. Trudności w porozumiewaniu się nie ułatwiają budowania trwałego wzajemnego zaufania, co jest fundamentem współpracy. Wymienione zadania leżą Krzysztofowi Sosce



bardzo na sercu, podobnie jak jego odpowiednikowi po stronie niemieckiej, panu Michaelowi Sackowi, pełniącemu funkcję prezydenta Kommunalgemeinschaft Pomerania i jednocześnie staroście powiatu Vorpommern-Greifswald.

Gmina Miasto Szczecin prowadzi Punkt Informacyjno-Kontaktowy dla obywateli polskich i niemieckich oraz Centrum Usług i Doradztwa – biuro świadczące usługi na rzecz przedsiębiorców, chcących podjąć działalność gospodarczą po drugiej stronie granicy lub też nawiązać współpracę z niemieckimi podmiotami gospodarczymi.

Jego zawodowe kontakty z partnerami niemieckimi są bardzo przyjazne, wręcz przyjacielskie. Pracuje intensywnie nad zgłębianiem zawłości języka niemieckiego i z zadowoleniem stwierdza, że odnotowuje postępy w tym zakresie. Dobra znajomość niemieckiego jest szansą na to, że służbowe kontakty będzie można przenieść także na niwę prywatną.

KRZYSZTOF SOSKA

Stellvertretender Stadtpräsident von Stettin

Die Zusammenarbeit mit Deutschland ist für die Einwohner von Stettin eine Selbstverständlichkeit. Schon als junger Journalist engagierte sich Herr Soska in deutsch-polnischen Angelegenheiten und arbeitete als Direktor von Radio Szczecin eng und sehr erfolgreich mit dem NDR zusammen. Als stellvertretender Präsident der Stadt Stettin war er unter anderem für Kultur und Bildung zuständig, was ihm die Möglichkeit gab, sie direkt zu gestalten, anstatt nur über sie zu berichten. Die Zusammenarbeit mit seinen Nachbarn auf der anderen Seite der Grenze vertiefte er, als er Präsident des Vereins der Polnischen Gemeinden der Euroregion Pomerania wurde.

Stettin hat drei gut funktionierende Partnerschaften mit Bremerhaven, Rostock und Greifswald. Aufgrund der räumlichen Nähe ist jedoch die Partnerschaft mit





Greifswald und generell mit dem Landkreis Vorpommern-Greifswald am intensivsten. In dieser Partnerschaft wird das vom Kooperationsprogramm Interreg VA MV/BB/PL kofinanzierte Flaggschiffprojekt „Polnisch liegt nahe/ Niemiecki zbliża“ umgesetzt. Im Rahmen des Projekts wird ein Modell für den Unterricht in der Nachbarsprache vom Kindergarten bis zum Abitur entwickelt, einschließlich attraktiver Lehrmaterialien für den Unterricht in Polnisch und Deutsch als Fremdsprache, die das Interesse, die Sprache des Nachbarn zu erlernen, erhöhen soll. Ohne die Überwindung der Sprachbarriere wird es schwierig, über den Aufbau einer gemeinsamen grenzüberschreitenden Region, die Vertiefung der Zusammenarbeit, den Aufbau eines grenzüberschreitenden Arbeitsmarktes

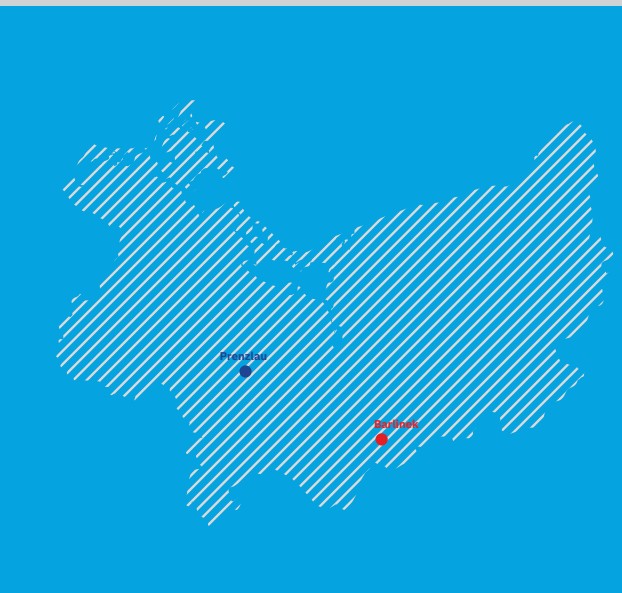
und die gemeinsame Förderung des Tourismus in der Grenzregion zu sprechen. Kommunikationsschwierigkeiten machen es nicht leichter, dauerhaft gegenseitiges Vertrauen aufzubauen, was die Grundlage der Zusammenarbeit ist. Die genannten Aufgaben liegen Krzysztof Soska sehr am Herzen, ebenso wie seinem Amtskollegen auf deutscher Seite, Michael Sack, dem Präsidenten der Kommunalgemeinschaft Europaregion Pomerania e.V. und Landrat des Landkreises Vorpommern-Greifswald.

Die Stadtverwaltung Stettin betreibt eine Kontakt- und Beratungsstelle für polnische und deutsche Bürger sowie ein Service- und Beratungszentrum – ein Büro, das Dienstleistungen für Unternehmer anbietet, die ein Gewerbe auf der anderen Seite der Grenze



gründen oder eine Kooperation mit deutschen Unternehmen eingehen möchten.

Seine beruflichen Kontakte zu den deutschen Partnern sind sehr freundschaftlich geprägt. Er arbeitet hart daran, die Feinheiten der deutschen Sprache zu beherrschen und freut sich, dass er Fortschritte macht. Mit guten Deutschkenntnissen können berufliche auch zu privaten Kontakten werden.



SIEGLINDE KNUDSEN prowadziła przez lata stowarzyszenie IG Frauen und Familie e.V. w Prenzlau, a **BRYGIDA LIŚKIEWICZ** – Barlinecki Ośrodek Kultury

Współpraca między instytucjami trwa trzy dekady i będzie trwała jeszcze długo. Niektóre wspólne przedsięwzięcia, bo wszystkich wymienić się nie da, to poznawanie codzienności i historii obu miast, regionów i państw, plenery artystyczne, wystawy, lekcje tańca, turnieje gry w szachy i Nordic Walking, wspólne świętowanie, udział w koronacjach Królowej Łabędzi (Prenzlau) i Królowej Puszczy (Barlinek). Pandemia nie zatrzymała współpracy, lecz przeniosła do Internetu, co znaczy, że wielu mieszkańcom jest potrzebna.

SIEGLINDE KNUDSEN leitete jahrelang den Verein IG Frauen und Familie e.V. in Prenzlau und **BRYGIDA LIŚKIEWICZ** das Kulturzentrum Barlinek

Die Zusammenarbeit zwischen den beiden Institutionen besteht seit drei Jahrzehnten und wird auch zukünftig weitergeführt werden. Einige gemeinsame Vorhaben – es ist unmöglich, sie alle aufzuzählen – umfassen das Kennenlernen des Alltags und der Geschichte beider Städte, Regionen und Länder, künstlerische Freiluftveranstaltungen, Ausstellungen, Tanzkurse, Schach- und Nordic-Walking-Turniere, gemeinsame Feiern und die Teilnahme an den Krönungsveranstaltungen der Schwanenkönigin (Prenzlau) und der Wildnis-Königin (Barlinek). Die Pandemie hat es nicht geschafft die Zusammenarbeit zu unterbrechen, sondern ins Internet verlagert, was bedeutet, dass viele Einwohner diese auch weiterhin leben.



SIEGLINDE KNUDSEN

prowadziła przez lata stowarzyszenie IG Frauen und Familie e.V. w Prenzlau,

Nasza współpraca ze stroną polską rozpoczęła się tuż po transformacji w Niemczech. Już w roku 1992, na prośbę ówczesnej partii PDS, przejęliśmy ośrodek kolonijny dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo. Nasze pierwsze polsko-niemieckie spotkanie, choć w niewyszukanych warunkach, ukazało, jak jesteśmy otwarci, serdeczni i chętni do wzajemnej pomocy. Takie nastawienie przetrwało lata, dając nam siłę i uznanie w oczach partnera, co również stanowiło o powodzeniu dalszej współpracy. Nie spoglądaliśmy na nią tylko przez pryzmat budowania czegoś nowego, gdzie mieliśmy zagwarantowaną stałą posadę. Wielu z nas było naprawdę zainteresowanych poznaniem kultury i życia sąsiada. Na pierwsze efekty naszej współpracy nie czekaliśmy długo, zwłaszcza gdy w naszych umysłach zniknęły granice, a zaufanie i szacunek otworzyły bramy naszych serc. Choć nie znaliśmy języka polskiego, rozumieliśmy się bez słów. Podczas naszych pobytów w Barzkowicach, przez wiele lat obserwowaliśmy, jak pozytywnie zmienia się charakter wioski. Szczególne miejsce w pamięci zachowują targi rolne, na których mogliśmy zaprezentować naszą grupę „Wildecker Herzbuben”. Chętnie wracamy również do imprez kulturalnych w Barlinku i do „Hexen” – Czarownic z Marianowa. Wszędzie natrafialiśmy na niebywałą gościnność i otwartość. Do naszych najważniejszych imprez należy powitanie Nowego Roku. Podczas tych spotkań planujemy dalszą współpracę, wymieniamy się doświadczeniami, pomysłami i życzeniami. Stałym punktem naszych przedsięwzięć są wystawy sztuki amatorskiej, prezen-

towanej przez Panie w ratuszu w Prenzlau. Ponadto uczestniczymy w wielu warsztatach tańca, sportu, sztuki, gotowania, fotografowania i komunikacji jak również kursie wędkarstwa w Barlinku, grzybobrań lub tańca breakdance. Nasi podopieczni bawią się wspólnie podczas festiwalu piosenki niemieckiej prezentowanej z okazji jednego z turniejów sportowych. Podczas wakacji gościliśmy w Prenzlau dzieci z Polski oraz z Litwy, a nasi podopieczni spędzali przyjemnie i pożytecznie czas po polskiej stronie.

Wiele satysfakcji dała nam współpraca z miejscowością Bonin. Głównie chodziło tu o wsparcie siedemnastu rodzin o niskich dochodach. Zbieraliśmy pieniądze, meble, ubrania, a także zaangażowaliśmy się w akcję bożonarodzeniową.

We współpracy polsko-niemieckiej, chyba jak większość z nas, natrafialiśmy głównie na problemy z wciąż zmieniającymi się warunkami, dotyczącymi wsparcia projektów oraz ze znalezieniem funduszy na wkład własny. Szczerze nas to martwiło, ponieważ z tego powodu musieliśmy odrzucić współpracę z jednym z polskich partnerów.

Działania po obydwu stronach granicy prowadzimy już ponad 29 lat, najpierw tu u nas w ośrodku dla dzieci i młodzieży w Prenzlau ze starym Domem Kultury w Barlinku, a od lat pięciu z nowym Barlineckim Ośrodkiem Kultury. Podczas tych lat widzieliśmy jak padają granice w naszych głowach i jak pomimo trudności językowych powstawały głębokie i wspaniałe przyjaźnie. W naszych działaniach kierowaliśmy się powiedzeniem: To właśnie spotkania z ludźmi sprawiają, że życie jest warte przeżycia.

SIEGLINDE KNUDSEN

Interessengemeinschaft Frauen und Familie Prenzlau e.V.

Unsere Zusammenarbeit mit der polnischen Seite begann unmittelbar nach der Wende in Deutschland. Bereits 1992 haben wir auf Wunsch der damaligen Partei PDS ein Ferienlager für Kinder aus sozialschwachen Familien übernommen. Unser erstes deutsch-polnisches Treffen, wenn auch unter einfachen Bedingungen, hat gezeigt, wie offen, herzlich und hilfsbereit wir sind. Diese Haltung hält seit Jahren an und verleiht uns in den Augen unseres Partners Stärke und Anerkennung, was auch über den Erfolg der weiteren Zusammenarbeit entscheidet. Wir haben es nicht nur durch das Prisma des Aufbaus von etwas Neuem betrachtet, wobei uns ein fester Arbeitsplatz garantiert wurde. Viele von uns waren sehr daran interessiert, die Kultur und das Leben unseres Nachbarn kennen zu lernen. Wir haben nicht lange auf die ersten Effekte unserer Zusammenarbeit gewartet, vor allem als die Grenzen in unseren Köpfen verschwanden und Vertrauen und Achtung die Pforten unserer Herzen öffneten. Obwohl wir die polnische Sprache nicht konnten, haben wir uns ohne Worte verstanden.

Während unserer Aufenthalte in Barzkowice haben wir im Laufe der Jahre beobachtet, wie sich der Charakter des Dorfes positiv verändert hat. Besonders in Erinnerung bleibt uns die Landwirtschaftsmesse, auf der wir unsere Gruppe „Wildecke Herzbuben“ präsentieren konnten. Wir denken auch gerne an die Kulturveranstaltungen in Barlinek und an die „Hexe von Marianowo“. Überall sind wir auf unglaubliche Gastfreundschaft und Offenheit gestoßen.

Eine unserer wichtigsten Veranstaltungen ist die Begrüßung des neuen Jahres. Bei diesen Treffen planen wir die weitere Zusammenarbeit, tauschen Erfahrungen, Ideen und Wünsche aus. Ein fester Bestandteil unserer Veranstaltungen sind die Ausstellungen von Amateurlkunst, die von den Frauen im Bürgerhaus Prenzlau präsentiert werden. Darüber hinaus nehmen wir an zahlreichen Workshops in den Bereichen Tanz, Sport, Kunst, Kochen, Fotografie und Kommunikation teil, ebenso wie an einem Angelkurs in Barlinek, Pilze sammeln oder Breakdance. Unsere Teilnehmer haben gemeinsam Spaß bei einem Festival der deutschen Lieder, das anlässlich eines Sportturniers veranstaltet wird.

Während der Ferien haben wir Kinder aus Polen und Litauen in Prenzlau zu Gast empfangen, und unsere Kinder verbrachten eine angenehme und nützliche Zeit auf der polnischen Seite.

Viel Freude brachte uns auch die Zusammenarbeit mit dem Ort Bonin. Es handelte sich hauptsächlich um die

Unterstützung von siebzehn einkommensschwachen Familien. Wir haben Geld, Möbel und Kleidung gesammelt und uns auch an der Weihnachtsaktion beteiligt. In der deutsch-polnischen Zusammenarbeit hatten wir, wie wahrscheinlich die meisten von uns, vor allem Probleme mit den ständig wechselnden Bedingungen für die Projektförderung und mit der Beschaffung von Mitteln für den Eigenanteil. Wir waren wirklich besorgt, weil wir die Zusammenarbeit mit einem polnischen Partner aus diesem Grund ablehnen mussten. Seit über 29 Jahren führen wir Aktivitäten auf beiden Seiten der Grenze durch, anfangs hier im Kinder- und Jugendzentrum in Prenzlau mit dem alten Kulturhaus Barlinek und seit fünf Jahren mit dem neuen Kulturzentrum Barlinek. In diesen Jahren haben wir erlebt, wie Grenzen in unseren Köpfen wegfallen und wie trotz Sprachschwierigkeiten tiefe und wunderbare Freundschaften entstanden sind. Bei unseren Aktivitäten richteten wir uns nach dem Grundsatz: Es sind die Begegnungen mit Menschen, die das Leben lebenswert machen.



BRYGIDA LIŚKIEWICZ

dyrektorka Barlineckiego Ośrodka Kultury

Jeszcze w latach 90. XX wieku, pracując w liceum ogólnokształcącym w Barlinku, organizowała szkolną wymianę uczniów z KGS Schneverdingen, szkołą z miasta partnerskiego, oraz weekendowe spotkania kadry pedagogicznej na przemian w obu miastach. To wówczas narodziły się trwające do dziś przyjaźnie. Zaczęła jeździć do Niemiec z rodziną, przyjmowała u siebie w domu nowych niemieckich przyjaciół.

W 2003 roku, w pierwszym miesiącu pracy na stanowisku dyrektora Barlineckiego Ośrodka Kultury, poznała Sieglinde Knudsen, która na zaproszenie Koła Gospodyń Wiejskich przyjechała z grupą pań z IG Frauen z Prenzlau na koncert w ramach WOŚP. Sieglinde zakończyła właśnie realizację dużego projektu inwestycyjnego. Zaprosiła Brygidę Liśkiewicz do siebie, pokazała, co udało jej się wybudować, i tak powstała idea dostosowania barlineckich obiektów na potrzeby polsko-niemieckich spotkań.

Wspólnie zrealizowały już kilkadziesiąt projektów. Największy to budowa miejsca spotkań Prenzlau „Uckerwelle” i Europejskiego Centrum Spotkań Barlinek. Kosztem 2,5 mln euro (dofinansowanie z funduszy unijnych wyniosło 85%) wyremontowano, zmodernizowano i w pełni wyposażono dwa budynki Barlineckiego Ośrodka Kultury. Sala widowiskowa uzyskała wielofunkcyjny charakter, spełniając role sali widowiskowej, konferencyjnej i nowoczesnego kina. W jednym z budynków, pełniącym funkcję lokalnego centrum aktywności, znalazły swą siedzibę zespoły, stowarzyszenia i organizacje obejmujące wszystkie grupy wiekowe – od dzieci po seniorów. Powstały studia nagrań, filmowe i wokalne. Tygodniowo z obiektu



korzysta około 1200 osób. Baza noclegowa (34 miejsca) i profesjonalnie wyposażona kuchnia w drugim z budynków umożliwiającą realizację międzynarodowych i regionalnych przedsięwzięć i projektów, dofinansowywanych ze środków zewnętrznych. W obu rolę dekoracji pełnią obrazy, rzeźby ceramiczne i malarstwo powstałe podczas plenerów ceramiczno-malarskich, w tym projektów polsko-niemieckich.

Współpraca trwa i rozwija się. W trakcie pandemii koronawirusa instytucje realizowały swoje projekty w formule online. Latem tego roku odbyło się sympatyczne spotkanie rodzinne, a w ostatnich dniach zainaugurowano polsko-niemiecki plener ceramiczno-malarski.

BRYGIDA LIŚKIEWICZ

Leiterin des Kulturzentrums Barlinek

Bereits in den 1990er Jahren organisierte sie während ihrer Tätigkeit an der allgemeinbildenden Oberschule Barlinek einen Schüleraustausch mit der KGS Schneverdingen, einer Schule in der Partnerstadt sowie Wochenendtreffen der Lehrkräfte in beiden Städten. Damals entstanden Freundschaften, die bis heute bestehen. Brygida Liśkiewicz begann, mit ihrer Familie nach Deutschland zu reisen und empfing ihre neuen deutschen Freunde zu Hause.

Im Jahr 2003, in ihrem ersten Monat als Leiterin des Kulturzentrums Barlinek, lernte sie Sieglinde Knudsen kennen, die auf Einladung des Landfrauenverbandes mit einer Gruppe von Frauen der „Interessengemeinschaft Frauen Prenzlau e. V.“ ein Konzert im Rahmen des „Großen Orchesters der Weihnachtshilfe“ besuchte. Sieglinde Knudsen hatte gerade ein gro-

ßes Investitionsprojekt abgeschlossen. Sie lud Brygida Liśkiewicz zu einem Besuch ein, um ihr zu zeigen, was sie gebaut hatte, und so entstand die Idee, die Objekte in Barlinek für deutsch-polnische Begegnungen einzurichten.

Gemeinsam haben sie bereits Dutzende von Projekten umgesetzt. Das größte davon ist der Bau der Prenzlauer Begegnungsstätte „Uckerwelle“ und des Europäischen Begegnungszentrums Barlinek. Mit einem Kostenaufwand von 2,5 Mio. EUR (85% wurden von der EU finanziert) wurden zwei Gebäude des Kulturzentrums Barlinek renoviert, modernisiert und vollständig ausgestattet. Der Hörsaal hat einen multifunktionalen Charakter erhalten und vereint die Funktionen eines Hörsaals mit denen eines Konferenzraums und eines modernen Kinos. Eins der Gebäude, das als örtliches Freizeitzentrum dient, beherbergt Gruppen, Vereine und Organisationen für alle Altersgruppen von Kindern bis zu Senioren. Es wurden Aufnahme-, Film- und Gesangsstudios eingerichtet. Wöchentlich nutzen rund 1.200 Personen die Institution. Die Unterkunft (34 Betten) und die professionell ausgestattete Küche im zweiten Gebäude ermöglichen die Durchführung von internationalen und regionalen Veranstaltungen und von Projekten, die aus externen Mitteln kofinanziert werden. Beide Gebäude sind mit Gemälden, Keramikskulpturen und Wandmalereien geschmückt, die im Rahmen von Keramik- und Malerei-Veranstaltungen entstanden sind, auch in deutsch-polnischen Projekten. Die Zusammenarbeit der Institutionen wird fortgesetzt und erweitert. Während der Coronavirus-Pandemie setzten sie ihre Projekte vor allem online um. Im vergangenen Sommer fand ein nettes Familientreffen statt und vor wenigen Tagen wurde eine deutsch-polnische Keramik- und Malerei-Werkstatt eröffnet.







MAGDALENA PAWLAK jest dyrektorką Przedszkola Publicznego Nr 8 „Muzyczna Ósemka” w Szczecinie, a **OLAF LEJEUNE** – dyrektorem Przedszkola Komunalnego Randow-Spatzen w Löcknitz. Współpracę społeczności obu placówek łączy hasło: „Razem możemy więcej”. Dzieci, uczestnicząc w zabawach i sztandarowym dla euroregionu projekcie nauki języka sąsiada, są włączane w świat języków i kultury polsko-niemieckiego pogranicza. Biorą udział w spartakiadach, akcji „Żyjemy zdrowo”, witają adwent, święta, pory roku, wędrują do krainy baśni, poznają polskie i niemieckie piosenki. Współpraca „Muzycznej Ósemki” i Randow Spatzen to również spotkania kadry i rodziców.

MAGDALENA PAWLAK ist Leiterin des öffentlichen Kindergartens Nr. 8 „Muzyczna Ósemka“ in Szczecin, und **OLAF LEJEUNE** ist der Leiter der Kindertagesstätte „Randow-Spatzen“ in der Gemeinde Löcknitz. Das Motto der Zusammenarbeit zwischen den beiden Einrichtungen lautet „Gemeinsam können wir mehr“. Die Kinder werden spielerisch an die Sprache und Kultur in der deutsch-polnischen Grenzregion herangeführt und lernen im Rahmen eines Flaggschiffprojektes der Euroregion die Sprache ihrer Nachbarn kennen. Sie nehmen an Sportwettbewerben und an der Aktion „Gesund leben“ teil, begrüßen den Advent, die Feiertage und die Jahreszeiten, reisen in das Land der Märchen und lernen polnische und deutsche Lieder. Die Zusammenarbeit zwischen „Muzyczna Ósemka“ und den „Randow Spatzen“ umfasst auch Treffen des Kita-Personals und der Eltern.



MAGDALENA PAWLAK

**dyrektorka Przedszkola Publicznego nr 8
„Muzyczna Ósemka”**

Najbardziej przez dzieci wyczekiwany momentem są swobodne zabawy. Dbą więc o to, by był to stały element spotkań polsko-niemieckich, organizowanych we współpracy z przedszkolem partnerskim KITA „Randow-Spatzen” z Löcknitz. Podczas zabawy dzieci otwierają się i nie mają zahamowań przed podejmowaniem prób mówienia w języku niemieckim czy polskim.

Realizowana od ponad dziesięciu lat współpraca z niemieckim partnerem przybierała różne formy. „Muzyczna Ósemka” organizowała w Szczecinie Festiwal Piosenki Niemieckiej „Bez Barrier” – w trzeciej edycji, zorganizowanej w 2019 roku, wzięło udział 205 dzieci z jedenastu polskich i dwóch niemieckich przedszkoli. Szczecińskie przedszkolaki ścigały się na hulajnogach, rywalizowały, przechodząc po równoważni czy biorąc udział w slalomie po ścieżce sensorycznej podczas spartakiad sportowych organizowanych pod hasłem „W zdrowym ciele zdrowy duch”. Podczas polsko-niemieckich spotkań przedszkolaków wdrażano nawyki zdrowego żywienia i aktywnego stylu życia. W ogrodzie przedszkola w Szczecinie zorganizowano Polsko-niemieckie powitanie lata, odbyły się wspólne spotkania bożonarodzeniowe i adwentowe, podczas których dzieci uczyły się polskich i niemieckich kolęd i pastorałek, wykonywały kartki świąteczne, ozdabiały piernik, robiły kalendarz adwentowy, przygotowały figurki z modeliny. W ramach projektu Wspólnie przez baśniową krainę dzieci ze Szczecina i Löcknitz wcieliły się w aktorów, tancerzy, muzyków i scenografów, przygotowując polsko-niemieckie przedstawienie teatralne pt. Królowa Śnieżka.



Dzięki współpracy zwiększyło się zainteresowanie wśród dzieci językiem sąsiada. W naturalnym środowisku i codziennych sytuacjach dzieci chętniej uczą się, wiedząc, że będą mogły wykorzystać nawet pojedyncze słowa w kontakcie z rówieśnikami.

W czasie trwania pandemii kontakty odbywały się w formie zdalnej, nie można było się spotkać bezpośrednio. Dla młodszych dzieci to duże wyzwanie. Problemem jest również brak w polskiej placówce nauczyciela języka niemieckiego.

MAGDALENA PAWLAK

**Leiterin des öffentlichen Kindergartens Nr. 8
„Muzyczna Ósemka“ in Stettin**

Am meisten freuen sich die Kinder auf das Spielen. Also sorgt Magdalena Pawlak dafür, dass dies ein fester Bestandteil der deutsch-polnischen Begegnungen ist, die in Zusammenarbeit mit der Partner-KITA „Randow-Spatzen“ in Löcknitz organisiert werden.

Beim Spielen öffnen sich die Kinder und haben keine Hemmungen, sich auf Deutsch oder Polnisch zu unterhalten.

Die Zusammenarbeit mit dem deutschen Partner besteht seit über zehn Jahren und hat verschiedene Formen angenommen. „Muzyczna Osemka“ organisierte in Stettin das Deutsche Liederfestival „Ohne Barrieren“ – an der dritten Auflage im Jahr 2019 nahmen 205 Kinder aus elf polnischen und zwei deutschen Kindergärten teil. Während der Sportwettkämpfe unter dem Motto „Ein gesunder Geist in einem gesunden Körper“ fuhren die Kinder aus dem Kindergarten Stettin auf Rollern um die Wette, liefen auf Schwebelassen und fuhren Slalom auf einem Sinnesparcours. Im Rahmen der deutsch-polnischen Kindergarten-treffen wurden gesunde Ernährungsgewohnheiten und ein aktiver Lebensstil vermittelt. Im Garten des Kindergartens in Stettin wurde ein deutsch-polnisches Sommerfest organisiert und es gab gemeinsame Weihnachts- und Adventstreffen, bei denen die

Kinder polnische und deutsche Weihnachtslieder lernten, Weihnachtskarten bastelten, ein Lebkuchenhaus verzierten, einen Adventskalender und Figuren aus Modelliermasse herstellten. Im Rahmen des Projekts „Gemeinsam durchs Märchenland“ übernahmen Kinder aus Stettin und Löcknitz die Rollen von Schauspielern, Tänzern, Musikern und Bühnenbildnern und bereiteten eine deutsch-polnische Theateraufführung mit dem Titel „Schneewittchen“ vor.

Dank der Zusammenarbeit stieg das Interesse der Kinder an der Sprache des Nachbarn. In ihrer natürlichen Umgebung und in alltäglichen Situationen sind die Kinder lernfreudiger, denn sie wissen, dass sie im Kontakt mit ihren Altersgenossen auch einzelne Wörter verwenden können.

Während der Pandemie fanden die Kontakte aus der Ferne statt; es war nicht möglich, sich direkt zu treffen. Für jüngere Kinder stellt dies eine große Herausforderung dar. Auch das Fehlen eines Deutschlehrers in der polnischen Einrichtung ist ein Problem.



OLAF LEJEUNE

dyrektor przedszkola Randow-Spatzen w Löcknitz

Wiele polsko-niemieckich projektów w euroregionie rozpoczęło się od osobistych kontaktów. Jeśli już w wieku przedszkolnym zawiążą się przyjaźnie polsko-niemieckie, to w dorosłym życiu mogą one przyczynić się do jeszcze większego zbliżenia naszych społeczeństw. Dlatego też Olaf Lejeune wraz z zespołem ciężko pracuje, aby w polsko-niemieckim przedszkolu „Randow-Spatzen” zbliżyć do siebie najmłodszych członków naszego społeczeństwa.

Historia polsko-niemieckiego przedszkola rozpoczęła się od osobistego spotkania. Od 2007 roku przedszkole współpracuje z zaprzyjaźnionym polskim przedszkolem partnerskim. Była dyrektor przedszkola w Löcknitz poznała polską koleżankę, „Obie od razu się polubiły”, mówi kierownik przedszkola, Olaf Lejeune. Dwa lata później on sam przejął kierownictwo i rozszerzył współpracę. Dzięki jego zaangażowaniu nawiązane zostały liczne i dalekosiężne kontakty. Sieć inspirowane się wzajemnie do coraz to nowych pomysłów na projekty, jak np. wspólne święta sportu w Szczecinie i Löcknitz, wspólna wizyta w teatrze w Schwedt, konkursy muzyczne czy projekt, dotyczący zdrowego odżywiania i stylu życia. Zaangażowanym pracownikom nie brakuje pomysłów, dlatego mają nadzieję, że w przyszłości uda im się zrealizować wiele wspólnych projektów.

Małe instytucje mają często trudności z administrowaniem projektami Interreg. Dlatego Olaf Lejeune chciałby, aby proces składania wniosków i rozliczania był prostszy, aby w przyszłości mógł się bardziej skoncentrować na realizacji projektów. Do tej pory on i jego zespół dobrze realizują projekty, dzięki współ-



pracy nawiązali wiele nowych kontaktów, z których rozwinęły się długotrwałe przyjaźnie.

O sukcesie polsko-niemieckiego przedszkola świadczy również entuzjazm rodziców: „Rodzice już pytają, kiedy rozpocznie się następny projekt i będzie następna wycieczka” – mówi Lejeune. Tradycją stało się wzajemne odwiedzanie się grup. Miejmy nadzieję, że po ustąpieniu pandemii takie wycieczki będą znów możliwe.

OLAF LEJEUNE

Leiter Randow-Spatzen Löcknitz

Viele deutsch-polnische Projekte in der Euroregion fanden ihren Anfang in persönlichen Kontakten. Wenn Menschen schon im Kindergartenalter deutsch-polnische Freundschaften schließen, können sie als Erwachsene dazu beitragen, unsere Gesellschaften einander noch näher zu bringen. Mit viel Engagement bringt deshalb das Team um Olaf Lejeune die jüngsten unserer Gesellschaft in der deutsch-polnischen Kindertagesstätte „Randow-Spatzen“ zusammen.

Auch die Geschichte des deutsch-polnischen Kindergartens begann mit einer persönlichen Begegnung. Seit 2007 arbeitet die KITA mit einer befreundeten polnischen Partner-KITA zusammen. Die frühere Leiterin des Löcknitzer Kindergartens lernte eine pol-

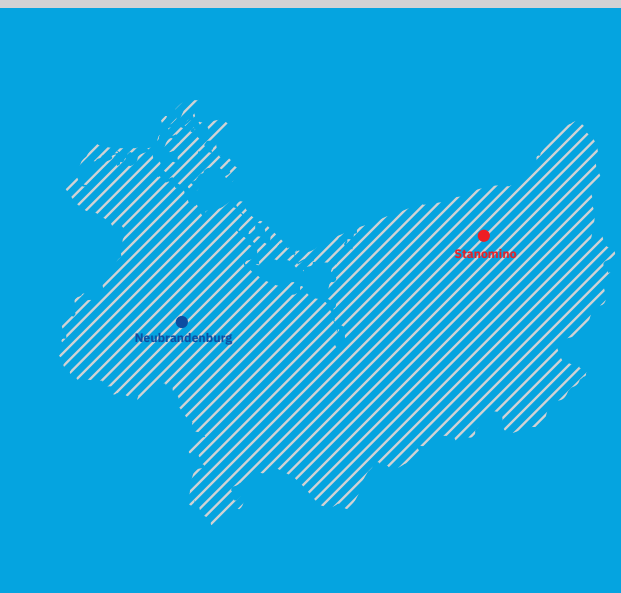
nische Kollegin kennen, „Beide waren sich auf Anhieb sympathisch“, erzählt KITA-Leiter Olaf Lejeune. Er selbst übernahm die Leitung zwei Jahre später und baute die Zusammenarbeit aus. Bis heute sind durch sein Engagement viele und weitreichende Kontakte entstanden. Das Netzwerk inspiriert sich gegenseitig zu immer neuen Projektideen wie gemeinsamen Sportfesten in Szczecin und Löcknitz, ein gemeinsamer Theaterbesuch in Schwedt/Oder, Musikwettbewerbe oder ein Projekt zur gesunden Ernährung und Lebensweise. An Ideen mangelt es den engagierten Mitarbeitern nicht, deshalb hoffen sie auch in Zukunft viele gemeinsame Projekte umsetzen zu können.

Für kleine Institutionen ist es oft schwierig, Interreg-Projekte administrativ zu bewältigen. Deshalb wünscht sich Olaf Lejeune eine einfachere Antragstellung und Abrechnung, um sich künftig mehr auf die Umsetzung der Projekte konzentrieren zu können. Diese Umsetzung haben er und sein Team bisher gut gemeistert, durch ihre Zusammenarbeit haben sie viele neue Kontakte geknüpft, aus denen sich langjährige Freundschaften entwickelt haben.

Der Erfolg des deutsch-polnischen Kindergartens zeigt sich auch in der Begeisterung der Eltern: „Die Eltern fragen schon, wann das nächste Projekt und der nächste Ausflug starten“, erzählt Lejeune. Es ist zu einer Tradition geworden, dass sich die Gruppen gegenseitig besuchen. Hoffentlich werden solche Ausflüge nach dem Ende der Pandemie bald wieder möglich sein.







HOLGER KOHL reprezentuje Związek Straży Pożarnych Powiatu Mecklenburgische Seenplatte, a **TADEUSZ KRZYŻANIAK** – komendę Ochotniczych Straży Pożarnych Gminy Białogard. Strażacka współpraca trwa od 2005 roku. Organizowane są wspólne ćwiczenia, imprezy kulturalne, święta i jubileusze, jak też cykliczne zawody sportowo-strażackie drużyn męskich, kobiecych i młodzieżowych. Ich uczestniczki i uczestnicy rywalizują wtedy m.in. w takich konkurencjach jak: bieg z węzłem, strzał wodą z siłkawki do celu, zwijanie węży i wiązanie węzłów. Strażacy z Meklenburgische Seenplatte i Białogardu piszą na swoich stronach internetowych, że partnerstwo ich organizacji dawno zamieniło się w przyjaźń.

HOLGER KOHL vertritt den Kreisfeuerwehrverband Mecklenburgische Seenplatte und **TADEUSZ KRZYŻANIAK** – vertritt die Kommandantur der Freiwilligen Feuerwehren der Gemeinde Białogard. Die Feuerwehren arbeiten bereits seit dem Jahr 2005 zusammen. Sie organisieren gemeinsame Übungen, kulturelle Veranstaltungen, Feiertage und Jubiläen sowie regelmäßige Sport- und Feuerwehrwettbewerbe für Männer-, Frauen- und Jugendmannschaften. Die Teilnehmer treten in solchen Wettbewerben an wie: Lauf mit einem Schlauch, Zielen mit Wasser aus einem Strahlrohr, Schlauchrollen und Knotenbinden. Feuerwehrleute aus der Mecklenburgischen Seenplatte und aus Białogard posten auf ihren Webseiten, dass sich die Partnerschaft zwischen ihren Organisationen längst zu einer intensiven Freundschaft vertieft hat.



HOLGER KOHL

Związek Straży Pożarnych Powiatu Mecklenburgische Seenplatte

Ważny jest kontakt straży pożarnych w bezpośredniej strefie przygranicznej. Jednak nawet dla straży pożarnych, które nie są zlokalizowane bezpośrednio przy granicy, transgraniczna wymiana pomysłów może przynieść ogromne korzyści. Dla przykładu, Związek Straży Pożarnych powiatu Mecklenburgische Seenplatte zawarł polsko-niemieckie partnerstwo, aby poznać druhów po drugiej stronie granicy, ich technikę i metody działania.

Straże pożarne wymieniają się taktyką gaszenia pożarów i pomocą techniczną oraz intensyfikują swoje kontakty osobiste podczas wspólnych spotkań. Wieloletnią współpracę zawdzięczają byłemu staroście powiatu Mecklenburg-Strelitz, który zaprosił swojego kolegę urzędującego na równorzędnym stanowisku w Białogardzie wraz z delegacją.

Małe organizacje często mają trudności z pokonaniem przeszkód administracyjnych. Holger Kohl z Powiatowego Związku Straży Pożarnych mówi: „Tutaj sprawdziła się bardzo dobra współpraca z pracownikami biura Pomeranii Löcknitz, którzy zawsze nas aktywnie wspierali.”

Aby realizować wspólne projekty, straż pożarna stawia przede wszystkim na swoją młodzież. Organizowali już wspólne polsko-niemieckie obozy wakacyjne dla młodzieży, na których dzieci i młodzież poznawały się nawzajem. Spotkania te zaowocowały bardzo dobrymi relacjami przyjacielskimi wśród dzieci i młodzieży.

HOLGER KOHL

Kreisfeuerwehrverband Mecklenburgische Seenplatte

Feuerwehren im direkten Grenzgebiet zusammenzubringen ist wichtig. Doch auch für Feuerwehren, die nicht direkt an der Grenze verortet sind, kann es enorme Vorteile haben, sich grenzübergreifend auszutauschen. So ging der Kreisfeuerwehrverband Mecklenburgische Seenplatte eine deutsch-polnische Partnerschaft ein, um die Kameraden auf der anderen Seite der Grenze, ihre Technik und Methoden kennenzulernen.

Die Feuerwehren tauschen ihre Taktiken bei der Brandbekämpfung und in der technischen Hilfeleistung aus und intensivieren in gemeinsamen Treffen ihre persönlichen Kontakte. Zu verdanken haben sie

ihre langjährige Kooperation dem ehemaligen Landrat des Landkreises Mecklenburg-Strelitz, der seinen Amtskollegen aus Białogard gemeinsam mit einer Delegation einlud.

Für kleine Verbände ist es oft schwierig, die administrativen Hürden zu überwinden. Holger Kohl aus dem Kreisfeuerwehrverband sagt dazu: „Hier hat sich die sehr gute Zusammenarbeit mit den Mitarbeiterinnen aus dem Löcknitzer Pomerania-Büro bewährt, die uns immer tatkräftig unterstützt haben.“

Um gemeinsame Projekte zu realisieren, konzentrieren sich die Feuerwehren vor allem auf ihre Jugend. Sie organisierten bereits gemeinsame deutsch-polnische Jugendferienlager, in denen sich die Kinder und Jugendlichen kennenlernten. Aus den Begegnungen sind sehr gute Freundschaften unter den Kindern und Jugendlichen entstanden.





TADEUSZ KRZYŻANIAK

prezes Ochotniczej Straży Pożarnej w Stanominie

„Hobby Komendanta to straż pożarna, straż pożarna i straż pożarna” – napisano na oficjalnej stronie internetowej Gminy Białogard. Nic dziwnego – z Ochotniczą Strażą Pożarną jest związany od 1974 roku, a więc od blisko pół wieku!

Kariere strażacką rozpoczął, wstępując do zakładowej OSP przy nieistniejącym już Państwowym Gospodarstwie Rolnym w Stanominie, w 1979 roku został wybrany naczelnikiem tej jednostki, a 1 stycznia 1985 roku komendantem gminnym OSP Gminy Białogard. Był inicjatorem budowy – w czynie społecznym – nowej strażnicy w Stanominie.

Jest jednym z filarów przyjacielskiej międzynarodowej współpracy pomiędzy strażakami powiatów białogardzkiego i Mecklenburgische- Seenplatte. Już w latach 90. XX wieku gmina Białogard współpracowała z gminą Dömitz w Niemczech. We współpracy aktywnie brały udział ochotnicze straże pożarne. W 2005 roku nawiązano też współpracę z ochotniczymi strażami pożarnymi powiatu Neustrelitz. Komendantem Ochotniczych Straży Pożarnych powiatu Neustrelitz był Pan Josef Augustin – wspomina Tadeusz Krzyżaniak.

W lipcu 2007 roku po raz pierwszy członkowie młodzieżowych drużyn pożarniczych z powiatu białogardzkiego, w tym ze Stanomina, wzięli udział w zorganizowanym w miejscowości Neueendorf obozie sportowo-pożarniczym. Od tego roku obozy młodych strażaków, a także młodzieżowe biegi na orientację, organizowane są corocznie w Niemczech i co dwa lata w Polsce. W czerwcu 2009 roku po raz pierwszy strażacy z Państwowej Straży Pożarnej w Białogardzie i OSP z powiatu białogardzkiego wzięli udział



w zorganizowanych w Neuendorfie manewrach powiatu Mecklenburg-Strelitz. Wśród ochotników byli druhowie z OSP Stanomino. Ponadto organizowane są wspólne ćwiczenia praktyczne jednostek OSP i seminaria dotyczące sposobów działań taktycznych podczas gaszenia pożarów i wypadków komunikacyjnych.

We wrześniu 2011 roku OSP Stanomino podpisała z niemiecką jednostką straży pożarnej – Freiwillige Feuerwehr Wulkenzin (Meklemburgia Pomorze-Przednie) umowę mającą na celu kontynuację trwającej od 2005 roku współpracy partnerskiej i przyjacielskiej w dziedzinie kultury, sportu, wspólnych ćwiczeń, zawodów pożarniczych i obozów młodzieżowych drużyn pożarniczych.

TADEUSZ KRZYŻANIAK

Kommandant der Freiwilligen Feuerwehren der Gemeinde Białogard

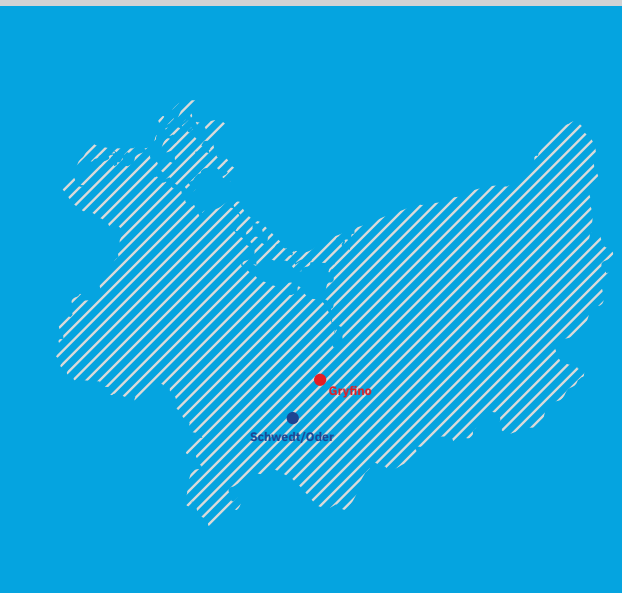
„Der Kommandant hat folgende Hobbys: Feuerwehr, Feuerwehr und Feuerwehr” – so steht es auf der offiziellen Webseite der Gemeinde Białogard. Kein Wunder – er ist mit der Feuerwehr seit 1974, also fast ein halbes Jahrhundert, verbunden!

Herr Krzyżaniak begann seine Feuerwehrkarriere mit dem Beitritt zur Freiwilligen Feuerwehr am nicht mehr existierenden staatlichen Landwirtschaftsbetrieb in Stanomino. 1979 wurde er zum Leiter der Einheit gewählt, und am 1. Januar 1985 wurde er Kommandant der kommunalen Freiwilligen Feuerwehr in der Gemeinde Białogard. Er initiierte den Bau einer neuen Feuerwache in Stanomino im Rahmen einer freiwilligen Aktion.

Er ist eine der wichtigsten Personen der internationalen Zusammenarbeit zwischen den in Freundschaft verbundenen Feuerwehren der Landkreise Białogard und Mecklenburgische Seenplatte. Bereits in den 1990er Jahren kooperierte die Gemeinde Białogard mit der Gemeinde Dömitz in Deutschland. An der Zusammenarbeit beteiligten sich die Freiwilligen Feuerwehren aktiv. Seit 2005 besteht auch eine Kooperation mit den Freiwilligen Feuerwehren des Landkreises Neustrelitz. „Kommandant der Freiwilligen Feuerwehren des Landkreises Neustrelitz war Herr Josef Augustin“, erinnert sich Tadeusz Krzyżaniak.

Im Juli 2007 haben Mitglieder der Jugendfeuerwehren aus dem Landkreis Białogard, darunter auch Stanomino, zum ersten Mal an einem Sport- und Feuerwehrlager in Neuendorf teilgenommen. Seit diesem Jahr werden jährlich in Deutschland und alle zwei Jahre in Polen Jugendfeuerwehrcamps und Jugendorientierungsläufe organisiert. Im Juni 2009 nahmen zum ersten Mal Feuerwehrleute von der Staatlichen Feuerwehr Białogard und der Freiwilligen Feuerwehren aus dem Landkreis Białogard an den Übungen des Landkreises Mecklenburg-Strelitz in Neuendorf teil. Unter den Freiwilligen waren auch Mitglieder der Freiwilligen Feuerwehr Stanomino. Darüber hinaus werden gemeinsame praktische Übungen und Seminare über das taktische Vorgehen bei Brandbekämpfung und Verkehrsunfällen organisiert.

Im September 2011 unterzeichnete die Freiwillige Feuerwehr Stanomino mit der deutschen Freiwilligen Feuerwehr Wulkenzin (Mecklenburg-Vorpommern) eine Vereinbarung über die Fortsetzung der seit 2005 bestehenden partnerschaftlichen und freundschaftlichen Zusammenarbeit in den Bereichen Kultur, Sport, gemeinsame Übungen, Feuerwehrwettbewerbe und Camps für Jugendfeuerwehren.



BEATA PIEKARZ jest nauczycielką przedmiotów zawodowych w Zespole Szkół Ponadpodstawowych Nr 1 w Gryfinie, a **KATARZYNA KUBACHA** – nauczycielką języka polskiego w Gesamtschule Talsand w Schwedt nad Odrą

Uczniowie obu szkół zrealizowali niejeden wspólny projekt, inicjowany przez obie nauczycielki. Współpraca placówek nie ustała w czasie pandemii. Podczas spotkań online nauczyciele poznawali metody wspierania uczniów w sytuacjach stresu, społecznej izolacji i choroby. Uczyli się udzielania pomocy przedmedycznej z wykorzystaniem defibrylatorów AED do podstawowych zabiegów resuscytacyjnych. Dzięki projektowi szkoły wzbogaciły się w sprzęt komputerowy i defibrylator, otrzymały środki ochrony osobistej.

BEATA PIEKARZ ist Berufsschullehrerin am Sekundarschulkomplex Nr. 1 in Gryfino, und **KATARZYNA KUBACHA** ist Polnisch-Lehrerin an der Gesamtschule Talsand in Schwedt/Oder

Die Schüler beider Schulen haben viele gemeinsame Projekte umgesetzt, die von beiden Lehrern angeregt wurden. Die Zusammenarbeit zwischen den beiden Schulen wurde auch während der Pandemie fortgeführt. In Online-Treffen lernten die Lehrer Methoden zur Unterstützung der Schüler in Zeiten von Stress, sozialer Isolation und Krankheit kennen. Sie lernten, wie sie unter Verwendung von AED-Defibrillatoren bei grundlegenden Wiederbelebensmaßnahmen vorsorglich Hilfe leisten können. Dank dem Projekt wurden die Schulen mit Computerhardware, einem Defibrillator, sowie mit persönlicher Schutzausrüstung ausgestattet.



BEATA PIEKARZ

**nauczycielka przedmiotów zawodowych
w Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Gryfinie**

Najważniejsze są bezpośrednie kontakty. Wspólne szkolenia, warsztaty pozwalają na wymianę doświadczeń, a w konsekwencji skuteczniejsze pokonywanie trudności. To prywatne kontakty z koleżanką – nauczycielką z niemieckiej szkoły – sprawiły, że Beata Piekarz rozpoczęła przygotowywanie pierwszych polsko-niemieckich projektów dla gryfińskich szkół. Ograniczenia wynikające z pandemii COVID-19 wymagały od nauczycieli poszukiwania nowych rozwiązań, intensywniejszej współpracy, nowych kompetencji. Wspólnie z Anną Sawicką-Kłaptij zainicjowały więc polsko-niemiecki projekt Nowoczesna edukacja – nowoczesny nauczyciel w dobie pandemii. Czterdzieścioro nauczycieli z Gryfina i Schwedt wspólnie poszukiwało skutecznych metod wsparcia uczniów w edukacji hybrydowej czy zdalnej.

Zdalna forma nauczania w sposób szczególny odciśnięto piętno na uczniach o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym uczniach niepełnosprawnych, zagrożonych niedostosowaniem społecznym, czy też przeżywających trudne emocje – mówiła Beata Piekarz w jednym z wywiadów prasowych. Nie wszyscy ci uczniowie byli w stanie poradzić sobie z organizacją własnej pracy w domu, często nie otrzymując niezbędnego wsparcia.

Przed Dniem Dziecka w 2020 roku nauczyciele I Liceum Ogólnokształcącego w Gryfinie nagrali własną wersję bajki o Czerwonym Kapturku. Beata Piekarz zagrała mamę Kapturka. Zrobili to nie tylko po to, by rozbawić swoich uczniów, ale też, by przekazać im pozytywną energię, bowiem to właśnie uczniów pandemii doświadczają w szczególny sposób.

Wymianie wiedzy i doświadczeń między pracownikami szkół w Gryfinie i Schwedt służył także projekt pod nazwą Zdrowe ciało i umysł w czasie pandemii Covid-19. Nauczyciele zdobywali wiedzę pozwalającą na eliminowanie błędów żywieniowych, które osłabiają odporność. Uczniowie wzięli udział w warsztatach polsko-niemieckich Propagowanie zdrowego stylu życia. Bezpośredni kontakt nie tylko pomaga w nawiązywaniu przyjaźni, wspólna zabawa ułatwia również naukę języka niemieckiego.

W polsko-niemieckiej współpracy Beacie Piekarz najbardziej przeszkadza konieczność prowadzenie obszernej dokumentacji. Poświęcony na nią czas wołałaby spędzać z uczniami lub innymi nauczycielami.

BEATA PIEKARZ

Berufsschullehrerin an der allgemeinbildenden Oberschule Nr. 1 in Gryfino

Am wichtigsten sind die direkten Kontakte. Gemeinsame Schulungen und Workshops ermöglichen einen Erfahrungsaustausch und damit eine effizientere Bewältigung von Schwierigkeiten. Es waren private Kontakte zu einer Kollegin – Lehrerin an einer deutschen Schule - die bewirkten, dass Beata Piekarz mit der Vorbereitung der ersten deutsch-polnischen Projekte für Schulen in Gryfino begann.

Die aus der COVID-19-Pandemie resultierenden Einschränkungen erforderten von den Lehrkräften die Suche nach neuen Lösungen, eine intensivere Zusammenarbeit und neue Kompetenzen. Gemeinsam mit Anna Sawicka-Kłaptij initiierten sie deshalb das



deutsch-polnische Projekt „Moderne Bildung – Moderner Lehrer“ in der Zeit der Pandemie. Vierzig Lehrkräfte aus Gryfino und Schwedt arbeiteten zusammen, um effiziente Methoden zur Unterstützung von Schülern im Hybrid- oder Fernunterricht zu finden.

„Die Form des Fernunterrichts wirkt sich besonders auf Schüler mit speziellen Bildungsbedürfnissen aus, darunter auch auf Schüler mit Behinderungen, die von sozialer Benachteiligung bedroht sind oder die schwierigen emotionalen Situationen durchleben,“ sagte Beata Piekarz in einem Presseinterview. „Nicht alle diese Schüler waren in der Lage, ihre Arbeit zu Hause selbst zu organisieren, denn sie erhielten oft nicht die notwendige Unterstützung.“

Vor dem Kindertag 2020 haben die Lehrerinnen und Lehrer von der allgemeinbildenden Oberschule I in Gryfino ihre eigene Version des Märchens vom Rotkäppchen aufgenommen. Beata Piekarz spielte die Rolle der Mutter von Rotkäppchen. Sie taten dies

nicht nur, um ihre Schüler zu unterhalten, sondern auch um ihnen positive Energie zu geben, denn gerade die Schüler sind von der Pandemie besonders betroffen.

Ein Projekt mit dem Titel „Gesunder Körper und gesunder Geist in der Pandemiezeit“ diente auch dem Wissens- und Erfahrungsaustausch zwischen den Lehrkräften in Gryfino und Schwedt. Die Lehrer lernten, wie man Ernährungsfehler, die das Immunsystem schwächen, beseitigen kann. Die Schülerinnen und Schüler nahmen an einem deutsch-polnischen Workshop zur Förderung eines gesunden Lebensstils teil. Der direkte Kontakt hilft nicht nur dabei, Freundschaften zu schließen, das gemeinsame Spielen erleichtert auch das Deutschlernen.

Was Beata Piekarz an der deutsch-polnischen Zusammenarbeit am meisten stört, ist die umfangreiche Papierarbeit. Sie würde lieber Zeit mit ihren Schülern oder anderen Lehrern verbringen.



KATARZYNA KUBACHA

Gesamtschule Talsand w Schwedt nad Odrą

Przed laty była uczennicą Liceum Ogólnokształcącego w Gryfinie obecnej szkoły partnerskiej, którą do dzisiaj darzy wielkim sentymentem. Już kilkanaście lat temu realizowała z nauczycielami różne projekty, ale dopiero dzięki pani Beacie Piekarz, która zaczęła pracować tam kilka lat temu, udało się zintensyfikować współpracę i zaangażować w nią także uczniów obu szkół.

Zależy jej na tym, by uczniowie poznali swoich rówieśników zza Odry, lepiej opanowali język sąsiadów, bawiąc się i pracując razem, zweryfikowali stereotypowe opinie na ich temat.

Wspólnie ze szkołą w Gryfinie przeprowadziła dwa projekty bożonarodzeniowe, 5-dniowy projekt Na rowerze między Niemcami a Polską, dwudniowe warsztaty z pierwszej pomocy i projekt zaznajamiający z regułami bezpiecznego zachowania w czasach pandemii, który swoim zasięgiem objął 370 uczniów obu szkół. W Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Chojnie zorganizowano Tydzień Języków Obcych i Międzyszkolny Konkurs Języka Niemieckiego „WISSEN MACHT SCHLAU”, a ze szkołą podstawową z tej samej miejscowości projekt Razem w walce przeciw COVID-19. Uczniowie klas 7 i 8 rozwiązywali quiz online, odpowiadając na 20 pytań, dotyczących walki z koronawirusem.

W 2016 roku zrealizowano w Schwedt bardzo ciekawy projekt, w wyniku którego powstał krótki film animowany. 12 uczniów siódmej klasy przygotowało z plasteliny postacie, które miały reprezentować polsko-niemiecką wspólnotę. Warsztaty poprowadziła znana polska animatorka Izabela Plucińska. Z wielkim



zaangażowaniem i kreatywnością dzieci przygotowały film trwający tylko 22 sekundy, ale aby zobaczyć historię na ekranie, na każdą sekundę filmu trzeba było wykonać 24 zdjęcia. Oznacza to, że uczniowie przesunęli swoje postacie aż 528 razy. Pani reżyser była pod wielkim wrażeniem efektu końcowego.

Katarzyna Kubacha chętnie realizuje wszelkiego rodzaju projekty unijne, ale przyznaje, że ma coraz mniej czasu na pisanie własnych wniosków. Marzy jej się jedna godzina lekcyjna w tygodniu, w której mogłaby się zająć tylko współpracą polsko-niemiecką i realizować swoje pomysły, których ma jeszcze wiele.

KATARZYNA KUBACHA

Gesamtschule Talsand in Schwedt/Oder

Vor Jahren war sie Schülerin der Allgemeinbildenden Oberschule Gryfino, der heutigen Partnerschule, an die sie sich immer noch sehr gern erinnert. Bereits vor mehreren Jahren setzte sie zusammen mit Lehrern verschiedene Projekte um, doch erst dank Frau Beata Piekarz, die vor einigen Jahren ihre Arbeit dort aufnahm, ist es gelungen, die Zusammenarbeit zu intensivieren und die Schüler beider Schulen einzubeziehen.

Es ist ihr wichtig, dass die Schüler ihre Altersgenossen von der anderen Seite der Oder kennen lernen, die Sprache ihrer Nachbarn lernen und durch gemeinsames Spielen und Arbeiten noch bestehende Vorurteile überdenken und revidieren. Gemeinsam mit der Schule in Gryfino führte sie zwei Weihnachtsprojekte

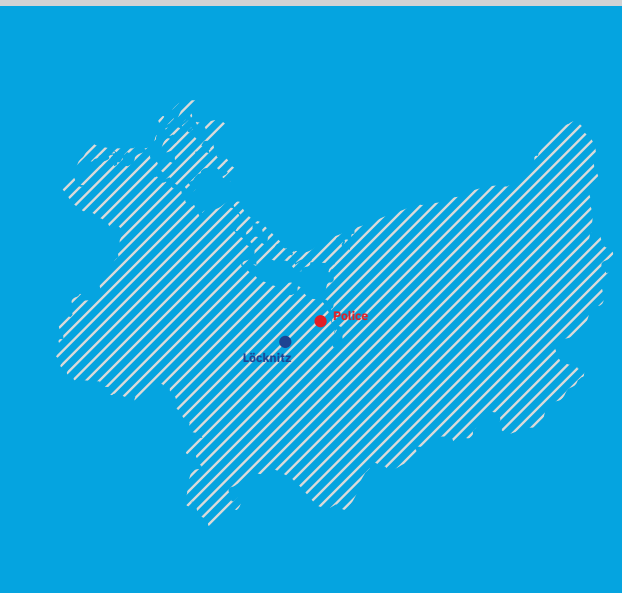
durch, ein 5-tägiges Projekt „Auf dem Fahrrad zwischen Deutschland und Polen“, einen 2-tägigen Erste-Hilfe-Workshop und ein Projekt zum sicheren Verhalten in der Pandemie, an dem 370 Schüler aus beiden Schulen teilnahmen. Das weiterführende Schulzentrum in Chojna organisierte eine Fremdsprachenwoche, den schulübergreifenden Deutschwettbewerb „WISSEN MACHT SCHLAU“ und mit einer Grundschule in derselben Ortschaft wurde das Projekt „Gemeinsam im Kampf gegen COVID-19“ durchgeführt. Die Schüler der 7. und 8. Klassen nahmen an einem Online-Quiz teil, bei dem sie 20 Fragen über die Bekämpfung des Coronavirus beantworteten.

Im Jahr 2016 wurde in Schwedt ein sehr interessantes Projekt durchgeführt, aus dem ein kurzer Trickfilm hervorging. 12 Schülerinnen und Schüler der siebten Klasse bereiteten Figuren aus Knetmasse vor, die die deutsch-polnische Gemeinschaft darstellten. Der Workshop wurde von der bekannten polnischen Kulturaktivistin Izabela Plucińska geleitet. Mit großem Engagement und Kreativität haben die Kinder einen Film vorbereitet, der nur 22 Sekunden dauerte. Um die Geschichte auf der Leinwand zu sehen, mussten für jede Sekunde des Films 24 Bilder gemacht werden. Das bedeutet, dass die Schüler ihre Figuren 528-mal bewegt haben. Die Regisseurin war vom Endergebnis sehr beeindruckt.

Sie setzt gerne verschiedene EU-Projekte um, aber sie gibt zu, dass sie immer weniger Zeit hat, um eigene Projekte zu schreiben. Sie träumt von einer Stunde Unterricht in der Woche, in der sie sich ausschließlich mit der deutsch-polnischen Zusammenarbeit beschäftigen und ihre zahlreichen Ideen umsetzen kann.







FRANZISKA JENDE jest dyrektorką Europaschule Deutsch-Polnisches Gymnasium Löcknitz, a **AGATA JARYMOWICZ** – dyrektorką Zespołu Szkół im. Ignacego Łukasiewicza w Policach

Znany jest fakt, że licealiści z Police mogą uczyć się i zdawać maturę w Gimnazjum w Löcknitz, istniejącym od 1995 roku. Współtworzyli je ówcześni dyrektorzy obu szkół, Jerzy Kliszewski i Gerhard Scherer. Od tamtego czasu kolejne roczniki uczniów poznają pogranicze i oba kraje, ich języki i kultury. Uczestniczą w Polsko-Niemieckich Dniach Sportu, konkursach „Muzyką Malowane”, wyjazdach studyjnych, sesjach Europejskiego Uniwersytetu Latającego i Memoriale Piłki Siatkowej im. Gerharda Scherera. Wspólnie opracowali polsko-niemiecki słownik tematyczny.

FRANZISKA JENDE ist die Schulleiterin der Europaschule Deutsch-Polnisches Gymnasium Löcknitz und **AGATA JARYMOWICZ** ist die Schulleiterin des Ignacy-Łukasiewicz-Schulkomplexes in Police

Gymnasiasten aus Police lernen am Gymnasium in Löcknitz und können das Abitur ablegen. Das Gymnasium besteht seit 1995. Es wurde von den damaligen Direktoren der beiden Schulen, Jerzy Kliszewski und Gerhard Scherer, mitbegründet. Seit dieser Zeit lernen ununterbrochen mehrere Generationen von Schülern das Grenzgebiet und beide Länder, ihre Sprachen und Kulturen kennen. Sie nehmen an deutsch-polnischen Sporttagen, an Wettbewerben „Malen mit Musik“, an Studienreisen, an Veranstaltungen der Europäischen Fliegenden Universität und am Gerhard-Scherer-Volleyball-Memorial teil. Gemeinsam haben sie ein deutsch-polnisches thematisches Wörterbuch erarbeitet.



FRANZISKA JENDE

**dyrektorka Europaschule Deutsch-Polnisches
Gymnasium w Löcknitz**

Uczennice i uczniowie uczą się od siebie nawzajem i w ten sposób pracują nad swoją wspólną historią. Dzięki tej koncepcji Polsko-Niemieckie Gimnazjum w Löcknitz od lat inspirowało swoich uczniów do zainteresowania się sobą nawzajem i poznania się.

Wymiana między szkołą w Löcknitz a szkołą w Policach rozpoczęła się bardzo wcześnie. Pomysł założenia szkoły polsko-niemieckiej pojawił się już w czasach NRD. Po wielu dyskusjach ówcześni dyrektorzy obu stron osiągnęli porozumienie administracyjne w sprawie projektu szkoły transgranicznej. Na początku roku szkolnego 1995/96 w szkole w Löcknitz pojawili się pierwsi polscy uczniowie.

Niemieccy i polscy uczniowie wyjeżdżają od dawna na wspólne, tradycyjne już wycieczki do Krakowa, Poznania, Warszawy czy Gdańska, realizują projekty takie jak „Muzyką malowane” czy wspólnie kreatywnie organizują obchody Bożego Narodzenia i Wielkanocy. Wprawdzie uczniowie napotykają na trudności językowe w kontaktach między sobą, ale o tym, że koncepcja szkoły się sprawdza, świadczą często osiągnięte przez szkołę dobre wyniki matur – potwierdza dyrektorka Franziska Jende.

Aby dojechać do swojej wspólnej szkoły, uczniowie z Polski codziennie przekraczają granicę polsko-niemiecką. Przejście przez granicę nie zawsze przebiegało dla uczniów bezproblemowo. W przeszłości uczniowie napotykali na przeszkody, głównie w komunikacji autobusowej. Polski autobus dowoził uczniów do granicy, gdzie przechodzili pieszo kontrolę graniczną, a następnie wsiadali do niemieckiego „przegubowca”,

aby dostać się do szkoły. Po okresie, w którym uczniowie przez długi czas mogli bez problemu przekraczać granicę, zamknięcie granic z powodu pandemii ponownie utrudniło im docieranie do szkoły.

Choć pandemia utrudniła warunki funkcjonowania polsko-niemieckiej szkoły, dyrekcja i nauczyciele już teraz zastanawiają się nad intensyfikacją spotkań i projektów po ustąpieniu pandemii. Dyrektorka szkoły, Franziska Jende, chciałaby również ułatwić polskim uczniom warunki zdawania obydwu matur, np. dwukrotne zdawanie egzaminów maturalnych w Niemczech i w Polsce.

FRANZISKA JENDE

Schulleiterin Europaschule Deutsch-Polnisches Gymnasium in Löcknitz

Schülerinnen und Schüler lernen voneinander und arbeiten so ihre gemeinsame Geschichte auf. Mit diesem Konzept inspiriert das deutsch-polnische Gymnasium in Löcknitz seit Jahren seine Schülerinnen und Schüler zu gegenseitigem Interesse und Kennenlernen.

Schon früh begann der Austausch der Löcknitzer Schule mit der Schule in Police. Bereits zu DDR-Zeiten kam die Idee auf, eine deutsch-polnische Schule zu gründen. Nach vielen Gesprächen erreichten die





damaligen Schulleiter beider Seiten eine Verwaltungsvereinbarung über das grenzübergreifende Schulprojekt. Mit Beginn des Schuljahres 1995/96 kamen die ersten polnischen Schülerinnen und Schüler an die Löcknitzer Schule.

Seit langem fahren die deutschen und polnischen Schülerinnen und Schüler auf gemeinsame Traditionsfahrten nach Krakau, Posen, Warschau oder Danzig, setzen Projekte um wie „Malen nach Musik“ oder gestalten die Weihnachts- und Osterzeit auf kreative Weise zusammen. Zwar stoßen die Schülerinnen und Schüler miteinander auf sprachliche Hürden. Doch dass das Konzept der Schule funktioniert, zeigen die häufigen guten Ergebnisse der Schule im Abitur, bestätigt Schulleiterin Franziska Jende.

Um zu ihrer gemeinsamen Schule zu fahren, überqueren die Schülerinnen und Schüler aus Polen tagtäglich die deutsch-polnische Grenze. Nicht immer verlief der Grenzübergang für die Schüler reibungslos. Auf Hindernisse trafen die Schüler früher vor allem im Busverkehr. Der polnische Bus brachte die Schülerinnen und Schüler zur Grenze, wo sie zu Fuß die Grenzkontrollen passierten und dann in den deutschen „Schlenki“ stiegen, um zur Schule zu gelangen. Nachdem Schülerinnen und Schüler seit langem die Grenze problemlos überqueren konnten, wurde es durch die pandemiebedingten Grenzschließungen erneut schwierig, über die Grenze in die Schule zu gelangen.

Während die Bedingungen für die deutsch-polnische Schule durch die Pandemie erschwert wurden, basteln die Schulleiter und Lehrer bereits daran, die Begegnungen und Projekte nach dem Ende der Pandemie zu intensivieren. Die Schulleiterin Franziska Jende wünscht sich außerdem, einige Bedingungen für die polnischen Schülerinnen und Schüler zum Ablegen beider Abiture zu erleichtern, wie das doppelte Ablegen von Abiturprüfungen in Deutschland und Polen.

AGATA JARYMOWICZ

dyrektorka Zespołu Szkół im. Ignacego Łukasiewicza w Policach

O północy 30 kwietnia 2004 roku, w dniu wstąpienia Polski do UE, wybrani polscy uczniowie z Polsko-Niemieckiego Gimnazjum w Löcknitz wciągnęli na maszt flagę europejską na przejściu granicznym w Lubieszynie. Było to wielkie wyróżnienie. W kolejnym roku nadano gimnazjum tytuł Szkoły Europejskiej, czyli szkoły ponad podziałami.

Police do Europy weszły znacznie wcześniej niż pozostała część Polski. W roku szkolnym 1995/1996 pierwsi uczniowie Zespołu Szkół im. Ignacego Łukasiewicza w Policach rozpoczęli naukę w Löcknitz, a tamtejsza szkoła otrzymała nazwę Polsko-Niemieckiego Gimnazjum. 10 sierpnia 1995 roku ośmioro uczniów z Polic zasiliło klasy dziewiąte i zasiadło w szkolnych ławkach w Löcknitz, by po czterech latach nauki zdobyć niemiecką maturę. Obecnie EDPG Europaschule to szkoła stwarzająca młodym Polakom i Niemcom możliwość wspólnego przygotowania się do życia w Europie bez granic. Efektem współpracy jest nie tylko biegła znajomość języka sąsiadów, ale otwarcie się na kulturę inną niż własna, wzajemna tolerancja, akceptacja oraz poszanowanie narodowej tożsamości. Integracji sprzyjają imprezy z udziałem polskiej i niemieckiej młodzieży, m.in. spotkanie integracyjne uczniów klas siódmych z Polic i Löcknitz, Mikołajki, Wielkanoc, imprezy Muzyką Malowaną, Na lekcje do sąsiada, Europejski Dzień Wiosny, projekty sportowe. Realizowane treści zawarte we wspólnie przygotowanych wewnątrzszkolnych programach nauczania odgrywają ogromną rolę w procesie dojrzewania kolejnego pokolenia Europejczyków. Wspólne świętowanie sukcesów oraz pokonywanie



przeszkód znakomicie poprawiły relacje sąsiedzkie polsko-niemieckiego pogranicza. Integracji sprzyjają również spotkania polskich i niemieckich nauczycieli, np. wspólne rady szkoleniowe, wieczór wigilijny, spotkanie wielkanocne, wizyty w operze czy filharmonii, wyjazdy krajoznawcze.

Sukcesem jest zatrudnienie „niemieckiego” nauczyciela języka niemieckiego w szkole w Policach, który zaangażowany jest nie tylko w językowe przygotowanie uczniów do nauki w niemieckiej szkole, ale też jest liderem zajmującym się przygotowaniem polskich uczniów do egzaminów DSDI i DSDII (Deutsches Sprachdiplom) oraz uzyskania certyfikatów poświadczających znajomość języka niemieckiego na poziomach A2/B1 oraz B2/C1.

Wyzwaniem były zmiany i reformy systemów edukacji po obu stronach granicy, wymagające dostosowania ramowych planów nauczania z poszczególnych przedmiotów i uzupełnienia luk wynikających z różnic programowych, dla których zawsze udawało się znaleźć właściwe rozwiązanie.

Polsko-Niemieckiego Gimnazjum w Löcknitz to szkoła szczególna. Nie mogłaby powstać, gdyby nie osobiste zaangażowanie nauczycieli. Rodzą się w niej przyjaźnie nie tylko pomiędzy uczniami, ale także wśród polsko-niemieckiej kadry, dzięki czemu już od ponad 30 lat są budowane mosty, stwarzające młodym Niemcom i Polakom przygotowanie do Europy bez granic.



AGATA JARYMOWICZ

Schulleiterin des Ignacy-Łukasiewicz-Schulkomplexes in Police

Am 30. April 2004, dem Tag des EU-Beitritts Polens, hissten um Mitternacht ausgewählte polnische Schüler des Deutsch-Polnischen Gymnasiums in Löcknitz am Grenzübergang in Lubieszyn die Europaflagge. Das war eine große Ehre. Im folgenden Jahr wurde der Schule der Titel „Europaschule“ verliehen.

Police trat viel früher in Europa ein als der Rest Polens. Im Schuljahr 1995/1996 begannen die ersten Schüler des Ignacy-Łukasiewicz-Schulkomplexes in Police ihre Ausbildung in Löcknitz und die dortige Schule erhielt den Namen Deutsch-Polnisches-Gymnasium. Am 10. August 1995 traten acht Schüler aus Police in die neunte Klasse in Löcknitz ein und erhielten nach vier Jahren Schulzeit das deutsche Abitur.

Heute ist die Europaschule Deutsch-Polnisches Gymnasium Löcknitz (EDPG) eine Schule, die jungen Polen und Deutschen die Möglichkeit gibt, sich gemeinsam auf das Leben in einem Europa ohne Grenzen vorzubereiten. Das Ergebnis der Zusammenarbeit ist nicht nur die Beherrschung der jeweiligen Nachbarsprache, sondern auch die Offenheit gegenüber anderen Kulturen, gegenseitige Toleranz, Akzeptanz und Achtung der nationalen Identität. Die Integration wird durch Veranstaltungen mit Beteiligung polnischer und deutscher Jugendlicher gestärkt, z. B. durch Integrationstreffen von Schülern der siebten Klasse aus Police und Löcknitz, den Nikolaustag, Ostern, die Veranstaltungen „Malen mit Musik“, „Unterricht mit Nachbarn“, „Europäischer Frühlingstag“ und Sportprojekte.



Die Inhalte der gemeinsam entwickelten internen Lehrpläne spielen eine wichtige Rolle beim Heranwachsen der nächsten Generation von Europäern. Das gemeinsame Feiern von Erfolgen und Überwinden von Hindernissen hat die nachbarschaftlichen Beziehungen in der deutsch-polnischen Grenzregion deutlich verbessert. Begegnungen zwischen polnischen und deutschen Lehrkräften, wie z. B. gemeinsame Ausbildungsräte, Treffen an Heiligabend und Ostern, Opern- oder Besuche der Stettiner Philharmonie und Exkursionen begünstigen ebenfalls die Integration.

Die Einstellung eines „deutschen“ Lehrers an der Schule in Police, der sich nicht nur um die sprachliche Vorbereitung der Schüler auf die deutsche Schule kümmert, sondern auch federführend ist bei der Vorbereitung der polnischen Schüler für die DSDI- und DSDII-Prüfungen (Deutsches Sprachdiplom) und

der Erlangung von Zertifikaten, die die Kenntnis der deutschen Sprache auf den Niveaustufen A2/B1 und B2/C1 bestätigen, stellt einen Erfolg dar.

Eine Herausforderung stellten die Veränderungen und Reformen in den Bildungssystemen auf beiden Seiten der Grenze dar. Dies erforderte wiederum Anpassungen der Rahmenlehrpläne in einzelnen Fächern und die Schließung von Lücken, die sich aus den Unterschieden in den Lehrplänen ergaben. Es wurden doch immer gute Lösungen gefunden.

Das Deutsch-Polnische Gymnasium in Löcknitz ist eine besondere Schule. Ohne das persönliche Engagement der Lehrerinnen und Lehrer wäre es nicht entstanden. Nicht nur zwischen den Schülern, sondern auch unter den deutsch-polnischen Lehrkräften werden hier Freundschaften geknüpft und seit über 30 Jahren Brücken gebaut, die junge Deutsche und Polen auf ein Europa ohne Grenzen vorbereiten.





TORSTEN JERAN przewodniczy od wielu lat Stowarzyszeniu Parku Regionalnego Barnimer Feldmark w Blumbergu, a **BERNADETA BORKOWSKA** jest wójtem gminy Ustronie Morskie. Gmina i stowarzyszenie współpracują od 1998 roku. Korzystając ze środków europejskich z programu współpracy Interreg odnawiają i pielęgnują parki krajobrazowe w Blumbergu, Rusowie i Hirschfelde, z których dwa pierwsze stworzył Peter Joseph Lenné (1789–1866). Są tam cieniste aleje lipowe, słoneczne łąki, jeziora z wyspami, monumentalne drzewa. Park w Rusowie przyciąga mieszkańców i kuracjuszy z Kołobrzegu. O parku w Blumbergu mówi się, że to „zielona perła Berlina”.

TORSTEN JERAN ist seit vielen Jahren Vorsitzender des Regionalparks Barnimer Feldmark e.V. in Blumberg, und **BERNADETA BORKOWSKA** ist Bürgermeisterin der Gemeinde Ustronie Morskie. Die Gemeinde und der Verein arbeiten seit dem Jahr 1998 zusammen. Mit Hilfe von Europäischen Fördermitteln des Kooperationsprogrammes Interreg erneuerten und pflegen sie die Landschaftsparks in Blumberg, Rusowo und Hirschfelde, von denen die ersten beiden von Peter Joseph Lenné (1789–1866) angelegt wurden. Es gibt dort schattige Lindenalleen, sonnige Wiesen, Seen mit Inseln, monumentale Bäume. Der Park in Rusowo zieht viele Einwohner und Kurgäste aus Kołobrzeg und der Umgebung an. Der Park in Blumberg gilt als „Berlins grüne Perle“.



TORSTEN JERAN

prezes stowarzyszenia Regionalpark Barnimer Feldmark e.V. i kierownik regionalny Lokalnej Grupy Działania LAG Barnim e.V.

Leżący pod Berlinem Barnimer Feldmark daje mieszkańcom dużego miasta możliwość odpoczynku i podążania szlakiem wyznaczonym przez polsko-niemieckie tablice informacyjne. Współpraca z sąsiednim krajem jest dla prezesa stowarzyszenia Torstena Jerana przedmiotem szczególnej troski: „Urodziłem się w Greifswaldzie, zainteresowanie naszymi sąsiadami w regionie Morza Bałtyckiego obudziło się we mnie bardzo wcześniej i pozostało do dziś.” Mimo, że małym stowarzyszeniom trudno jest prefinansować dotacje z programu Interreg, stowarzyszenie Regionalpark Barnimer Feldmark e.V. zrealizowało kilka projektów transgranicznych w Euroregionie Pomerania.

Dla Torstena Jerana bliska współpraca polsko-niemiecka rozpoczęła się od kontaktów osobistych. Kontakty te przerodziły się we wspólne projekty, a wspólne projekty w długofalowe kooperacje. W celu zintensyfikowania współpracy polsko-niemieckiej organizował wraz z polskimi partnerami wycieczki tematyczne i różnorodne spotkania. Z dotychczasowych projektów korzystali głównie młodzi ludzie i seniorzy oraz administracja.

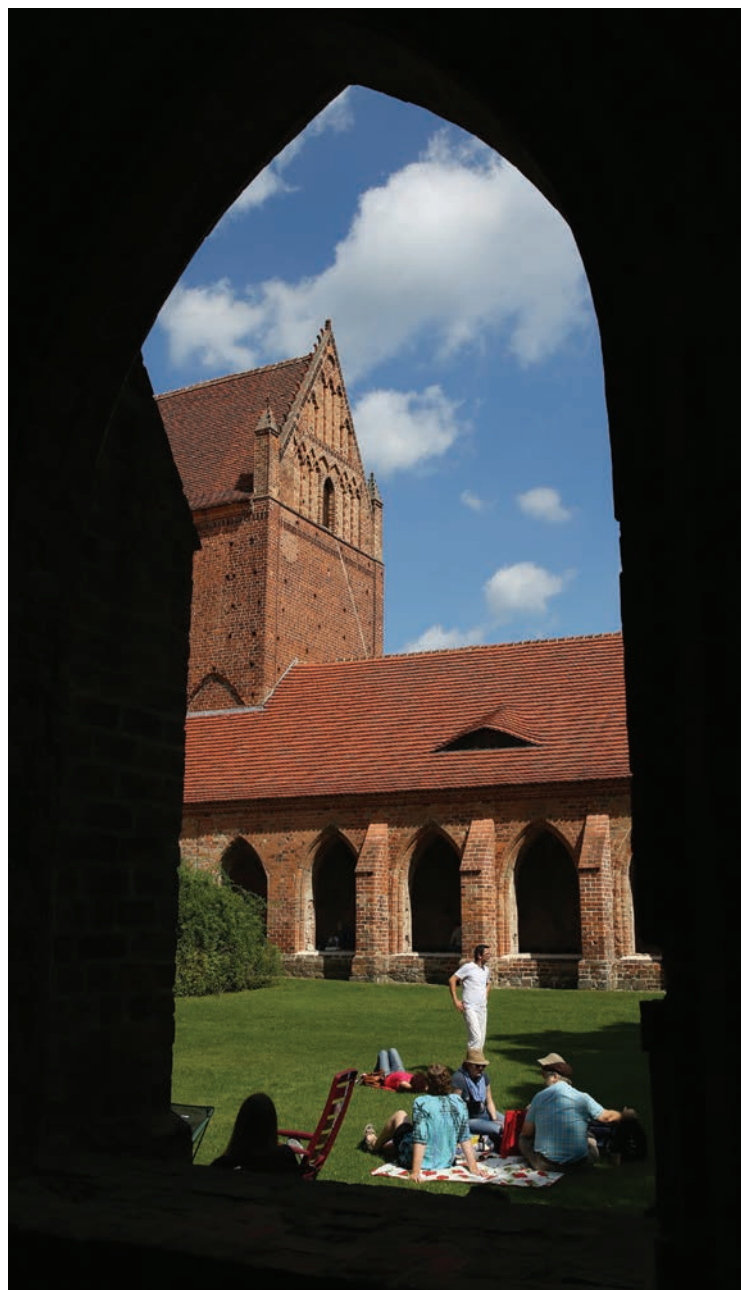
Po 25 latach współpracy na polsko-niemieckiej granicy nawiązało się wiele przyjaznych stosunków, np. między strażą pożarną, artystami czy sportowcami. „Dzięki polsko-niemieckiej współpracy możemy nie tylko wymieniać się doświadczeniami i wiedzą, ale także budzimy wzajemne zrozumienie, poszerzamy horyzonty i wzmacniamy ideę europejską” – mówi Torsten Jeran.

O tym, że współpraca polsko-niemiecka leży mu na sercu, świadczy statut stowarzyszenia, w którym silnie zakotwiczona jest intencja porozumienia międzynarodowego, zwłaszcza z Polską. Torsten Jeran ma nadzieję na bardziej intensywną współpracę ponad granicą polsko-niemiecką po zakończeniu pandemii, aby ponownie zintensyfikować osobiste spotkania i realizować wspólne projekty.

TORSTEN JERAN

**Vorsitzender des Regionalpark Barnimer
Feldmark e.V. und Regionalmanager LAG Barnim e.V.**

In der Barnimer Feldmark bei Berlin können sich Großstädter eine Auszeit gönnen, durch die grünen Landschaften wandern – und auf ihren Wanderrouuten den deutsch-polnischen Wegweisern und Infotafeln folgen. Die Kooperation mit dem Nachbarland ist dem Vereinsvorsitzenden Torsten Jeran ein besonderes Anliegen: „Ich bin in Greifswald geboren, das Interesse für unsere Nachbarn im Ostseeraum wurde bei mir sehr frühzeitig geweckt und hat sich bis in die heutige Zeit erhalten.“ Obwohl die Interreg-Förderung für kleine Vereine schwierig vorzufinanzieren ist, realisierte der Regionalpark Barnimer Feldmark e.V. einige grenzüberschreitende Projekte in der Euroregion Pomerania. Für Torsten Jeran begann die enge deutsch-polnische Kooperation mit persönlichen Kontakten. Aus diesen Kontakten wurden gemeinsame Projekte, aus den gemeinsamen Projekten langjährige Kooperationen. Um die deutsch-polnische Zusammenarbeit zu intensivieren, organisierten er und seine polnischen Partner Fachexkursionen und verschiedenste Begegnungen. Die bisherigen Projekte kamen vor allem Jugendlichen und Senioren sowie den Verwaltungen zugute.





Nach 25 Jahren der Zusammenarbeit über die deutsch-polnische Grenze hinweg haben sich viele freundschaftliche Beziehungen gebildet, wie zwischen den Feuerwehren, Künstlern oder Sportlern. „Mit der deutsch-polnischen Zusammenarbeit können wir nicht nur Erfahrungen und Wissen austauschen, wir wecken Verständnis füreinander, erweitern unseren Horizont und stärken den europäischen Gedanken“, berichtet Torsten Jeran.

Dass ihm die deutsch-polnische Zusammenarbeit tatsächlich am Herzen liegt, zeigt sich in der Vereinssatzung, in der der Verein die Absicht der Völkerverständigung, insbesondere mit Polen, fest verankerte. Torsten Jeran hofft auf eine wieder intensivere Zusammenarbeit über die deutsch-polnische Grenze nach dem Ende der Pandemie, um die persönlichen Begegnungen wieder zu intensivieren und gemeinsame Projekte umzusetzen.

BERNADETA BORKOWSKA
wójt gminy Ustronie Morskie

Największym projektem, jaki wspólnie zrealizowano, była rewitalizacja zabytkowych parków. Doczekały się jej dwa parki w Niemczech – Lenné-Park Blumberg i park Hirschfeld oraz pochodzący z XIX wieku, wpisany do rejestru zabytków, liczący 38 hektarów park podworski w Rusowie z 8 pomnikami przyrody. Prace wykonane zostały w ramach projektu gminy Ustronie Morskie oraz niemieckiego Stowarzyszenia Parku Regionalnego Barnimer Feldmark. Partnerstwo w tej sprawie zaowocowało unijną dotacją, która na polską część zadania wyniosła 20 tysięcy euro.

Wzdłuż parkowej ścieżki edukacyjnej wykonanych zostało 12 nowych tablic informacyjno-edukacyjnych oraz nowa brama. Tablice w językach polskim i niemieckim zawierają opisy samego parku, pomników przyrody, biocenozy leśnej, pałacu czy kościółka w Rusowie. Park zyskał nową małą architekturę: zadaszoną wiatę, ławostoły, stojaki na rowery, kosze na śmieci, ławki wokół stawu z nieczynną fontanną i przyrządy edukacyjne o tematyce leśnej i parkowej. Wszystkie nowe elementy wykonane zostały z odpowiednio impregnowanego drewna w formie wpisującej się w charakter parku. Opracowany i wykonany został plan prac pielęgnacyjnych zieleni parkowej.

Kontynuuję współpracę z partnerami niemieckimi zapoczątkowaną przez długoletniego wójta naszej gminy Stanisława Zielińskiego. Największym naszym sukcesem jest to, że trwa ona już ponad dwadzieścia lat. Uczymy się od siebie wzajemnie, poznajemy nasze kraje, wymieniamy doświadczenia i pomysły. Rytm naszych partnerskich spotkań zaburzył COVID-19. Czekamy na koniec pandemii, żeby wrócić do na-



szych corocznych spotkań w Niemczech i w Polsce. Czekamy, aż znów pojawi się możliwość powrotu do wymiany doświadczeń w bezpośrednim kontakcie – powiedziała Bernadeta Borkowska.

BERNADETA BORKOWSKA

Gemeindevorsteherin von Ustronie Morskie

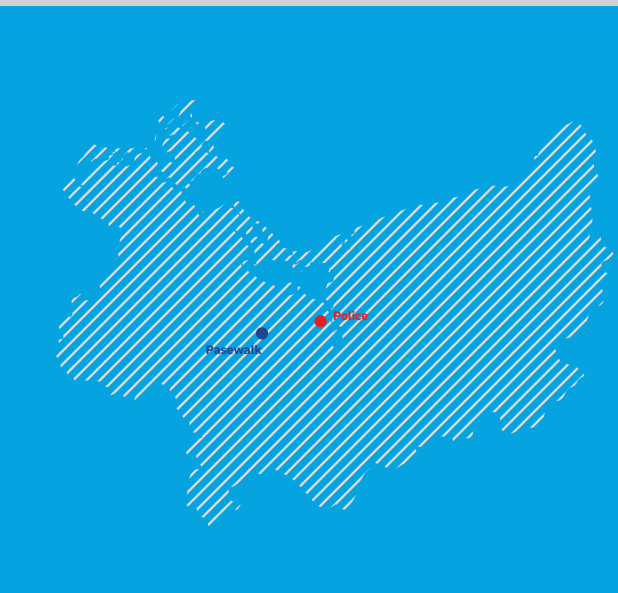
Das größte gemeinsam umgesetzte Projekt war die Wiederbelebung historischer Parkanlagen. Dazu gehörten zwei Parks in Deutschland - der Lenné-Park Blumberg und der Park in Hirschfelde – sowie ein denkmalgeschützter Park am Gutshaus in Rusowo aus dem 19. Jahrhundert mit einer Fläche von 38 ha und 8 Naturdenkmälern. Die Arbeiten wurden im Rahmen eines Projekts der Gemeinde Ustronie Morskie und des deutschen Regionalparkvereins Barnimer Feldmark e.V. durchgeführt. Der polnische Partner erhielt für die Umsetzung dieses Vorhabens einen EU-Zuschuss in Höhe von 20.000 €.

Entlang des Lehrpfads im Park wurden 12 neue Informations- und Lehrtafeln sowie ein neues Tor auf-

gestellt. Die Tafeln beschreiben in deutscher und polnischer Sprache den Park selbst, die Naturdenkmäler, die Waldbiozönose, das Gutshaus und die Kirche in Rusowo. Der Park erhielt neue kleine architektonische Elemente: einen Unterstand, Bänke, Fahrradständer, Abfallkörbe, Bänke rund um den Teich mit seinem stillgelegten Springbrunnen und seinen Lehrtafeln zum Thema Wald und Park. Alle wurden aus fachgerecht imprägniertem Holz in einer dem Charakter des Parks entsprechenden Form hergestellt. Es wurde ein Plan für die Pflege der Grünanlagen des Parks entwickelt und umgesetzt.

„Ich setze die vom langjährigen Bürgermeister unserer Gemeinde, Stanisław Zieliński, eingeleitete Zusammenarbeit mit deutschen Partnern fort. Unser größter Erfolg ist, dass sie seit über zwanzig Jahren anhält. Wir lernen voneinander, wir lernen unsere Länder kennen, wir tauschen Erfahrungen und Ideen aus. Der Rhythmus unserer Partnerschaftstreffen wurde durch COVID-19 unterbrochen. Wir warten auf das Ende der Pandemie, um zu unseren jährlichen Treffen in Deutschland und Polen zurückzukehren. Wir warten auf die Möglichkeit, wieder in direktem Kontakt Erfahrungen auszutauschen“ sagte Bernadeta Borkowska.





SANDRA NACHTWEIH – burmistrzynie Pasewalku, **WŁADYSŁAW DIAKUN** – burmistrz Polic
Oba miasta utrzymują bieżące kontakty. Umowa partnerska została podpisana 15 lipca 1999 roku. Realizują wspólne przedsięwzięcia, współpracują w ramach Euroregionu Pomerania. Wzajemnie wspierają wnioski o dofinansowanie z funduszy europejskich, zacieśniają kontakty: oświatowe, kulturalne, sportowe, ekumeniczne, gospodarcze, ekologiczne. Promują szlak wodny z jeziora Ueckersee do Polic, organizują targi gospodarcze, spotkania z okazji świąt i rocznic, kierując się ideami pokoju. Symbolem ich losów i drogi w przyszłość jest Feniks – przestrzenna rzeźba podarowana im przez Ernesta Daetwylera, artystę szwajcarsko-kanadyjskiego pochodzenia.

SANDRA NACHTWEIH – Bürgermeisterin von Pasewalk, **WŁADYSŁAW DIAKUN** – Bürgermeister von Police

Beide Städte pflegen laufende Kontakte. Ein Partnerschaftsabkommen wurde am 15. Juli 1999 unterzeichnet. Die Städte führen gemeinsame Projekte durch und arbeiten im Rahmen der Euroregion Pomerania intensiv zusammen. Sie unterstützen einander bei der Beantragung von europäischen Fördermitteln und bei den Kontakten zwischen den Bürgern in den Bereichen Bildung, Kultur, Sport, Ökumene, Wirtschaft und Umwelt. Sie werben für die Wasseroute vom Uckersee nach Police, organisieren Wirtschaftsmessen und veranstalten Treffen zu Festen und Jubiläen, getragen von der Idee des Friedens. Das Symbol ihres gemeinsamen Weges in die Zukunft ist der Phönix, eine Raumsulptur, die ihnen von Ernest Daetwyler, einem schweizerisch-kanadischen Installationskünstler, geschenkt wurde.



SANDRA NACHTWEIH
burmistrzynie miasta Pasewalk

Jadąc ze Szczecina na niemiecką stronę granicy, można natrafić na tereny wiejskie, rozciągające się aż do miasta Pasewalk. Pasewalk pełni szczególną, pionierską rolę jako pierwszy większy ośrodek przy granicy polsko-niemieckiej. Mieszkańcy miasta natomiast z wielkim zaangażowaniem podejmują się tej pionierskiej roli.

„25 lat współpracy kształtuje nie tylko wizerunek miasta poprzez liczne zrealizowane projekty, np. z „Funduszu Małych Projektów” w ramach programu INTERREG, ale także wpływa na czysto ludzką współpracę, o którą ostatecznie chodzi na pograniczu” – mówi burmistrzynie Sandra Nachtweih. Mieszkańcy po obu stronach granicy dyskutują i zgłębiają tło historyczne pierwszej i drugiej wojny światowej, zdobywają kompetencje międzykulturowe lub nowe spojrzenie poprzez wspólne projekty w różnych dziedzinach.

Chociaż realizowane projekty umożliwiają dobrą współpracę, nadal istnieje jedna duża przeszkoda: „Po wielu latach współpracy nadal stwierdzamy, że język jest największą barierą i jednocześnie kluczem w kontaktach.” Aby umożliwić długotrwałe i intensywne kontakty, Sandra Nachtweih chciałaby, aby jej obywatele otrzymywali silne wsparcie w nauce języka polskiego. Wraz z liczącymi się interesariuszami z Pasewalku i regionu, opowiada się za nauką języka sąsiada na wszystkich etapach życia, od przedszkola do matury.

Sandra Nachtweih myśli jednak nie tylko o powiązaniach ponad pobliską granicą, ale widzi Pasewalk jako lokalizację w centrum obszaru ważnych państw członkowskich UE – Niemiec, Polski i Francji. W tak





zwany „Trójkącie Weimarskim” dąży do niemiecko-polsko-francuskiej współpracy miast. Z dużym zaangażowaniem pragnie wzmocnić współpracę europejską z korzyścią dla swojego miasta.

SANDRA NACHTWEIH

Bürgermeisterin Stadt Pasewalk

Fährt man von Stettin auf die deutsche Seite der Grenze, findet man einen ländlich geprägten Raum – bis man die Stadt Pasewalk erreicht. Pasewalk nimmt als erstes größeres Mittelzentrum an der deutsch-polnischen Grenze eine besondere Vorreiterrolle ein. Diese Vorreiterrolle übernehmen die Menschen der Stadt mit großem Engagement.

„25 Jahre Zusammenarbeit prägen nicht nur das Stadtbild durch zahlreich realisierte Projekte z.B. aus dem „Fonds für kleine Projekte“ über INTERREG, sondern prägen auch die rein menschliche Zusammenarbeit, auf die es letztendlich in der Grenzregion ankommt“, sagt Bürgermeisterin Sandra Nachtweih. Gemeinsam diskutieren und verarbeiten die Menschen beider Seiten der Grenze geschichtliche Hintergründe des Ersten und Zweiten Weltkriegs, gewinnen interkulturelle Kompetenzen oder neue Erkenntnisse durch gemeinsame Projekte in verschiedenen Fachgebieten.

Doch so sehr die gemeinsamen Projekte eine gute Zusammenarbeit ermöglichen, gibt es weiterhin eine große Hürde: „Nach der langjährigen Zusammenarbeit stellen wir nach wie vor fest, dass die Sprache das größte Hindernis und zugleich Schlüssel in der





Verbindung darstellt.“ Um langanhaltende, intensive Verbindungen zu ermöglichen, wünscht sich Sandra Nachtweih für ihre Bürger eine starke Unterstützung zum Erlernen der polnischen Sprache. Gemeinsam mit wichtigen Akteuren aus Pasewalk und der Region setzt sie sich für ein Erlernen der Sprache des Nachbarn durchgehend von der Kita bis zum Abitur ein. Sandra Nachtweih denkt jedoch nicht nur an die Verbindungen über die naheliegende Grenze, sondern sieht Pasewalk als Standort inmitten der wichtigen EU-Mitgliedsstaaten Deutschland, Polen und Frankreich. Im sogenannten „Weimarer Dreieck“ strebt sie eine deutsch-polnisch-französische Städtekooperation an. Mit viel Engagement möchte sie die europäische Zusammenarbeit für ihre Stadt stärken.

WŁADYSŁAW DIAKUN

burmistrz Polic

Pierwsze kontakty z partnerami niemieckimi zostały nawiązane już w roku 1992 z inicjatywy ówczesnego starosty powiatu Uecker-Randow Siegfrieda Wacka, doświadczonego w organizacji współpracy na pograniczu niemiecko-francuskim. Dzięki tym działaniom doszło do pierwszego spotkania burmistrza Polic z burmistrzem Pasewalku Wilfriedem Sieberem. 15 lipca 1999 roku podpisana została przez oba samorządy umowa o współpracy i partnerstwie, co było jedynie formalnością. Współpraca polsko-niemiecka nabrała tempa i zaczęła rozwijać się na wielu płaszczyznach, w tym w dziedzinie kultury, edukacji, sportu, turystyki, ochrony środowiska i kontaktów gospodarczych.

Zaowocowało to wieloma projektami inwestycyjnymi, poczynając od budowy kanalizacji północnej części gminy Police przez rozwój terenów rekreacyjnych, sportowych i edukacyjnych. Jedną z ciekawszych inwestycji było stworzenie nowoczesnego, Transgranicznego Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Zalesiu. Przyjazne relacje oraz wymiana doświadczeń przynoszą obopólną korzyść w postaci realizacji projektów nie tylko z Pasewalkiem, ale również z innymi niemieckimi miastami, w tym Ueckermünde (w szczególności dyrekcją Tierpark), Greifswaldem, Torgelow, Hintersee czy Eggesin. Dzięki corocznemu udziałowi polickich firm i instytucji w pokazie osiągnięć „Leistungsschau” w Pasewalku oraz współpracy przy organizacji polsko-niemieckich targów gospodarczych przedsiębiorcy nawiązują nowe kontakty. Aktywnie współpracują ochotnicze straże pożarne. Obecnie realizowany jest projekt pod nazwą „Kształtowanie krajobrazu nad akwenami wodnymi w Pase-



walku, Pełczycach i Policach”. Działania w projekcie obejmują tworzenie nowych przestrzeni publicznych z wykorzystaniem dziedzictwa krajobrazowego, historycznego i kulturalnego. Ich celem jest identyfikacja miast przygranicznych jako terenów przyjaznych, ciekawych i atrakcyjnych, warty odwiedzenia. Na współpracy zyskują oba regiony. Coraz chętniej nawiązywane są bezpośrednie kontakty między szkołami, instytucjami i stowarzyszeniami. Wynika to m.in. z faktu, że w każdej szkole w gminie Police uczniowie uczą się języka niemieckiego.

Myślę, że obie strony, polska i niemiecka, są zadowolone ze współpracy i będą chciały ją w przyszłości kontynuować. Efekty widać tylko tam, gdzie podejmuje się ciągłe starania o dobre, przyjazne relacje – mówi burmistrz Polic Władysław Diakun.

WŁADYSŁAW DIAKUN **Bürgermeister von Police**

Die ersten Kontakte zu deutschen Partnern wurden bereits 1992 auf Initiative des damaligen Landrats des Kreises Uecker-Randow, Siegfried Wack, geknüpft, der über Erfahrungen mit der Organisation der Zusammenarbeit im deutsch-französischen Grenzgebiet verfügte. Dank dieser Maßnahmen kam es zu dem ersten Treffen zwischen dem Bürgermeister von Police und dem Bürgermeister von Pasewalk, Wilfried Sieber. Am 15. Juli 1999 unterzeichneten die beiden Gebietskörperschaften eine Kooperations- und Partnerschaftsvereinbarung, die jedoch nur eine Formalität darstellte. Die deutsch-polnische Zusammenarbeit



gewann an Dynamik und begann sich auf vielen Ebenen zu entwickeln, darunter Kultur, Bildung, Sport, Tourismus, Umweltschutz und Wirtschaftsbeziehungen.

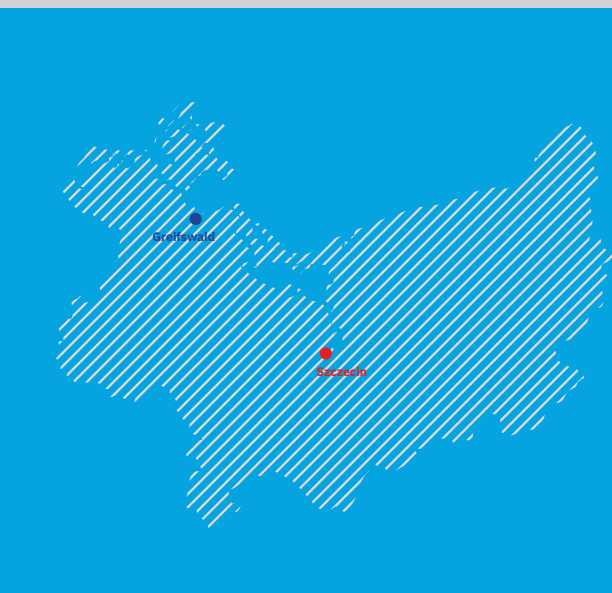
Dies hatte eine Reihe von Investitionsprojekten zur Folge, angefangen vom Bau eines Abwassersystems für den nördlichen Teil der Gemeinde Police bis hin zu Maßnahmen auf den Gebieten Freizeit, Sport und Bildung. Eine der interessantesten Investitionen war die Einrichtung eines modernen grenzüberschreitenden Umweltbildungszentrums in Zalesie. Freundschaftliche Beziehungen und der Austausch von Erfahrungen durch die Umsetzung gemeinsamer Projekte sind nicht nur in der Zusammenarbeit mit Pasewalk, sondern auch mit anderen deutschen Städten, darunter Ueckermünde (insbesondere mit der Leitung des Tierparks), Greifswald, Torgelow, Hintersee und Eggesin von gegenseitigem Nutzen.

Dank der jährlichen Teilnahme von Unternehmen und Institutionen aus Police an der Leistungsschau in Pasewalk und der Zusammenarbeit bei der Organisation deutsch-polnischer Messen können Unternehmen neue Kontakte knüpfen. Es gibt eine aktive Zusammenarbeit der freiwilligen Feuerwehren. Gegenwärtig wird das Projekt mit dem Titel „Gestaltung von gewässernahen Räumen in Pasewalk, Pełczyce und Police“ durchgeführt. Die Projektaktivitäten umfassen die Schaffung neuer öffentlicher Räume unter Nutzung des landschaftlichen, historischen und kulturellen Erbes. Ziel ist es, die Grenzstädte als gastfreundliche, interessante und attraktive Orte zu identifizieren, die einen Besuch wert sind. Beide Regionen profitieren von der Zusammenarbeit. Direkte Kontakte zwischen Schulen, Institutionen und Vereinen werden immer beliebter. Dies ist u. a. darauf zurückzuführen, dass in jeder Schule der Gemeinde Police Schüler Deutsch lernen.





„Ich denke, dass beide Seiten, die polnische und die deutsche Seite, mit der Zusammenarbeit zufrieden sind und diese auch künftig fortsetzen möchten. Effekte sind nur dort zu sehen, wo man sich kontinuierlich um gute, freundschaftliche Beziehungen bemüht“, sagt der Bürgermeister von Police Władysław Diakun.



LECH KARWOWSKI – dyrektor Muzeum Narodowego w Szczecinie, dr **UWE SCHRÖDER** – przez 25 lat dyrektor Muzeum Pomorskiego w Greifswaldzie, od 2021 roku na emeryturze
Na wystawach stałych muzea prezentują dzieje historycznego Pomorza, podzielonego od 1945 roku na Pomorze Przednie (Niemcy) i Pomorze Zachodnie (Polska). Wspólnym finansowaniem ze środków Unii Europejskiej objęte były w Szczecinie nowe wystawy o kulturze pomorskiej w średniowieczu, w XVI i XVII wieku, a w Greifswaldzie – o Pomorzu od wojny 30-letniej do końca XIX wieku, i najnowsza, dotycząca XX stulecia. W projekcie Centralne muzea pomorskie wspólnie prezentują dzieje i kulturę Pomorza znalazły się również dwujęzyczne przewodniki. Doktor Uwe Schröder jest laureatem polsko-niemieckiej nagrody Pomerania Nostra.

LECH KARWOWSKI – Direktor des Nationalmuseums Szczecin, Dr. **UWE SCHRÖDER** – 25 Jahre lang Direktor des Pommerschen Landesmuseums in Greifswald, seit 2021 im Ruhestand
In Dauerausstellungen präsentieren die Museen die Geschichte des historischen Pommerns, das seit 1945 in Vorpommern (Deutschland) und Westpommern (Polen) geteilt ist.
Mit Mitteln der Europäischen Union wurden in Stettin neue Ausstellungen zur pommerschen Kultur im Mittelalter sowie im 16. und 17. Jahrhundert, und in Greifswald zu Pommern ab dem Dreißigjährigen Krieg bis zum Ende des 19. Jahrhunderts sowie die neueste Ausstellung zum 20. Jahrhundert eingerichtet. Im Projekt „Die pommerschen Zentralmuseen“ wird die Geschichte und Kultur Pommerns gemeinsam präsentiert und in einem zweisprachigen Reiseführer erwähnt. Dr. Uwe Schröder erhielt 2019 den deutsch-polnischen Preis „Pomerania Nostra“.



LECH KARWOWSKI dyrektor Muzeum Narodowego w Szczecinie

Współpracę z instytucjami niemieckimi Lech Karwowski zaczął jeszcze w czasach istnienia PRL i NRD, jako kurator wystawy „Mensch und Meer” – grafiki ze szczecińskich zbiorów prezentowano w Kunsthalle w Rostocku. W 1993 roku, jako pełnomocnik Prezydenta Szczecina ds. obchodów 750-lecia lokowania Szczecina na prawie magdeburskim, doprowadził do pierwszej w Szczecinie wystawy ze zbiorów Stiftung Pommern. Współpracował z niemieckimi artystami i krytykami w ramach Mare Articum, i Bałtyckiego Biennale Sztuki.

Obejmując w 2001 r. funkcję dyrektora Muzeum Narodowego w Szczecinie kontynuował polsko-niemiecką współpracę muzealną, rozwijając m.in. kontakty z fundacją Bernharda Heiligera, urodzonego w Szczecinie słynnego niemieckiego modernisty, czego efektem było odsłonięcie przed siedzibą Muzeum Historii Szczecinie, w obecności szefów Sejmu RP i Bundestagu, rzeźby „Łuk”, Muzeum organizowało wystawy Niemców urodzonych w Szczecinie i Polaków zamieszkałych i tworzących w Niemczech. W 2005 roku otwarto wystawę „Ojczyzna wielu”, po raz pierwszy ukazująca na taką skalę problem wysiedlenia i całkowitej wymiany ludności na Pomorzu Zachodnim. Rekonstrukcja uniwersalnych osiągnięć niemieckich muzeów w Szczecinie stała się jednym ze stałych celów Muzeum Narodowego w Szczecinie. Lech Karwowski doprowadził do zakończenia 50-letnich negocjacji w sprawie wymiany zbiorów archeologicznych przemieszczonych w wyniku wojny. W zamian za wykopiska z terenu Meklemburgii-Pomorza Przedniego udało się odzyskać najcenniejsze znaleziska z terenu

Pomorza Zachodniego. Blask odzyskał hall głównego gmachu Muzeum Narodowego (dawniej Stadtmuseum Stettin) ze słynną antyczną kolekcją Dohrnów. Przy pomocy Schadow Gesellschaft oraz Staatliche Museen zu Berlin dokonano rekonstrukcji posągu króla Fryderyka II Hohenzollerna, wybitnej rzeźby Johanna Gottfrieda Schadowa. Tworzono też nowe wątki kolekcjonerskie dotyczące kultury niemieckiej. Szczecińskie muzeum stało się właścicielem m.in. największej kolekcji dzieł Ludwika Augusta Mosta, najwybitniejszego malarza I połowy XIX wieku pracującego w Szczecinie. W serii „Biblioteka Naukowa Muzeum Narodowego w Szczecinie” opublikowano fundamentalne prace na temat rozwoju Szczecina, jego architektury i sztuki, szczególnie protestanckiej. Najważniejszym partnerem szczecińskiego Muzeum

Narodowego jest Pommerches Landesmuseum w Greifswaldzie, w którym znalazły się zbiory pochodzące między innymi ze Stiftung Pommern. Obydwa Muzea stały się największymi depozytariuszami zbiorów pozostałych po dawnym księstwie Gryfitów. Współpraca zaowocowała dwoma dużymi projektami w ramach Euroregionu Pomerania: INTERREG IV A „Razem jesteśmy silni – centralne muzea pomorskie wspólnie tworzą nowoczesne wystawy stałe promujące historię i kulturę Pomorza”, oraz INTERREG V A „Wspólne dziedzictwo, wspólna przyszłość. Centralne muzea pomorskie wspólnie prezentują dzieje i kulturę Pomorza”. Ten ostatni projekt jest nadal w trakcie realizacji. Obecnie toczą się rozmowy na temat kolejnego projektu w ramach przyszłego INTERREG VI.





LECH KARWOWSKI

Direktor des Nationalmuseums Stettin

Die Kooperation mit deutschen Institutionen begann Lech Karwowski bereits zu Zeiten der Volksrepublik Polen und der Deutschen Demokratischen Republik, und zwar als Kurator der Ausstellung „Mensch und Meer“. Graphiken aus den Stettiner Sammlungen wurden in der Kunsthalle in Rostock präsentiert. Als Beauftragter des Präsidenten der Stadt Stettin für die Feierlichkeiten zum 750-jährigen Bestehen der Stadt Stettin nach dem Magdeburger Recht bewirkte er 1993 die erste Ausstellung der Sammlung der Stiftung Pommern in Stettin. Er hat im Rahmen von Mare Articum und der Baltischen Kunstbiennale mit deutschen Künstlern und Kritikern zusammengearbeitet. Als er 2001 das Amt des Direktors des Nationalmuseums in Stettin übernahm, setzte er die deutsch-polnische Zusammenarbeit mit Museen fort und knüpfte u. a. Kontakte zur Stiftung von Bernhard Heiliger, einem berühmten in Stettin geborenen deutschen Modernisten. In diesem Zusammenhang, wurde die Skulptur „Der Bogen“ vor dem Sitz des Museums in Anwesenheit der Präsidenten des polnischen Sejms und des Bundestags enthüllt. Das Museum organisierte Ausstellungen von Deutschen, die in Stettin geboren wurden und Polen, die in Deutschland leben und arbeiten. Im Jahre 2005 wurde die Ausstellung „Heimat der Vielen“ eröffnet, die zum ersten Mal in diesem Umfang das Problem der Vertreibung und des vollständigen Austauschs der Bevölkerung in Westpommern zeigte.

Die Aufarbeitung der Errungenschaften der deutschen Museen in Stettin ist eins der ständigen Ziele des Nationalmuseums in Stettin. Lech Karwowski

fürhte zum Abschluss der 50-jährigen Verhandlungen über den Austausch der durch den Krieg zerstörten archäologischen Funde. Im Tausch gegen Ausgrabungen aus Mecklenburg-Vorpommern wurden die wertvollsten Funde aus Westpommern zurückgeführt. Der Vorraum des Hauptgebäudes des Nationalmuseums (ehemals Stadtmuseum Stettin) mit der berühmten antiken Sammlung von Dohrn erlangte seinen neuen Glanz. Mit Hilfe der Schadow-Gesellschaft und der Staatlichen Museen zu Berlin wurde das Standbild von König Friedrich II. von Hohenzollern, eine herausragende Skulptur von Johann Gottfried Schadow, rekonstruiert. Es wurden auch neue Sammelgebiete zur deutschen Kultur geschaffen. Das Museum in Stettin wurde unter anderem Eigentü-

mer der größten Sammlung der Werke von Ludwig August Mosts, des bedeutendsten in Stettin tätigen Malers der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts. In der Serie „Wissenschaftliche Bibliothek des Nationalmuseums Szczecin“ wurden grundlegende Werke über die Entwicklung von Stettin, seine Architektur und Kunst, insbesondere die protestantische Kunst, veröffentlicht.

Der wichtigste Partner des Nationalmuseums Stettin ist das Pommersche Landesmuseum Greifswald, das unter anderem die Sammlungen der Stiftung Pommern beherbergt. Beide Museen sind zu den größten Depots der Sammlungen des ehemaligen Herzogtums der Greifen-Dynastie geworden. Diese Zusammenarbeit hat zu zwei großen Projekten in der Euroregion





Pomerania geführt: INTERREG IV A „Gemeinsam sind wir stark – Die Pommerschen Zentralmuseen schaffen gemeinsam ständige Ausstellungen zur Geschichte und Kultur Pommerns“ und INTERREG V A „Gemeinsames Erbe, gemeinsame Zukunft. Die pommerschen Zentralmuseen präsentieren die Geschich-

te und Kultur Pommerns gemeinsam“. Das letztgenannte Projekt befindet sich noch in der Umsetzung. Über ein weiteres Projekt im Rahmen des künftigen Programms INTERREG VI A tauschen sich die Partner gegenwärtig aus.

DR. UWE SCHRÖDER

**dyrektor muzeum Pommersches Landesmuseum
w Greifswaldzie**

Tworzy się historia – w ten sposób prądy kulturowe, społeczne i polityczne wpływają na interpretację wydarzeń z przeszłości. Na pograniczu polsko-niemieckim, na Pomorzu, gdzie historia regionu obejmuje tereny po obu stronach granicy, znajdują się dwa muzea po dwóch stronach tejże granicy. W nich szczególnie widoczne stają się różne interpretacje wspólnej historii.

Pommersches Landesmuseum widzi w tym zróżnicowaniu duże szanse na otwartą dyskusję. „Dopiero wspólne spojrzenie z obu perspektyw ukazuje cały obraz” – mówi dyrektor muzeum Gunter Dehnert. Dziś nauczyciele i klasy szkolne często odwiedzają muzeum po drugiej stronie granicy. We współpracy z Muzeum Narodowym w Szczecinie zaangażowani ludzie z Greifswaldu stworzyli w Greifswaldzie i Szczecinie cztery współczesne wystawy stałe poświęcone sztuce i historii Pomorza: od prehistorii i wczesnej historii, poprzez średniowiecze i wczesną epokę nowożytną, aż po XX wiek.

Nie zawsze było oczywiste, że Pommersches Landesmuseum w Greifswaldzie może pełnić funkcję muzeum dla całego Pomorza, mówi były dyrektor muzeum Uwe Schröder. Pojawiły się obawy, ale szybko zniknęły, gdy w komisjach muzeum zaczęli aktywnie działać polscy naukowcy.

Dziś współpraca ponad granicami jest częścią codziennego życia wszystkich pracowników. „Euroregion Pomerania był i jest wielkim zwolennikiem wspólnej pracy w ramach projektów”, podkreśla Uwe Schröder. W przeszłości muzeum liczy przede wszyst-



kim na ciągłość poprzez kolejne ciekawe wystawy i projekty. Tak długa współpraca z polskimi instytucjami partnerskimi wykształciła w mieszkańcach Greifswaldu poczucie zaufania, powiązane z wieloma kontaktami osobistymi. Dzięki nim w przyszłości będziemy mogli kontynuować wspólne tworzenie wielu ciekawych projektów.

DR. UWE SCHRÖDER

**Leiter des Pommerschen Landesmuseums
in Greifswald**

Geschichte wird geschrieben – so nehmen kulturelle, gesellschaftliche und politische Strömungen Einfluss auf die Interpretation vergangener Geschehnisse. Im deutsch-polnischen Grenzraum der Region Pom-

mern, wo sich die regionale Geschichte auf das Gebiet beider Seiten der Grenze erstreckt, finden sich zwei Museen auf beiden Seiten der Grenze. In ihnen werden die unterschiedlichen Interpretationen der gemeinsamen Geschichte besonders sichtbar.

Das Pommersche Landesmuseum sieht in der Unterschiedlichkeit große Chancen zu offenen Diskussionen. „Erst in der Zusammenschau beider Perspektiven ergibt sich das gesamte Bild“, sagt Museumsleiter Gunter Dehnert. Lehrer und Schulklassen besuchen heute oft das Museum auf der jeweils anderen Seite der Grenze. In Zusammenarbeit mit dem Nationalmuseum in Stettin haben die engagierten Greifswalder vier zeitgemäße Dauerausstellungen zur pommerschen Kunst und Geschichte in Greifswald und Stettin erschaffen: von der Ur- und Frühgeschichte über das Mittelalter und die Frühe Neuzeit bis hin zum 20. Jahrhundert.

Nicht immer war es selbstverständlich, dass das Pommersche Landesmuseum in Greifswald als gesamt-pommersches Museum fungieren konnte, erzählt der ehemalige Museumsleiter Uwe Schröder. Es kamen Bedenken auf, die allerdings schnell verflogen, als sich polnische Wissenschaftler in den Gremien des Museums aktiv beteiligten.

Heute ist die Zusammenarbeit über die Grenze hinweg Alltag für alle Mitarbeitenden. „Die Euroregion Pomerania war und ist dabei ein großer Förderer der gemeinsamen Projektarbeit“, betont Uwe Schröder. Er wünscht sich für die Zukunft des Museums vor allem Kontinuität durch weitere interessante Ausstellungen und Projekte. Nach einer so langen Zusammenarbeit mit polnischen Partnereinrichtungen ist für die Greifswalder eine belastbare Vertrauensbasis mit vielen persönlichen Kontakten entstanden. Sie werden es möglich machen, auch in Zukunft viele interessante Projekte gemeinsam zu gestalten.









SILKE WALD – dyrektorka Joannickiego Przedszkola „Dom wesołych pór roku” w Pasewalku, **JOLANTA WŁODAREK** – dyrektorka Przedszkola Publicznego „Stokrotka” w Szczecinie

Przedsięwzięcia przedszkoli wspomaga Polsko-Niemiecka Współpraca Młodości i Fundusz Małych Projektów Interreg. Dzięki temu w Centrum Edukacji Ekologicznej „Naturerlebnis Uckermark” (Prenzlau) pięciolatki mogły piec bułki, poznawać ogrody, łąkę, smaki, kolory, dźwięki, bawić się z kozami i lamami. W pierwszym dniu wiosny zwiedzały Szczecin, grały w piłkę, pałaszowały obiad. Prezydent miasta otwierał wystawę ich prac plastycznych „Nasze piękne pogranicze”.

SILKE WALD – Leiterin der Johanniter Kindertagesstätte „Haus der Fröhlichen Jahreszeiten“ in Pasewalk, **JOLANTA WŁODAREK** – Leiterin des Öffentlichen Kindergartens „Stokrotka“ in Szczecin

Die Projekte der Kindergärten werden durch das Deutsch-Polnische Jugendwerk und den Fonds für kleine Projekte im Rahmen von Interreg gefördert. Dank der Förderung konnten die Fünffährigen in der Ökostation „Naturerlebnis Uckermark“ (Prenzlau) Brötchen backen, Gärten, Wiesen, Geschmäcker, Farben und Klänge entdecken sowie mit Ziegen und Lamas spielen. Am ersten Frühlingstag besichtigten sie Stettin. Der Präsident der Stadt eröffnete die Ausstellung „Unser schönes Grenzland“.



SILKE WALD

**dyrektorka Joannickiego Przedszkola
„Dom wesołych pór roku” w Pasewalku,**

Od 10 lat prowadzi przedszkole „Haus der fröhlichen Jahreszeiten”, ale współpracę z polską stroną placówka z Pasewalku nawiązała dużo wcześniej. Silke Wald pracowała wówczas jako wychowawczyni w jednej z grup i widziała, że ówczesne kierownictwo poszukiwało przedszkola partnerskiego po stronie polskiej. Celem było nie tylko podpatrzenie stylu pracy z dziećmi u sąsiada, ale integracja zarówno małych, jak i dużych mieszkańców pogranicza i wspólne przedsięwzięcia.

Partnera do współpracy szukano poprzez urząd powiatowy oraz Euroregion Pomerania i dzięki temu nawiązano współpracę, która trwa do dzisiaj.

Regularne kontakty pozwoliły poznać nie tylko kadrę, ale i różnorodne programy nauczania. Dzieci poznawały i osłuchiwały się z językiem, a wspólna zabawa rozwijała te umiejętności.

Kontakt ze stroną polską nigdy się nie urwał, choć bywały też lata chude. Każde spotkanie to była ogromna radość i dni pełne wrażeń. Tak było na przykład podczas Dni Ogrodów w Prenzlau, gdzie razem rozwiązywano quizy na poszczególnych stanowiskach. Ponadto organizowano wspólne festiwale sportowe w Polsce, a nawet odbyła się wizyta w nowej filharmonii w Szczecinie.

Przy tak wyśmienitej zabawie wnioskowano również o środki pomocowe z Unii Europejskiej. Silke Wald sądzi, że o wiele łatwiej jest składać wnioski projektowe po stronie polskiej. Po stronie niemieckiej ubieganie się o fundusze wymagało na początku wiele wysiłku. Często trzeba było szukać pieniędzy na wkład własny, a w przypadku przedszkola nie było to łatwym

zadaniem. Dziś wszystko zmieniło się na lepsze i stało się nieco mniej skomplikowane.

Obydwa przedszkola mają nadzieję, że ich współpraca będzie kontynuowana przez bardzo długi czas i z niecierpliwością oczekują na nowe projekty i wspólne pomysły. Przedszkole wspierane jest w miarę możliwości przez „Johanniter-Unfall-Hilfe”. Wśród kadry znajduje się dwóch polskich pracowników, którzy zapoznają dzieci niemieckie z językiem polskim. Niektóre przedmioty w salach przedszkolnych będą opisane dwujęzycznie, tak aby wyrazy były zrozumiałe dla wszystkich. W przedszkolnej świetlicy pojawiają się polskie książki dla dzieci i polskie piosenki. Pedagodzy mają jeszcze wiele pomysłów, z których skorzystają z wzajemnością strona polska i niemiecka.

Prywatnie dyrektorka przedszkola często odwiedza Polskę. Wypady do Szczecina związane są z zakupami lub z ofertą kulturalną miasta. Chętnie poznałaby lepiej język polski, co zresztą przez pięć lat robił jej mąż. Spotkania z przyjaciółmi po stronie polskiej, są zawsze okazją do przyswojenia kilku nowych słówek.

SILKE WALD

Johanniter-Kita Haus der Fröhlichen Jahreszeiten, Pasewalk

Sie leitet den Kindergarten „Haus der fröhlichen Jahreszeiten“ bereits seit 10 Jahren, aber der Kindergarten Pasewalk hat schon viel früher mit der polnischen Seite zusammengearbeitet. Silke Wald arbeitete damals als Erzieherin in einer der Gruppen und sah, dass die damalige Leiterin einen Partnerkindergarten auf polnischer Seite suchte. Ziel war es nicht nur, die Arbeitsweise mit Kindern im Nachbarland kennenzulernen, sondern auch kleine und große Einwoh-



ner der Grenzregion zu integrieren und gemeinsame Projekte durchzuführen. Über das Landratsamt des Landkreises und die Euroregion Pomerania wurde ein Kooperationspartner gesucht und dadurch entstand die Zusammenarbeit, die bis heute besteht.

Durch den regelmäßigen Kontakt konnte man nicht nur das Personal, sondern auch die verschiedenen Lehrpläne kennen lernen. Die Kinder lernten und hörten die Sprache, und gemeinsame Spiele entwickelten diese Fähigkeiten.

Der Kontakt zur polnischen Seite riss nie ab, obwohl es auch magere Jahre gab. Jedes Treffen war eine große Freude und Tage voller Eindrücke. Das war zum Beispiel bei der Gartenschau in Prenzlau der Fall, wo an mehreren Stationen gemeinsam Quizfragen gelöst wurden. Es gab auch gemeinsame Sportfeste in Polen und sogar einen Besuch in der neuen Philharmonie in Stettin.

In dieser wunderbaren Stimmung wurden auch Anträge auf EU-Fördermittel gestellt. Silke Wald ist der Meinung, dass es auf polnischer Seite viel einfacher ist, Projektanträge zu stellen. Auf deutscher Seite war die Beantragung von Fördermitteln anfangs mit viel Aufwand verbunden. Wir mussten oft Geld für den Eigenanteil beschaffen, und im Falle des Kindergar-

tens war das keine leichte Aufgabe. Heute hat sich alles zum Besseren verändert und ist etwas weniger kompliziert geworden.

Beide Kindergärten hoffen, dass ihre Zusammenarbeit noch sehr lange fortgesetzt wird und sehen neuen Projekten und gemeinsamen Ideen erwartungsvoll entgegen. Der Kindergarten wird nach Möglichkeit von der Johanniter-Unfall-Hilfe unterstützt. Unter den Mitarbeitern befinden sich zwei polnische Mitarbeiter, die den deutschen Kindern die polnische Sprache näherbringen. Einige Gegenstände in den Räumen des Kindergartens werden zweisprachig beschrieben, so dass die Wörter für alle verständlich sind. Im Aufenthaltsraum des Kindergartens werden polnische Kinderbücher vorgelesen und polnische Lieder zu hören sein. Die Pädagogen haben noch viele weitere Ideen, die sowohl für die polnische als auch für die deutsche Seite von Vorteil sein werden.

Privat besucht die Kindergartenleiterin oft Polen. Ihre Besuche in Stettin sind mit Bummeln oder dem kulturellen Angebot der Stadt verbunden. Sie würde gern die polnische Sprache besser kennen lernen, was ihr Mann fünf Jahre lang getan hat. Begegnungen mit polnischen Freunden sind immer eine Gelegenheit, ein paar neue Wörter zu lernen.



JOLANTA WŁODAREK

dyrektorka Przedszkola Publicznego nr 67
„Stokrotka”

Do współpracy skłoniła ją chęć nawiązania przyjaznych kontaktów pomiędzy dziećmi ze szczecińskiego przedszkola nr 67 i z placówki niemieckiej. Pragnęła, by poprzez wspólną naukę i zabawę przedszkolaki poznały kulturę, tradycje, historię i język naszych sąsiadów, by wiedziały, jakie panują u nich zwyczaje, jak bawią się ich rówieśnicy. Zależało jej na tym, by dzieci dostrzegały i rozumiały potrzeby innych, a także, by budować empatię i wzajemną tolerancję. Ważnym celem było umożliwienie polskim dzieciom nauki języka niemieckiego, a dzieciom niemieckim – języka polskiego.

Pierwsze kontakty z niemieckimi partnerami (przedszkole „Tęczowe” i „Dom szczęśliwych pór roku” w Pasewalku) miały miejsce już w 2005 roku. Projekty realizowane były we współpracy ze Stowarzyszeniem Gmin Polskich Euroregionu Pomerania. Do udanych projektów zaliczyć można wspólne turnieje piłki nożnej, wizytę w szczecińskiej filharmonii, szczecińskim magistracie czy „parku przeżyć” w Prenzlau.

Małe dzieci nie mają ograniczeń w komunikowaniu się. Porozumiewają się doskonale pomimo barier językowych, zwłaszcza w trakcie nieskrępowanej, swobodnej zabawy. W takich warunkach są aktywne, chętnie poznają zwyczaje i słownictwo swoich rówieśników z sąsiedniego kraju. Przedszkolaki osłuchują się z językiem niemieckim, poznają zwroty grzecznościowe, uczą się polskich i niemieckich piosenek; potrafią zaprezentować swoją wiedzę i umiejętności przed innymi oraz odnaleźć się w różnych sytuacjach. Jolancie Włodarek zależało na wymianie doświad-



czeń oraz integracji nauczycieli partnerskich przedszkoli. Największą przeszkodą była bariera językowa. W związku z tym nauczycielki z jej przedszkola rozpoczęły studia podyplomowe na kierunku język niemiecki w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Jedna z nich współtworzyła program nauki języka niemieckiego dla dzieci przedszkolnych (w projekcie Nauczanie języka sąsiada od przedszkola do zakończenia edukacji – kluczem do komunikacji w Euroregionie Pomerania – 2017 r.). Mimo pandemii partnerzy pozostają w kontakcie i planują dalszą współpracę. Kolejny projekt odbędzie się w Pasewalku.

JOLANTA WŁODAREK

**Leiterin des öffentlichen Kindergartens Nr. 67
„Stokrotka”**

Die Zusammenarbeit resultierte aus dem Wunsch, freundschaftliche Kontakte zwischen Kindern aus dem Kindergarten Nr. 67 in Stettin und einem deutschen Kindergarten herzustellen. Frau Włodarek wollte, dass die Kinder durch gemeinsames Lernen und Spielen die Kultur, die Traditionen, die Geschichte und die Sprache des Nachbarn kennenlernen, dass sie die Bräuche und die Spiele ihrer Altersgenossen erfahren. Es war ihr wichtig, dass die Kinder die Bedürfnisse der anderen sehen und verstehen, dass sie Einfühlungsvermögen und gegenseitige Toleranz entwickeln. Ein wichtiges Ziel war es, polnischen Kindern die Möglichkeit zu geben, Deutsch zu lernen und deutschen Kindern Polnisch zu lernen.

Die ersten Kontakte mit den deutschen Partnern („Kinderhaus Regenbogen“ und dem „Haus der Fröhlichen Jahreszeiten“ in Pasewalk) fanden bereits 2005

statt. Die Projekte wurden in Zusammenarbeit mit dem Verein der polnischen Gemeinden der Euroregion Pomerania durchgeführt. Zu den erfolgreichen Projekten gehören gemeinsame Fußballturniere, Besuche in der Philharmonie und in der Stadtverwaltung von Stettin und im Park „Naturerlebnis Uckermark“ in Prenzlau.

Kleine Kinder haben keine Hemmungen in der Kommunikation. Sie verständigen sich trotz der Sprachbarrieren perfekt, vor allem beim Spielen. Unter diesen Bedingungen sind sie sehr aktiv und lernen gerne die Bräuche und das Vokabular ihrer Altersgenossen aus dem Nachbarland kennen. Die Vorschulkinder machen sich mit der deutschen Sprache vertraut, lernen Höflichkeitsformen kennen, lernen polnische und deutsche Lieder; sie können ihre Kenntnisse und Fähigkeiten vor anderen präsentieren und sich in verschiedenen Situationen zurechtfinden.

Für Jolanta Włodarek war es wichtig, Erfahrungen auszutauschen und Erzieherinnen aus den Partner-Kindergärten zu integrieren. Das größte Hindernis war die Sprachbarriere. Deshalb begannen die Erzieherinnen aus ihrem Kindergarten mit einem Postgraduiertenstudium in Deutsch für die Vorschul- und Früherziehung. Eine von ihnen hat ein Programm zum Erlernen der deutschen Sprache für Vorschulkinder (im Projekt Nachbarschaftsspracherwerb von der Kita bis zum Schulabschluss – der Schlüssel für die Kommunikation in der Euroregion Pomerania – 2017) mitgestaltet. Trotz der Pandemie bleiben die Partner in Kontakt und planen eine weitere Zusammenarbeit. Das nächste Projekt wird in Pasewalk stattfinden.







RYSZARD MIĆKO – dyrektor Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego, **DIRK TREICHEL** – dyrektor Parku Narodowego Doliny Dolnej Odry

Przed laty profesorowie Janina i Mieczysław Jasnowscy ze Szczecina oraz Michael Succow z Greifswaldu chcieli stworzyć wspólny park narodowy po obu stronach Doliny Dolnej Odry. Dziś współpraca łączy Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego i Park Narodowy Unteres Odertal. Przy wykorzystaniu funduszy unijnych tworzy się warunki dla zrównoważonej turystyki. Powstała platforma obserwacyjna w Widuchowej. Wzdłuż rzeki powstały miejsca postojowe, a na moście Siekierki-Neurüdnitz będzie punkt obserwacji przyrody.

RYSZARD MIĆKO – Direktor der Verwaltung der Landschaftsschutzparks der Woiwodschaft Zachodniopomorskie, **DIRK TREICHEL** – Direktor des Nationalparks Unteres Odertal

Vor Jahren wollten die Professoren Janina und Mieczysław Jasnowski aus Stettin und Michael Succow aus Greifswald einen gemeinsamen Nationalpark auf beiden Seiten des Unteren Odertals gründen. Heute verbindet die Zusammenarbeit die Verwaltungen der Landschaftsschutzparks der Woiwodschaft Zachodniopomorskie und des Nationalparks Unteres Odertal. Mit Mitteln der Europäischen Union werden die Voraussetzungen für einen nachhaltigen Tourismus geschaffen. Es ist eine Beobachtungsplattform in Widuchowa entstanden. Entlang des Flusses wurden Rastplätze eingerichtet und auf der Brücke Siekierki-Neurüdnitz wird ein Naturbeobachtungspunkt entstehen.



RYSZARD MIĆKO

dyrektor Zespołu Parków Krajobrazowych

Odra stanowi naturalną barierę rozdzielającą Polskę i Niemcy, ale dzięki współpracy europejskiej może także łączyć mieszkańców obu państw. Współpraca Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego z niemieckim Parkiem Narodowym Doliny Dolnej Odry trwa od 2012 roku, od momentu jego powołania, ale będące jej efektem obiekty oddawane są do użytku dopiero teraz, w 2021 roku. To długa, kręta i wyboista droga.

Rozlewiska Odry stanowią unikatowy ekosystem, który powinien być bardziej dostępny dla turystów i mieszkańców regionu. Wzdłuż Doliny Dolnej Odry powstaje sieć miejsc odpoczynku dla turystów wodnych i rowerowych. Z wybudowanej na wzgórzu w Widuchowej platformy widokowej roztacza się panorama na polski Park Krajobrazowy Doliny Dolnej Odry i niemiecki Park Narodowy Doliny Dolnej Odry. Wzbogacana jest infrastruktura turystyczna Centrum Sportów Wodnych w Schwedt. Wspólnie dba się o szkolenia branży turystycznej, podejmując próby integracji ofert, oraz o wspólną promocję i marketing.

W 2020 roku rozpoczęto realizację projektu Przyroda bez granic w Unikalnej Dolinie Dolnej Odry. Poprzez działania ochrony czynnej jest wspierany rozwój bioróżnorodności cennego, wspólnego obszaru przyrodniczego. Celem projektu Przystosowanie Mostu Europejskiego Siekierki-Neurüdnitz jest trwałe udostępnienie nieczynnego od 75 lat mostu nad korytem i rozlewiskiem Odry. Most pobudzi lokalny ruch turystyczny w niemieckich i polskich gminach sąsiadujących, będzie transgraniczną ścieżką pieszo-rowerową

wchodzącą w skład sieci tras rowerowych województwa zachodniopomorskiego, łącząc polskie trasy ze szlakami niemieckimi i międzynarodowymi. Projekt Zrównoważona turystyka wodna w unikalnej Dolinie Dolnej Odry ma chronić ostatni w Europie unikatowy, charakteryzujący się wysoką bioróżnorodnością, ekosystem. Podjęto wspólne działania mające na celu ochronę przyrody dla różnych gatunków i siedlisk. Transgraniczne i kompleksowe podejście do zachowania i wzmocnienia kapitału przyrodniczego Doliny Dolnej Odry stanowi o oryginalności projektu i jego innowacyjności.

Utarłą, kilkuletnią już formułą współpracy są spotkania świąteczne pracowników polskich i niemieckich instytucji, wykraczające poza czysto służbowe ramy. Niestety, pandemia COVID-19 utrudnia ich kontynuację.

RYSZARD MIĆKO

Direktor der Verwaltung der Landschaftsschutzparks der Woiwodschaft Westpommern

Die Oder stellt die natürliche Grenze zwischen Polen und Deutschland dar, aber dank der europäischen Zusammenarbeit verbindet sie zugleich die Einwohner beider Länder.

Die Zusammenarbeit zwischen der Verwaltung der Landschaftsschutzparks der Woiwodschaft Westpommerns und ihrem deutschen Partner, dem Nationalpark Unteres Odertal, besteht seit 2012, d. h. seit der Gründung der Verwaltung des Landschaftsschutzparkverbands innerhalb der Organisationsstruktur der Woiwodschaft Westpommern. Die daraus hervorgegangenen Einrichtungen nehmen aber erst jetzt, im





Jahre 2021, ihre Arbeit auf. Es ist ein langer, schwieriger und holpriger Weg.

Die Auen an der Oder sind ein einzigartiges Ökosystem, das auf beiden Seiten des Flusses unter besonderem Schutz steht. Dank der gemeinsamen Durchführung von Projekten, gefördert durch Interreg-VA-Mittel, werden sie jedoch für Touristen und Bewohner der Region immer besser zugänglich.

Dies wurde durch zwei Projekte erreicht: „Nachhaltiger Wassertourismus im einzigartigen Unteren Odertal“ und „Herrichtung der Europabrücke Siekierki – Neurüdnitz für den touristischen Verkehr“.

Auf einer seit 75 Jahren stillgelegten Brücke, die über die Auen und das Flussbett der Oder verläuft, wurde ein Radweg angelegt, der die Radwege in der Woiwodschaft Westpommern und auf der deutschen Seite miteinander verbindet.

Außerdem wurde ein Netz von Rastplätzen für Wasser- und Fahrradtouristen in Form von Überdachungen und Feuerstellen geschaffen. Eine weitere Attraktion ist die auf einer Anhöhe in Widuchowa errichtete Aussichtsplattform, mit Rundblick auf einen Teil des polnischen Landschaftsschutzparks Unteres Odertal und des deutschen Nationalparks Unteres Odertal. Außerdem wurde die touristische Infrastruktur des Wassertouristischen Zentrums Schwedt, einem weiteren Projektpartner, ausgebaut.

Auf gemeinsam durchgeführte Schulungen für die Tourismusbranche, die Integration der Angebote und eine gemeinsame Öffentlichkeitsarbeit wird besonderer Wert gelegt. Das nächste Vorhaben, mit dessen Umsetzung im Jahre 2020 gemeinsam mit dem deutschen Partner begonnen wurde, ist das Projekt „Natur ohne Grenzen im einzigartigen Unteren Odertal“. Durch aktive Schutzmaßnahmen wird die Entwicklung der Biodiversität in dem gemeinsamen Naturraum unterstützt.





Die grenzüberschreitende und komplexe Betrachtung der Erhaltung und Stärkung der Naturressourcen des Unteren Odertals macht das Projekt einmalig und innovativ.

Eine seit Jahren bewährte Praxis der Zusammenarbeit sind die gemeinsamen Weihnachtsfeiern der polnischen und deutschen Mitarbeiter, die über den rein offiziellen Rahmen hinausgehen. Leider erschwert die COVID-19-Pandemie deren Fortsetzung.

DIRK TREICHEL

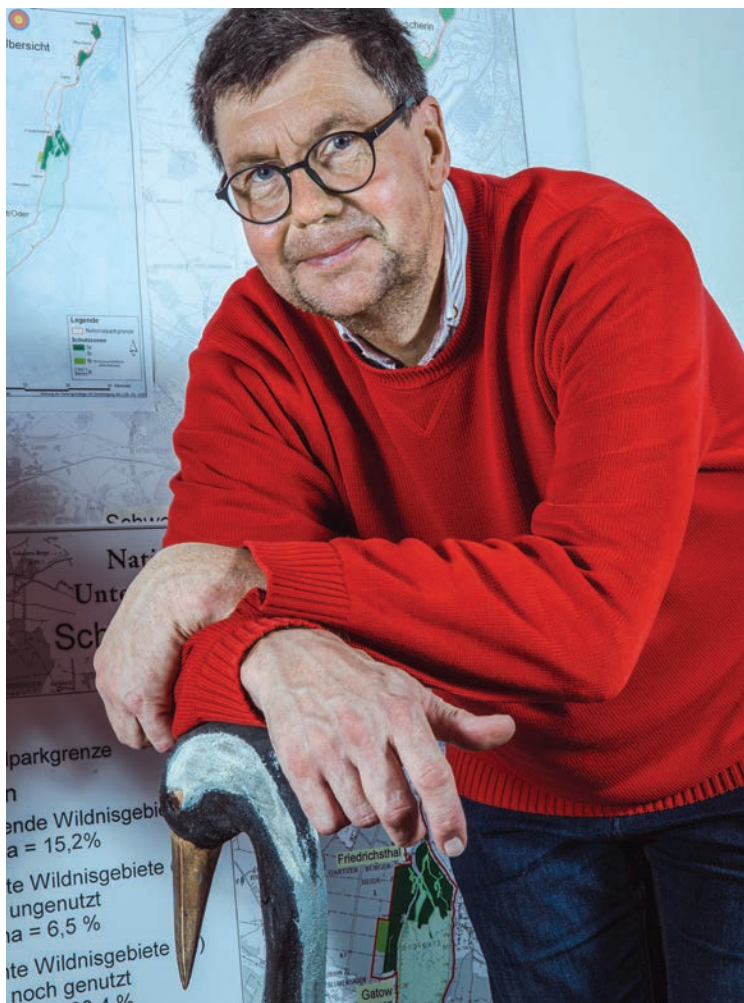
dyrektor Parku Narodowego Dolina Dolnej Odry

Unikalna Dolina Dolnej Odry leży na terenach dwóch państw: Polski i Niemiec. Park Narodowy po niemieckiej stronie oraz dwa parki „Dolina Dolnej Odry” i „Cedyński Park Krajobrazowy” po stronie polskiej tworzą transgraniczny pas obszarów chronionych. Tak więc współpraca pomiędzy sąsiadami jest w tym przypadku nieodzowna, tym bardziej, że nie wynika tylko z mocy obowiązującego prawa, ale także z wielkiej pasji Dirka Treichela oraz jego pracowników do tych terenów.

Już na początku lat 90. XX w. nawiązano pierwsze kontakty i w roku 1992 sąsiedzi znad Odry powołali do życia radę programową, która zajęła się tworzeniem właśnie obszarów chronionych w Dolinie Dolnej Odry. Współpraca od samego początku przebiegała dość intensywnie. Podczas spotkań i wspólnych wypraw, gdzie obrączkowano ptaki, zawiązywały się pierwsze, trwające do dzisiaj znajomości. Po wstąpieniu w roku 2004 Polski do Unii Europejskiej współpraca nabrała nowej jakości i pojawiły się możliwości finansowania od dawna snutych i wielokrotnie już dyskutowanych planów.

Dla Dirka Treichela tereny Doliny Dolnej Odry to stałe źródło motywacji do dalszych działań. Wraz ze swoimi współpracownikami i kolegami ze strony polskiej stale wymieniają się doświadczeniami, poznają potrzeby, ograniczenia oraz możliwości w kształtowaniu nadgranicznych terenów. Zawsze ramię w ramię, jednocząc siły dla dobra Doliny.

Oczywiście, zawsze były jakieś przeszkody we współpracy polsko-niemieckiej. Podczas czasochłonnego przygotowywania wniosku z programu INTERREG





IV A strona polska – administracja parków krajo-
brazowych – nagle zniknęła z powodu reorganizacji
administracyjnej. Jednak cała praca i zaangażowa-
nie nie poszły na marne. Uzupełniono treść wnio-
sku i już z nowym partnerem – Regionalną Dyрекcją
Ochrony Środowiska – zrealizowano duży projekt
INTERREG z naciskiem na program NATURA 2000.
W każdym okresie finansowania INTERREG wspól-
nie realizowano projekty związane z ochroną przy-
rody i turystyką, obydwie, strony polska i niemiecka,
wnosiły istotny wkład w tworzenie wartości w re-
gionie, w kwalifikację obszarów chronionych Doliny
Dolnej Odry oraz w dalszy rozwój całego regionu.
Największym życzeniem Pana Treichela jest kon-
tynuacja tej współpracy w takim kształcie i formie
w jakiej obecnie przebiega. Zaufanie, wzajemna po-
moc, wsparcie, zrozumienie oraz szacunek dla part-
nera, jakie wypracowane zostały przez te wszystkie
lata, są bezcenne. Praca z polskimi kolegami sprawia
naprawdę dużo radości i daje dużo satysfakcji, part-
nerzy doskonale się uzupełniają. No może gdyby jesz-
cze zmniejszono przeszkody biurokratyczne i admi-
nistracyjne oraz ułatwiono składanie i procedowanie
wniosków w programie INTERREG – Pan Treichel
byłby w siódmym niebie.

DIRK TREICHEL

Leiter des Nationalparks Unteres Odertal, Criewen

Das einzigartige Untere Odertal liegt auf dem Ge-
biet von zwei Ländern: Polen und Deutschland. Der
Nationalpark auf deutscher Seite und die beiden
Landschaftsschutzparks „Dolina Dolnej Odry“ und
„Cedyński Park Krajobrazowy“ auf polnischer Seite

bilden einen grenzüberschreitenden Schutzgebietsverbund. Die Zusammenarbeit zwischen den Nachbarn findet sich sogar im Nationalparkgesetz, ist darüber hinaus aber eine Herzensangelegenheit von Dirk Treichel und seinen Mitarbeitern.

Bereits Anfang der 1990er Jahre wurden die ersten Kontakte geknüpft, und 1992 riefen die Nachbarn an der Oder einen Programmrat ins Leben, der sich mit den gerade entstehenden Schutzgebieten im Unteren Odertal befasste. Von Anfang an war die Zusammenarbeit intensiv. Bei Treffen und gemeinsamen Exkursionen zur Vogelberingung wurden erste Kontakte geknüpft, die bis zum heutigen Tag andauern. Nach dem Beitritt Polens zur Europäischen Union im Jah-

re 2004 hat die Zusammenarbeit eine neue Qualität bekommen, und es sind Möglichkeiten zur Finanzierung von Plänen entstanden, die schon lange angedacht und oft diskutiert wurden.

Für Dirk Treichel ist die Region Unteres Odertal eine ständige Quelle der Motivation für weitere Aktivitäten. Gemeinsam mit seinen Mitarbeitern und Kollegen auf polnischer Seite tauschen sie ständig Erfahrungen aus und lernen die Bedürfnisse, Einschränkungen und Möglichkeiten für die Gestaltung des Grenzgebiets kennen. Es geschieht immer Hand in Hand, mit vereinten Kräften für das Wohl des Tals. Natürlich hat es immer wieder Hindernisse für die deutsch-polnische Zusammenarbeit gegeben. Wäh-





rend der zeitaufwendigen Vorbereitung eines Antrags im Rahmen des Programms INTERREG IV A verschwand die polnische Verwaltung der Landschaftsschutzparks plötzlich aufgrund einer Verwaltungsumstrukturierung. Doch die ganze Arbeit und das Engagement waren nicht umsonst. In jeder INTERREG-Förderperiode wurden Naturschutz- und Tourismusprojekte gemeinsam durchgeführt, wobei sowohl die deutsche als auch die polnische Seite einen wichtigen Beitrag zur Wertschöpfung in der Region, zur Qualifizierung der Schutzgebiete im Unteren Odertal und zur Weiterentwicklung der gesamten Region leisteten.

Der größte Wunsch von Herrn Treichel ist es, diese Zusammenarbeit in der jetzigen Form fortzusetzen. Das Vertrauen, die gegenseitige Hilfe, Unterstützung, Verständnis und Respekt für den Partner, die sich im Laufe dieser Jahre entwickelt haben, sind unbezahlbar. Die Arbeit mit polnischen Kollegen macht wirklich Spaß und ist sehr zufriedenstellend, die Partner ergänzen einander perfekt. Wenn man vielleicht die bürokratischen und administrativen Hürden abbauen und die Antragstellung im INTERREG-Programm erleichtern würde, wäre Herr Treichel überglücklich.



TERESA DERA – wójt gminy Dobra, **STEFAN MÜLLER** – burmistrz Blankensee

Niewielkie gminy sąsiadują ze sobą na pograniczu. Chyba najbardziej znane ich inicjatywy wiążą się z książkami o ogrodach Elisabeth von Arnim, która na dzisiejszym pograniczu mieszkała ponad sto lat temu. Wymieńmy więc Polsko-Niemiecki Festiwal Róż, Ogrody Sztuki Elisabeth, konkurs Najpiękniejsze ogrody Dobrej i Blankensee, rajdy, wybory Królowej Róż. Gminy inicjują też Transgraniczną Radę Seniorów, akcje Spotkajmy się na granicy, wspierają transgraniczny monitoring ornitologiczny oraz projekt udzielania pomocy i niwelowania transgranicznych skutków epidemii COVID-19. Przy przejściu granicznym Buk-Blankensee posadzono transgraniczną aleję stu drzew: symbol łączenia dwóch narodów.

TERESA DERA – Gemeindevorsteherin von Dobra, **STEFAN MÜLLER** – Bürgermeister von Blankensee
Beide Gemeinden sind unmittelbare Nachbarn im Grenzraum. Ihre vielleicht bekanntesten Initiativen stehen im Zusammenhang mit den Gärten von Elisabeth von Arnim, die vor über hundert Jahren in der heutigen Grenzregion lebte. Dazu gehören das Deutsch-Polnische Rosenfestival, Elisabeths Kunstgärten, der Wettbewerb um die schönsten Gärten in Dobra und Blankensee, Rallyes und die Wahl einer Rosenkönigin. Die Gemeinden gründeten auch einen grenzüberschreitenden Seniorenrat. Die Aktionen „Lasst uns einander an der Grenze treffen“, unterstützen das grenzüberschreitende Vogelmonitoring und das Projekt zur Hilfeleistung und Minderung der Auswirkungen von grenzüberschreitenden Folgen der Pandemie COVID-19. Am Grenzübergang Buk-Blankensee wurde eine grenzüberschreitende Allee mit 100 Bäumen gepflanzt – ein Symbol für die Verbindung von zwei Völkern.



TERESA DERA
wójt gminy Dobra

W tym roku gmina świętowała 25-lecie współpracy z gminą Blankensee, ale podpisana w maju 1996 roku umowa sformalizowała jedynie realizowane już wcześniej kontakty z niemieckimi sąsiadami. Ze względu na położenie współpraca obu gmin jest jednym z elementów wspólnego życia. Formalne porozumienie było kolejnym, naturalnym etapem jej rozwoju.

Zrealizowano wiele wspólnych pomysłów i przedsięwzięć. Seniorzy z obu gmin wzięli udział w cyklu spotkań Pod Srebrną Różą – Transgraniczna Akademia III Wiek. Odbyły się m.in. warsztaty florystyczne, w ramach których uczestnicy poznali zasady komponowania pięknych dekoracji roślinnych, a potem wykonywali przestrzenne bukiety oraz kompozycje w ceramice. Podczas warsztatów witrażu uczyli się techniki cięcia, szlifowania i łączenia materiałów, by móc stworzyć witrażowe anioły metodą Tiffany`ego, które stały się piękną pamiątką dla wszystkich uczestników.

Organizowanemu cyklicznie Polsko-Niemieckiemu Festiwalowi Róż patronuje Elizabeth von Arnim – pisarka o międzynarodowej sławie, przez jakiś czas mieszkanka Rzędzin koło Dobrej. Słynna Elizabeth jest też patronką organizowanego cyklicznie Polsko-Niemieckiego Rajdu Rowerowego, Pikniku Rodzinnego, skierowanego do pań z Dobrej i Blankensee projektu „Być jak Elizabeth czy Halowego Turnieju „Dzikich Drużyn” Dobra Cup 2018. W ramach projektu Ogrody Sztuki Elizabeth odbyły się zajęcia Garden Fitness oraz dwanaście 6-godzinnych warsztatów z zakresu dzika kuchnia, biżuteria ogrodowa, instalacje ogrodowe czy kompozycje ogrodowe.

W ostatni weekend listopada 2018 roku odbyło się kolejne wspólne szkolenie grup poszukiwawczo-ratowniczych. Inicjatorem była Grupa Poszukiwawczo-Ratownicza OSP Wołczkowo – Zachodniopomorskie Psy Ratownicze, która do wspólnych ćwiczeń zaprosiła niemiecką grupę Rettungshundestaffel Jasmund Rügen e.V. Gościnnie ćwiczyli również ratownicy Rettungshundestaffel Bergisches Land e.V. im DRV e.V. oraz ratownicy z Grupy Poszukiwawczo-Ratowniczej OSP Siechnice. Wspólnie obchodzono Dzień Strażaka w Blankensee. Odbyły się zawody, w których startowała również OSP z Dobrej.

Najważniejszą wartością dodaną, wynikającą z naszej współpracy jest to, że po zakończeniu realizacji wspólnych projektów pozostają kontakty przyjacielskie i sąsiedzkie, których nawet wirus nie jest w stanie pokonać – mówiła Teresa Dera. W gminie Blankensee mieszkają osoby, które zna, z którymi chodziła do

szkoły. Mieszkają tam również pracownicy urzędu w Dobrej. Granica nie stanowi dziś bariery i nie jest przeszkodą we wspólnym działaniu.

TERESA DERA

Bürgermeisterin von Dobra

In diesem Jahr feierte die Gemeinde Dobra das 25-jährige Jubiläum ihrer Zusammenarbeit mit der Gemeinde Blankensee, doch die im Mai 1996 unterzeichnete Vereinbarung formalisierte lediglich die bereits bestehenden Kontakte mit den deutschen Nachbarn. Aufgrund ihrer Nähe ist die Zusammenarbeit zwischen den beiden Gemeinden schon lange ein Kernelement des gemeinsamen Lebens. Die Vereinbarung war ein natürlicher weiterer Schritt in ihrer Entwicklung.



Viele gemeinsame Ideen und Projekte wurden bislang realisiert. Senioren aus beiden Gemeinden nahmen an einer Reihe von Treffen mit dem Titel „Unter der Silbernen Rose – Grenzüberschreitende Akademie des dritten Lebensalters“ teil. Unter anderem gab es Floristik-Workshops, in denen die Teilnehmer die Grundsätze der Zusammenstellung schöner Blumendekorationen erlernten und anschließend Sträuße und Kompositionen in Keramikgefäßen anfertigten. Während eines Glasmalerei-Workshops erlernten sie die Technik des Schneidens, Schleifens und Kombinierens von Werkstoffen, um Buntglas-Engel nach der Tiffany-Methode zu schaffen, die für alle Teilnehmer ein schönes Andenken darstellten.

Förderin des regelmäßigen „Deutsch-Polnischen Rosenfestivals“ ist Elisabeth von Arnim, eine international bekannte Schriftstellerin, die eine Zeit lang in Rzędziny bei Dobra lebte. Die berühmte Elisabeth ist auch Förderin der „Deutsch-Polnischen Fahrradrallye, des „Familienpicknicks“, des Projekts „So sein wie Elisabeth“, das sich an Frauen aus Dobra und Blankensee richtet und des Fußball-Hallenturniers der „Wilden Teams“ Dobra Cup 2018. Im Rahmen des Projekts „Elisabeths Kunstgärten“ wurden Gartenfitnesskurse und zwölf 6-stündige Workshops zu natür-

licher Küche, Gartenschmuck, Garteninstallationen oder Gartenkompositionen veranstaltet.

Am letzten Novemberwochenende 2018 fand ein gemeinsames Training von Such- und Rettungsgruppen statt. Initiator war die Such- und Rettungsgruppe der Freiwilligen Feuerwehr Wołczkowo „Westpommersche Rettungshunde“, die die deutsche Gruppe „Rettungshundestaffel Jasmund Rügen e.V.“ zu gemeinsamen Übungen einlud. Als Gäste übten auch Retter der „Rettungshundestaffel Bergisches Land e.V.“ und Retter der Such- und Rettungsgruppe der Freiwilligen Feuerwehr Siechnice mit. In Blankensee wurde der Tag der Feuerwehr gemeinsam gefeiert, unter anderem mit einem Wettbewerb, an dem auch die Freiwillige Feuerwehr Dobra teilnahm.

„Der wichtigste Mehrwert unserer Zusammenarbeit besteht darin, dass nach Abschluss gemeinsamer Projekte Freundschaft und Nachbarschaftsbeziehungen bestehen bleiben, die auch ein Virus nicht überwinden kann“, sagt Teresa Dera. In der Gemeinde Blankensee wohnen Menschen, die sie kennt und mit denen sie bereits zur Schule ging. Dort wohnen auch Mitarbeiter der Gemeindeverwaltung Dobra. Die Grenze ist heutzutage keine Barriere und kein Hindernis mehr für gemeinsame Aktivitäten.





STEFAN MÜLLER

Burmistrz gminy Blankensee

Czasami miasta partnerskie są od siebie tak oddalone geograficznie, że wielu mieszkańców nie poznaje się do końca życia. Mieszkańcy wsi Blankensee mają łatwiej: ich miejscowość partnerska Dobra w Polsce leży tylko kilka kilometrów od Blankensee po polskiej stronie granicy. Mieszkańcy i ich burmistrz Stefan Müller wiedzą, jak wykorzystać tę bliskość, aby żyć w obu miejscowościach Blankensee i Dobra było wspólną radością.

Partnerstwo z Dobrą trwa już 25 lat i w tym czasie było bardzo pomyślne - mówi Stefan Müller. Od 2014 roku jest burmistrzem Blankensee, więc jako burmistrz miał okazję stworzyć i przeżyć wiele polsko-niemieckich projektów.

Utrzymujemy super współpracę! - podkreśla Stefan Müller. Jeden z jego poprzedników, Erwin Wolff, rozpoczął budowanie współpracy już w 1996 roku - wówczas z polską wsią Buk, tuż przy granicy. Obaj późniejsi burmistrzowie Siegfried Dreßler i Alfons Heimer kontynuowali te więzi. Dzięki tej wymianie i zaangażowaniu żywa, twórcza współpraca między wioskami istnieje do dziś.

Mieszkańcy stworzyli wiele wspólnych projektów, takich jak: festiwal róż z ekscytującymi warsztatami florystycznymi i ceramicznymi, projekt ogrodu czy współpraca między strażami pożarnymi. Dzięki tym projektom powstały nie tylko wspaniałe festiwale, ale również wiele osobistych przyjaźni, które nawiązały się ponad granicą. Nawet jeśli język pozostaje dużą przeszkodą, to wielkim sukcesem Stefana Müllera i mieszkańców wsi jest zorganizowanie i zaprojektowanie wspólnych, kreatywnych festiwali pomimo braku znajomości języka.



Dziś Stefan Müller ma nadzieję, że współpraca będzie nadal tak udana jak do tej pory. Ma jednak jeszcze jedno dotychczas niespełnione życzenie: Byłoby również miło, gdyby kluby sportowe w Dobrej i Blankensee mogły ściślej współpracować. Stefan Müller i mieszkańcy wsi już udowodnili, że ich współpraca jest udana; być może wkrótce uda im się również doprowadzić do współpracy klubów sportowych.

STEFAN MÜLLER

Bürgermeister der Gemeinde Blankensee

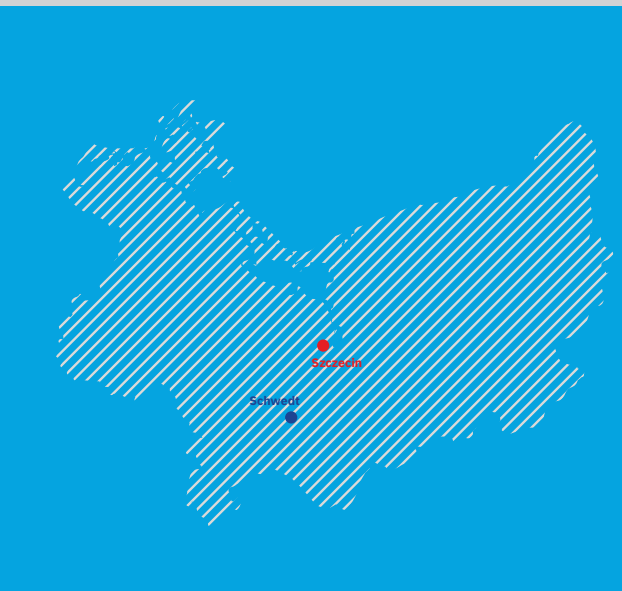
Manchmal sind Partnerstädte geografisch so weit voneinander entfernt, dass viele Bewohner sich Zeit ihres Lebens nie kennenlernen. Die Bewohner des Dorfes Blankensee haben es leichter: Ihr Partnerort Dobra in Polen liegt nur wenige Kilometer von Blankensee entfernt auf der polnischen Seite der Grenze. Diese Nähe wissen die Bewohner und ihr Bürgermeister Stefan Müller zu nutzen, um das Leben in den beiden Dörfern Blankensee und Dobra gemeinsam mit viel Spaß zu gestalten.

Die Partnerschaft mit Dobra besteht schon 25 Jahre, die gesamte Zeit über war sie äußerst erfolgreich – erzählt Stefan Müller. Seit 2014 ist er bereits Bürgermeister von Blankensee, so konnte er viele deutsch-polnische Projekte als Bürgermeister gestalten und erleben.

Wir pflegen eine super Zusammenarbeit! - betont Stefan Müller. Einer seiner Vorgänger, Erwin Wolff begann bereits 1996 mit dem Aufbau der Zusammenarbeit – damals zum polnischen Dorf Buk, direkt an der Grenze kurz vor Dobra. Die beiden späteren Bürgermeister Siegfried Dreßler und Alfons Heimer führten diese Verbindungen fort. Dank des Austauschs und des Engagements besteht bis heute eine lebendige, kreative Zusammenarbeit zwischen den Dörfern.

Die Bewohner der Dörfer gestalteten viele gemeinsame Projekte, wie ein Rosenfestival mit spannenden Floristik- und Keramikworkshops, ein Gartenprojekt oder die Zusammenarbeit zwischen ihren Feuerwehren. Durch die Projekte sind nicht nur tolle Feste entstanden – auch viele persönliche Freundschaften haben sich über die Grenze gefunden. Auch wenn die Sprache weiterhin ein großes Hindernis bleibt, ist es doch ein großer Erfolg für Stefan Müller und die Dorfbewohner, trotz mangelnder Sprachkenntnisse gemeinsame, kreative Feste zu organisieren und zu gestalten.

Heute wünscht sich Stefan Müller, dass die Zusammenarbeit weiterhin so erfolgreich umgesetzt wird, wie bisher. Einen offenen Wunsch hat er allerdings noch: Schön wäre auch eine engere Zusammenarbeit der Sportvereine in Dobra und Blankensee – überlegt er. Den Erfolg der Zusammenarbeit haben Stefan Müller und die Dorfbewohner bereits bewiesen, vielleicht werden sie auch bald ihre Sportvereine zusammenbringen können.



JACEK JEKIEL, dyrektor Opery na Zamku w Szczecinie i **ANDRÉ NICKE** dyrektor Uckermärkische Bühnen w Schwedt

Placówki kulturalne w Schwedt i Szczecinie współpracują ze sobą już od 25 lat i w tym czasie zorganizowały i przeprowadziły wiele wspólnych przedstawień. Dla pogłębienia swojej współpracy Opera na Zamku w Szczecinie, Uckermärkische Bühnen i Teatr Pomorza Przedniego w Greifswaldzie powołały w 2017 r. Sieć „Via Teatri”. Unowocześniają i ujednolicają bazę techniczną, przygotowują wspólne spektakle, wprowadzają system informacji w obu językach. Podczas przedstawień wyświetlane są napisy w języku polskim/niemieckim, co umożliwia każdemu widzowi ich przeczytanie. Co roku teatr w Schwedt przygotowuje baśń dla dzieci w obu językach.

JACEK JEKIEL, Direktor der Schlossoper in Stettin, und **ANDRÉ NICKE**, Intendant der Uckermärkischen Bühnen in Schwedt

Die Kulturstätten in Schwedt und Stettin arbeiten bereits seit 25 Jahren eng zusammen und haben in dieser Zeit viele gemeinsame Aufführungen organisiert und durchgeführt. Im Rahmen deren Entwicklung haben die Schlossoper in Stettin, die Uckermärkischen Bühnen in Schwedt und das Theater Vorpommern in Greifswald 2017 das Netzwerk „Via Teatri“ gegründet. Sie modernisieren und vereinheitlichen die technische Ausstattung, bereiten gemeinsame Aufführungen vor, führen ein Informationssystem in beiden Sprachen ein. Während der Aufführungen werden Untertitel in Polnisch/Deutsch eingeblendet, so dass jeder sie auch lesen kann. Jedes Jahr bereitet das Theater in Schwedt ein Märchen für Kinder in beiden Sprachen vor.



JACEK JEKIEL dyrektor Opery na Zamku

Współpracę Opery na Zamku z partnerami niemieckimi rozpoczęli jego poprzednicy, ale dopiero on nadał jej formalnego charakteru i energii. Wcześniejsze działania były świetnym zaczynem, ale chciał, by były one bardziej efektywne w imię hasła, że granica ma łączyć, nie dzielić. Cel: Polacy powinni być stałymi gośćmi w niemieckim teatrze, a widzowie z Niemiec – w operze w Szczecinie.

Jacek Jekiel zaczął więc od aktywnych rozmów ze stroną niemiecką i... pieniędzy. Gdy działa się wspólnie – można osiągnąć więcej. Za pozyskane z funduszy unijnych 270 tys. euro Opera na Zamku i teatr Vorpommern zrealizowały bardzo ważny projekt Trans-Opera, zakładający nie tylko jeszcze bardziej ścisłą współpracę, ale też pomoc w nawiązaniu kooperacji pomiędzy mniejszymi, lokalnymi ośrodkami kulturalnymi po obu stronach Odry. Spełnieniem marzeń było powołanie w 2017 roku, wraz z teatrem w Schwedt i teatrem Vorpommern (trzy sceny: w Greifswaldzie, Putbus i Stralsundzie), polsko-niemieckiej sieci kulturalnej viaTEATRI. Dzięki uzyskanym od Unii Europejskiej blisko 3 mln euro teatry zlikwidowały przede wszystkim barierę językową, uniemożliwiającą przyjazdy turystów zza granicy, kupiły niezbędny sprzęt, przygotowały nowe spektakle, zorganizowały wymianę przedstawień, Polsko-Niemieckie Dni Teatru, przygotowały programy czy ulotki w polskiej i niemieckiej wersji językowej, zapewniły widzom wyświetlanie tekstów spektakli w obu językach itp. Był to strzał w dziesiątkę. Teatry zdobyły nowych obcojęzycznych widzów, a Opera na Zamku mogła zaprezentować swoje spektakle po stronie niemieckiej.

Sieć to wspólne produkcje i wspólna oferta. Dzięki niej zrealizowano już dwie koprodukcje z teatrem Vorpommern: Lohengrin (2013) i Tannhäuser (2016), wystawiono w Niemczech balet Dzieci z dworca ZOO Roberta Glumbka, odbył się koncert Requiem wójenne Benjamina Brittena (2018), Dokręcanie śruby Benjamina Brittena (2019), a na deskach Opery na Zamku w Szczecinie zaprezentował się po raz pierwszy międzynarodowy festiwal tańca Tanz Tendenzen. Niemiecka publiczność przekonała się, że warto przyjeżdżać na oryginalne spektakle do Szczecina, a nie – jak dotąd – głównie do Berlina. I przyjeżdża – całymi grupami...

Planowane są kolejne wspólne przedsięwzięcia – m.in. festiwal „wędrujący” po pograniczu, dla polskiej i niemieckiej publiczności. Jacek Jekiel chce też rozpocząć współpracę na niższych szczeblach decyzyjnych – pracę nad projektami już na etapie ich przygotowywania i planowania promocji. Bo jego zdaniem oprócz infrastruktury ogromnie potrzebna jest unifikacja i standaryzacja kompetencji. To dopiero daje wartość dodaną w postaci wydarzenia artystycznego, które gromadzi widzów „bez granic”. A marzy mu się publiczność z dalekich landów... Po tym, jak wiele udało się już zdziałać, wie, że to jest do zrobienia!

JACEK JEKIEL

Direktor der Schlossoper in Stettin

Die Zusammenarbeit der Schlossoper mit deutschen Partnern wurde bereits von seinen Vorgängern begründet, aber erst durch ihn erhielt sie ihren formalen Charakter und ihre Kraft. Die früheren Aktivitäten waren ein guter Anfang, aber er wollte, dass sie

effektiver werden unter dem Motto, dass die Grenze vereinen und nicht trennen soll. Das Ziel: Polen sollten regelmäßige Besucher im deutschen Theater sein, und deutsche Zuschauer sollten die Oper in Stettin besuchen.

Jacek Jekiel begann mit aktiven Gesprächen mit der deutschen Seite und... mit Geld. Wenn man gemeinsam handelt, kann man mehr erreichen. Mit 270.000 Euro aus EU-Mitteln realisierten die Schlossoper und das Theater Vorpommern ein sehr wichtiges Projekt, die Trans-Oper, das nicht nur eine noch engere Zusammenarbeit voraussetzt, sondern auch die Kooperation zwischen kleineren, lokalen Kulturzentren auf beiden Seiten der Oder fördert. Mit der Gründung des deutsch-polnischen Kulturnetzwerks viaTEATRI im Jahr 2017, gemeinsam mit dem Theater in Schwedt und dem Theater Vorpommern (drei Bühnen: in Greifswald, Putbus und Stralsund) erfüllte sich für



Jacek Jekiel ein Traum. Dank der Unterstützung der Europäischen Union in Höhe von fast 3 Millionen Euro konnten die Theater vor allem die Sprachbarriere für Besucher aus dem Ausland beheben, die notwendige Ausstattung anschaffen, neue Aufführungen vorbereiten, den Austausch von Aufführungen und deutsch-polnische Theatertage organisieren, Programme oder Broschüren in polnischer und deutscher Sprache erstellen und dafür sorgen, dass das Publikum die Texte der Stücke in beiden Sprachen sehen konnte. Es wurde ein großer Erfolg. Die Theater gewannen neue Zuschauer beiderseits der Grenze und die Schlossoper konnte ihre Aufführungen auch auf der deutschen Seite präsentieren.



Das Netzwerk entwickelt gemeinsame Produktionen und ein gemeinsames Angebot. Es konnten bereits zwei Koproduktionen mit dem Theater Vorpommern realisiert werden: Lohengrin (2013) und Tannhäuser (2016), in Deutschland wurde das Ballett Wir Kinder vom Bahnhof Zoo von Robert Glumbek inszeniert, es gab die Konzerte Kriegs-Requiem von Benjamin Britten (2018) und Die Drehung der Schraube von Benjamin Britten (2019) und das internationale Tanzfestival „Tanztendenzen“ wurde erstmals auf der Bühne der Schlossoper in Stettin präsentiert. Das deutsche Publikum ist inzwischen davon überzeugt, dass es sich lohnt, für originelle Aufführungen nach Stettin zu kommen und nicht - wie früher - hauptsächlich nach Berlin. Und sie kommen - in ganzen Gruppen... Weitere gemeinsame Vorhaben sind geplant, darunter ein „Wanderfestival“ im Grenzgebiet für das polnische und deutsche Publikum. Jacek Jekiel möchte auch die Zusammenarbeit auf den unteren Entscheidungsebenen aufnehmen, d. h. die Arbeit an Projekten bereits im Stadium ihrer Vorbereitung und der Planung. Seiner Meinung nach ist neben der Infrastruktur auch eine Vereinheitlichung und Standardisierung der Kompetenzen erforderlich. Erst das stellt einen Mehrwert in Form eines künstlerischen Ereignisses dar, das ein Publikum „ohne Grenzen“ versammelt. Und er träumt von Zuschauern aus fernen Bundesländern... Nachdem es gelungen ist, so viel zu erreichen, weiß er, dass es machbar ist!

ANDRÉ NICKE

**dyrektor artystyczny teatru Uckermärkischen
Bühnen w Schwedt**

Teatr – przestrzeń, w której scena często jest dla nas lustrem. Społeczeństwo często odnajduje swoją krytykę na scenach teatrów, ale jak radzi sobie ze swoją problematyką scena teatralna w regionie przygranicznym?

Dyrektor artystyczny Uckermärkische Bühnen Schwedt wyjaśnia, że współpraca z polskimi partnerami dla niemieckiej i polskiej publiczności zawsze była oczywistością teatru. Ze strony Opery na Zamku w Szczecinie i Teatru Vorpommern Greifswald - Stralsund - Putbus zespół ze Schwedt spotkał się z ciekawością i dużym zainteresowaniem współpracą. Na pierwsze merytoryczne pomysły nie trzeba było długo czekać.

Podczas spotkań połączonych z ożywioną wymianą zdań partnerzy szybko doszli jednak do granic swoich możliwości. Ze względu na bardzo różne struktury i procesy planowania musieliśmy się zrozumieć, że wielkość projektów, które można wspólnie realizować, jest ograniczona”, mówi André Nicke, dyrektor artystyczny teatru Uckermärkische Bühnen w Schwedt. Odległości i logistyka nie pozwalały na dużą wymianę obsady. Zamiast tego nadal skupiali się na wymianie pomysłów artystycznych i aspektów technicznych. Ich ożywiona wymiana zaowocowała twórczą synergią i zmianą perspektywy, tak że dziś partnerzy po obu stronach granicy regularnie i intensywnie wymieniają się pomysłami.

Utrzymanie partnerstwa nie tylko na odległość, ale także ponad zamkniętymi granicami w czasie pandemii nie zawsze jest łatwe. Do tego dochodzą zmiany



kadrowe, których skutkiem jest często utrata osobistych kontaktów. Dlatego André Nicke pragnie znaleźć sposób na „utryzymanie, ożywienie i rozbudowę sieci pomimo zmian personalnych w poszczególnych placówkach partnerskich”. Bardzo bliskie jego sercu jest to, że może nadal przekraczać granicę i swoim wkładem wzmocnić nieco Euroregion jako obszar polsko-niemiecki.

ANDRÉ NICKE

Intendant der Uckermärkischen Bühnen Schwedt

Das Theater – der Raum, in dem uns die Bühne oft einen Spiegel vorhält. Eine Gesellschaft findet ihre Kritik oft auf Theaterbühnen, doch wie geht eine Theaterbühne im grenznahen Raum mit ihren Themen um?

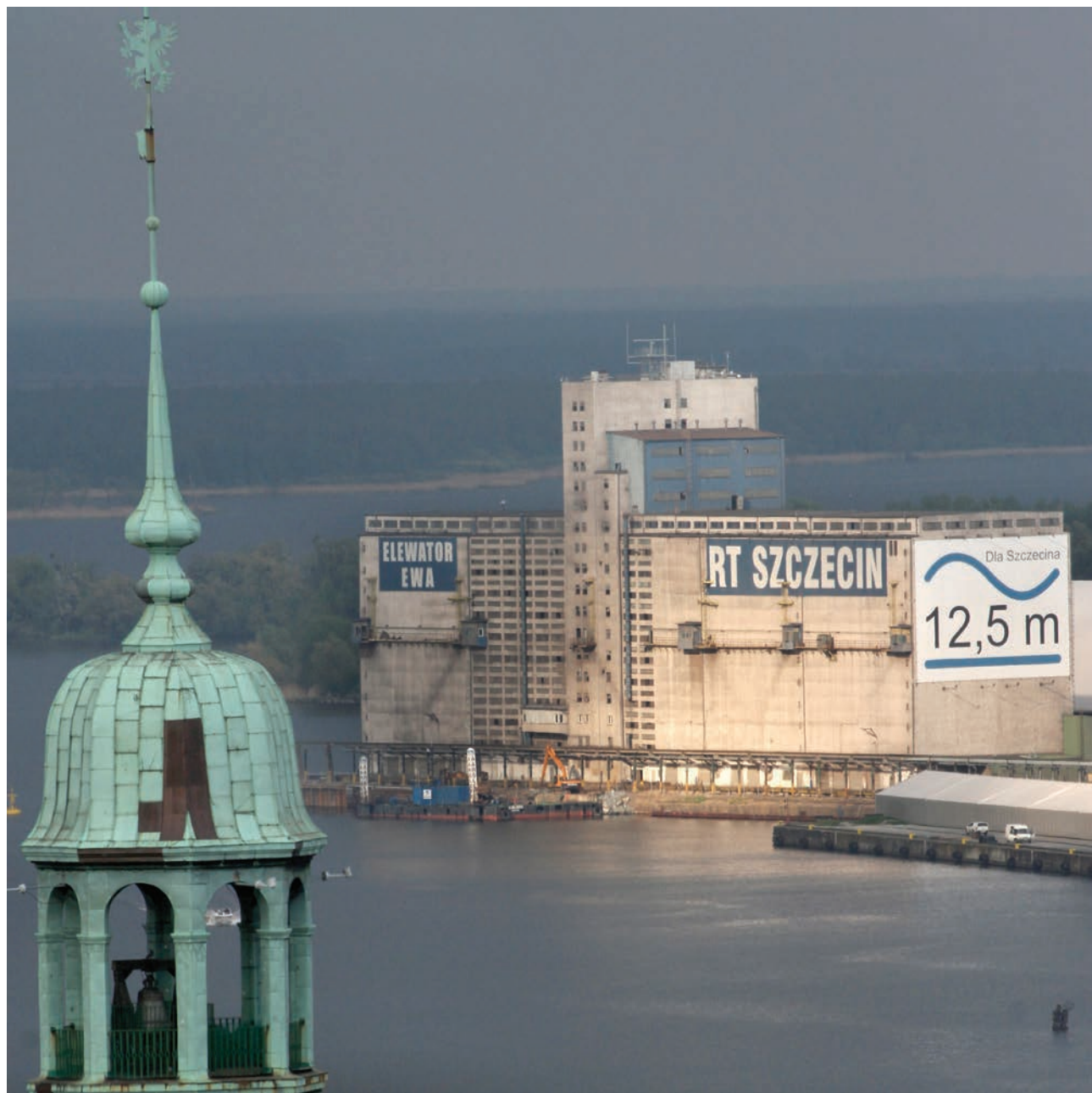


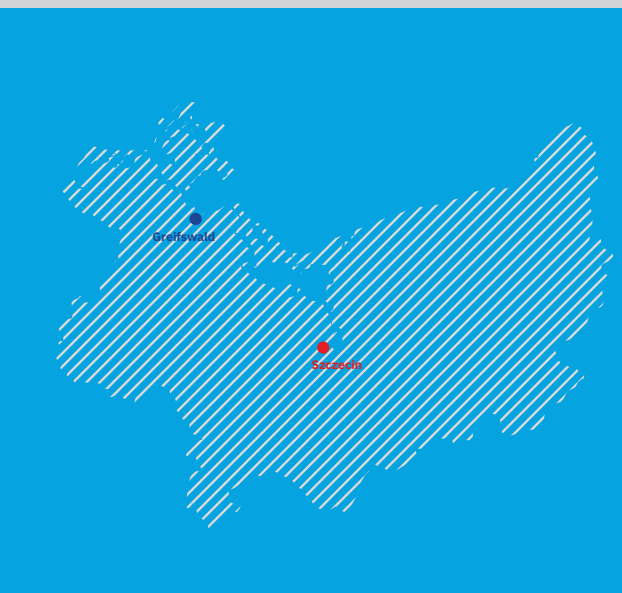
Der Intendant der Uckermärkischen Bühnen Schwedt erklärt, die Zusammenarbeit mit polnischen Partner:innen für ein deutsches und polnisches Publikum gehöre seit jeher zum Selbstverständnis des Theaters. Mit der Schlossoper in Stettin und dem Theater Vorpommern Greifswald – Stralsund – Putbus stießen die Mitarbeiter aus Schwedt auf Neugier und großes Interesse an einer Zusammenarbeit. Erste inhaltliche Ideen ließen nicht lange auf sich warten.

In Treffen mit regem Austausch stießen die Partner:innen jedoch schnell an ihre Grenzen. „Aufgrund der sehr unterschiedlichen Strukturen und Planungsvorläufe mussten wir lernen, dass die Größe gemeinsam zu realisierender Projekte begrenzt ist“, erzählt André Nicke, Intendant der Uckermärkischen Bühnen Schwedt. Die Entfernungen und Logistik erlaubten keinen größeren Austausch von Personal. Stattdessen konzentrierten sie sich weiterhin auf den Austausch von künstlerischen Ideen und technischen Aspekten. Aus ihrem regen Austausch entstanden kreative Synergien und Perspektivwechsel, sodass sich heute die Partner:innen auf beiden Seiten der Grenze regelmäßig und intensiv austauschen.

Die Pflege einer Partnerschaft nicht nur über die Entfernung, sondern auch über geschlossene Grenzen während der Pandemie ist nicht immer einfach. Dazu kommen Personalwechsel, die oft persönliche Kontakte verloren gehen lassen. André Nicke wünscht sich deshalb, einen Weg zu finden, „das Netzwerk trotz Personalwechsel an den einzelnen Partnerhäusern aufrecht zu erhalten, mit Leben zu füllen und auszubauen.“ Es liegt ihm sehr am Herzen, die Grenze weiterhin überwinden zu können und mit seinem Beitrag die Euroregion als deutsch-polnischen Raum ein Stück weit zu stärken.







DR HAB. ANDRZEJ KRAM, patomorfolog z Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego i **PROF. DR NORBERT HOSTEN**, dyrektor Instytutu Radiologii Diagnostycznej i Neuroradiologii Uniwersyteckiego Centrum Medycznego w Greifswaldzie

Współautorzy projektu „Telemedycyna w Euroregionie Pomerania”, największego transgranicznego przedsięwzięcia w publicznej służbie zdrowia na terenie UE na początku XXI wieku. Wybitni medycy i informatycy z Niemiec i Polski stworzyli sieć połączeń, umożliwiającą także lekarzom i pacjentom lokalnych szpitali szybkie korzystanie z wiedzy najlepszych lekarzy klinicznych. Projekt zdynamizował rozwój e-zdrowia, pozwolił opisać istotne problemy prawne. Prof. Norbert Hosten otrzymał Polsko-Niemiecką Nagrodę Pomerania Nostra (2015).

DR. HABIL. ANDRZEJ KRAM, Pathomorphologe der Pommerschen Medizinischen Universität und **PROF. DR. NORBERT HOSTEN**, Direktor des Instituts für Diagnostische Radiologie und Neuroradiologie der Universitätsmedizin Greifswald

Sie sind Mitautoren und Hauptakteure des Projekts „Telemedizin in der Euroregion Pomerania“, dem größten grenzüberschreitenden Projekt im öffentlichen Gesundheitswesen in der EU zu Beginn des 21. Jahrhunderts. Hervorragende Mediziner und IT-Fachleute aus Deutschland und Polen entwickelten ein Netzwerk von Verbindungen, das auch Ärzten und Patienten der örtlichen Krankenhäuser ermöglicht, das Wissen der besten Spezialisten schnell in Anspruch zu nehmen. Das Projekt hat die Entwicklung der elektronischen Gesundheitsdienste vorangebracht und dazu beigetragen, wichtige rechtliche Fragen zu beschreiben. Professor Norbert Hosten erhielt 2015 den deutsch-polnischen Preis „Pomerania Nostra“.



DR HAB. ANDRZEJ KRAM

**zastępca kierownika Zespołu Projektowego,
koordynator projektu w zakresie nadzoru meryto-
rycznego nad przygotowaniem, a potem realizacją
projektu, członek Grupy Sterującej projektem**

To jedno z największych przedsięwzięć transgranicznych prowadzonych w ostatnich latach w Unii Europejskiej w dziedzinie publicznej ochrony zdrowia. Pionierskie nie tylko w dziedzinie medycyny, ale również w zakresie współpracy prawnej i organizacyjnej pomiędzy dwoma krajami.

Zakład Patomorfologii i Radiologii Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego wraz ze stowarzyszeniem „Telemedycyna w Euroregionie POMERANIA e.V.” pozwoliły na wypracowanie nowego modelu współpracy transgranicznej, w którym odległość pomiędzy Czaplinkiem a Marlow nie ma znaczenia. Zrealizowały projekt telemedyczny, w efekcie którego zmodernizowano infrastrukturę sieci teleinformatycznej między 13 polskimi i 20 niemieckimi szpitalami i placówkami medycznymi, zakupiono sprzęt do telepatologii i tele-radiologii, zmodernizowano węzły dostępowe do sieci szkieletowej, zamontowano sieć prywatną (VPN) oraz zintegrowano z istniejącą siecią komputerową funkcjonującą u partnera niemieckiego. Wdrożono zasadę: „niech wędrują dane – nie pacjenci”. Siecią telemedyczną objęto radiologię, kardiologię, urologię, patologię, onkologię. Ucyfrowienie szpitali umożliwiło nie tylko wykonywanie opisów czy interpretację przesyłanych danych, ale także przeprowadzanie konsultacji lekarskich „na żywo” – diagnostykę w czasie rzeczywistym - oraz wykorzystanie łączy do wybranych zabiegów chirurgicznych. Skuteczniej doskonali się zawodowo lekarze po obu stronach granicy i lepiej



opiekują się pacjentami dzięki zwiększeniu trafności diagnoz i skuteczności stosowanej terapii. Pracuje krócej i przy niższych kosztach – np. dzięki sieci telemedycznej zmniejszyła się intensywność transportu. Przedsięwzięcie uznawane jest za nowatorskie w skali Europy. W 2012 roku eksperci z obszarów nauk administracyjnych, IT i rozwoju społecznego uznali je za najlepsze w konkursie e-government w kategorii „Najlepsze rozwiązanie problemu społecznego”. Projekt konkurował z licznymi propozycjami nadesłanymi z Niemiec, Austrii i Szwajcarii. Był również nominowany do Nagrody Obywatelskiej Prezydenta RP (2015).

Bez wątpienia sukcesem jest także fakt, że równolegle w tym czasie realizowane były dwa inne projekty: Rozszerzenie współpracy transgranicznej poprzez wymianę wiedzy i umiejętności w zakresie nowoczesnych metod hematologii doświadczalnej (Zakład Patologii Ogólnej PUM w Szczecinie i Zakład Hematologii Molekularnej uniwersytetu w Greifswaldzie) oraz „Pomerania” regionem modelowym ds. współpracy terytorialnej w zakresie badań przesiewowych noworodków (unikatowy w skali europejskiej model międzynarodowej współpracy w zakresie noworodkowych badań przesiewowych).



DR. HABIL. ANDRZEJ KRAM

**stellvertretender Leiter des Projektteams,
Projektkoordinator im Bereich der Überwachung
der inhaltlichen Vorbereitung und anschließenden
Durchführung des Projekts, Mitglied
der Projektleitungsgruppe**

Dies ist eines der größten grenzüberschreitenden Projekte, die in den letzten Jahren in der Europäischen Union im Bereich der öffentlichen Gesundheitsfürsorge durchgeführt wurden. Es ist Pionierarbeit nicht nur auf dem Gebiet der Medizin, sondern auch in Bezug auf die rechtliche und organisatorische Zusammenarbeit zwischen zwei Ländern.

Die Abteilung für Pathomorphologie und Radiologie der Pommerschen Medizinischen Universität hat zusammen mit dem Verein „Telemedizin Euroregion POMERANIA e.V.“ ein neues Modell für die grenzüberschreitende Zusammenarbeit entwickelt, bei dem die Entfernung zwischen Czaplinek und Marlow keine Rolle spielt. Im Rahmen des Telemedizinprojekts wurde die Infrastruktur des Informations- und Kommunikationsnetzes von 13 polnischen und 20 deutschen Krankenhäusern und medizinischen Einrichtungen modernisiert, Geräte für die Telepathologie und Teleradiologie angeschafft, die Zugangsknoten zum Backbone-Netz modernisiert, ein privates Netz (VPN) installiert und in das bestehende Computernetz des deutschen Partners integriert.

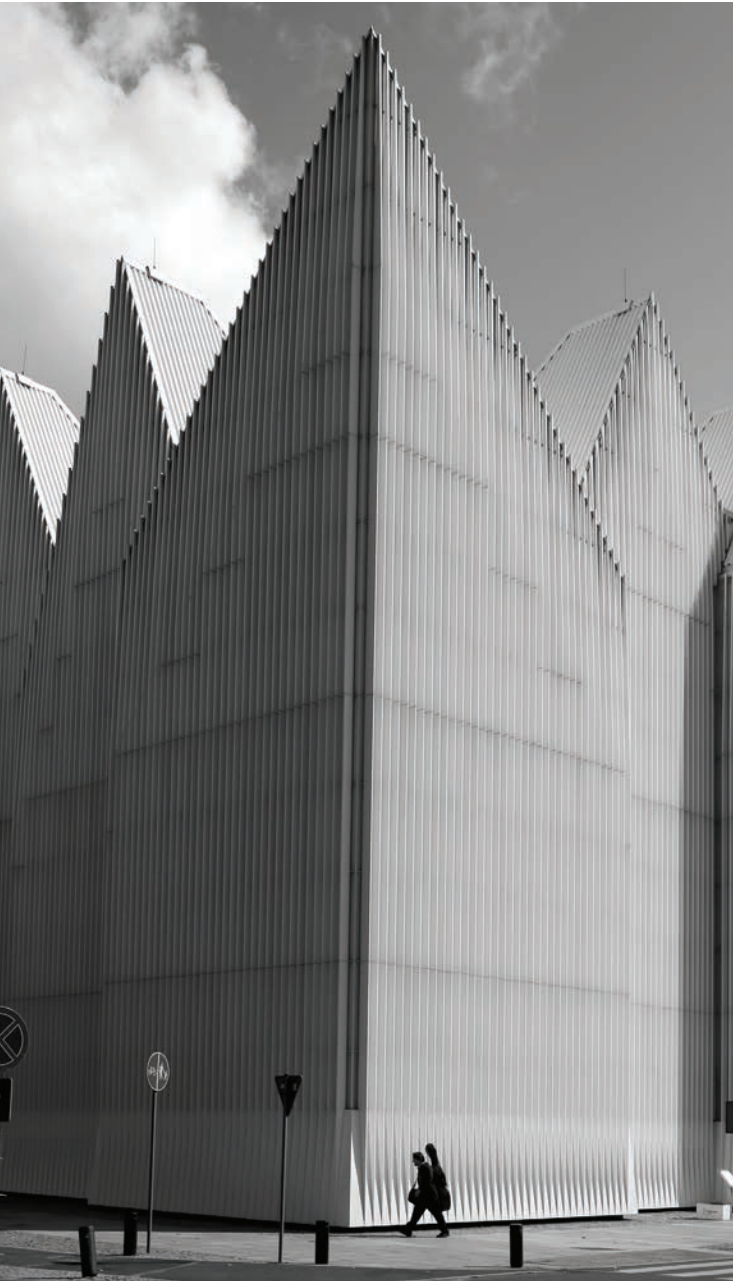
Es wurde der Grundsatz umgesetzt: „Lass die Daten wandern – nicht die Patienten“. Das Telemedizinnetz umfasst die Bereiche Radiologie, Kardiologie, Urologie, Pathologie und Onkologie. Die Digitalisierung der Krankenhäuser hat es möglich gemacht, nicht nur Beschreibungen anzufertigen oder übermittelte

Daten zu interpretieren, sondern auch medizinische Konsultationen „live“ – in Echtzeit – durchzuführen und Verbindungen für ausgewählte chirurgische Eingriffe zu nutzen. Die Ärzte auf beiden Seiten der Grenze bilden sich effektiver weiter und kümmern sich aufgrund der genaueren Diagnosen und wirksameren Therapien. Die Arbeitszeit verkürzt sich und ist weniger kostenintensiv - dank des Telemedizinnetzes hat sich z. B. die Transportintensität verringert. Das Projekt gilt europaweit als innovativ. Im Jahre 2012 wurde es von Experten aus den Bereichen Verwaltungswissenschaften, IT und soziale Entwicklung bei einem E-Government-Wettbewerb in der Kate-

gorie „Beste Lösung für ein gesellschaftliches Problem“ ausgezeichnet. Das Projekt konkurrierte mit zahlreichen Vorschlägen, die aus Deutschland, Österreich und der Schweiz eingereicht wurden. Es wurde auch für den Bürgerpreis des polnischen Präsidenten (2015) nominiert.

Es ist zweifelsohne ebenfalls ein Erfolg, dass damals noch gleichzeitig zwei weitere Projekte durchgeführt wurden: der Ausbau der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit durch den Austausch von Wissen und Fähigkeiten moderner Methoden der experimentellen Hämatologie (Abteilung für Allgemeine Pathologie der Pommerschen Medizinischen Universität





Szczecin und Abteilung für Molekulare Hämatologie der Universität Greifswald) und „Pomerania“ als Modellregion für die territoriale Zusammenarbeit beim Neugeborenencreening (ein europaweit einzigartiges Modell für die internationale Zusammenarbeit beim Neugeborenencreening).

PROF. DR NORBERT HOSTEN

**dyrektor Instytutu Radiologii Diagnostycznej
i Neuroradiologii Uniwersyteckiego Centrum
Medycznego w Greifswaldzie**

Postęp w medycynie rozwija się dzięki wymianie – szczególnie w wiejskiej, niemieckiej części naszego Euroregionu, która po polskiej stronie graniczy z metropolią szczecińską. Prof. dr Norbert Hosten z Uniwersyteckiego Centrum Medycznego w Greifswaldzie docenia tę współpracę: „Współpraca opiera się na zaufaniu. Zakończone sukcesem projekty wzmocniły partnerstwo – wiadomo, co potrafi druga strona i panuje wzajemne zaufanie.”

Wiele wyniósł ze wspólnego projektu w zakresie patologii i radiologii. Choć z zewnątrz kliniki mogą wydawać się obce, bardzo szybko można wyczuć, że ludzie wszędzie muszą rozwiązywać te same problemy. Takie było również doświadczenie lekarzy z niemieckiego i polskiego pogranicza. W obliczu pomyślnej współpracy różnice w organizacji klinik stały się dla dyrektora Instytutu Radiologii Diagnostycznej i Neuroradiologii mniej istotne.

W miarę upływu czasu pojawiają się nowe problemy, które wymagają szybkiego rozwiązania. Cyfryzacja medycyny jest pilnym zadaniem o ogromnym potencjale, które można rozwiązać szybciej i skuteczniej w ramach współpracy transgranicznej. Prof. dr Hosten oczekuje zatem od przyszłych projektów w Euroregionie nowych przedsięwzięć w zakresie digitalizacji medycyny. „W ciągu ostatnich 20 lat patologia i radiologia zostały zdigitalizowane i połączone w sieć. Sensowne jest wykorzystanie wysokiego stopnia cyfryzacji tych dziedzin medycyny do zastosowania sztucznej inteligencji, a dokładniej uczenia maszynowego” – wyjaśnia prof. dr Hosten.



Ma on również nadzieję, że wspieranie technologii cyfrowych, które można wspólnie wypracować ponad granicami, rozwiąże inny palący problem – pozwoli w końcu zrekompensować brak wykwalifikowanych pracowników w medycynie.

PROF. DR. NORBERT HOSTEN

Direktor des Instituts für Diagnostische Radiologie und Neuroradiologie, Universitätsmedizin Greifswald

Medizinischer Fortschritt lebt vom Austausch – vor allem im ländlich geprägten deutschen Teil unserer Euroregion, der an die Metropole Stettin auf der polnischen Seite grenzt. Prof. Dr. Norbert Hosten aus der Universitätsmedizin Greifswald weiß diese Zusam-

menarbeit zu schätzen: „Die Zusammenarbeit läuft vertrauensvoll. Die erfolgreich durchgeführten Projekte haben die Partnerschaft gefestigt – man weiß, was die Anderen leisten können und vertraut sich.“

Er hat viel aus dem gemeinsamen Projekt der Pathologie und Radiologie mitnehmen können. Während Kliniken von außen betrachtet fremd wirken, so spürt man doch sehr schnell, dass Menschen überall die gleichen Probleme lösen müssen. So haben es auch die Ärzte aus der deutschen und der polnischen Grenzregion erlebt. Die Unterschiede in der Organisation der Kliniken verloren für den Direktor des Instituts für Diagnostische Radiologie und Neuroradiologie durch die erfolgreiche Zusammenarbeit an Bedeutung.

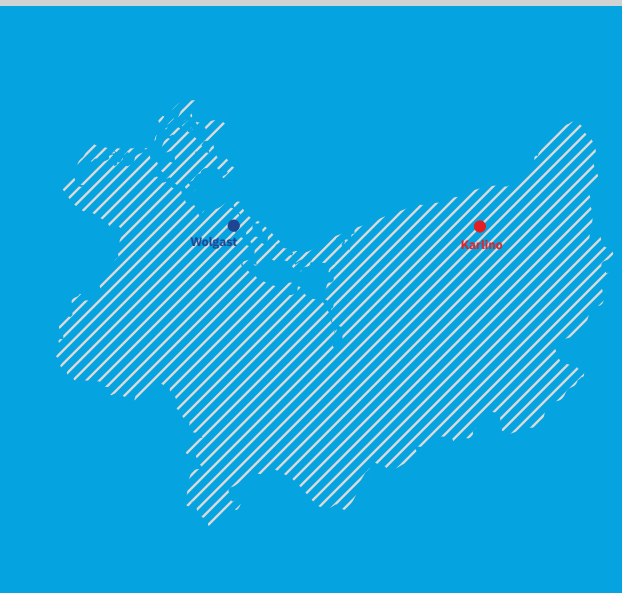
Mit der Zeit treten immer neue Probleme auf, die schnell gelöst werden müssen. Die Digitalisierung der Medizin ist eine dringende Aufgabe mit gewaltigem Potenzial, die in grenzüberschreitender Zusammenarbeit schneller und effektiver gelöst werden kann. Von zukünftigen Projekten in der Euroregion erwartet sich Prof. Dr. Hosten deshalb neue Projekte zur Digitalisierung der Medizin. „In den letzten 20 Jahren wurden Pathologie und Radiologie digitalisiert und vernetzt. Es liegt nahe, den hohen Digitalisierungsgrad dieser medizinischen Disziplinen für den Einsatz der Künstlichen Intelligenz, genauer des Machine Learning, zu nutzen“, erklärt Prof. Dr. Hosten.

Von unterstützenden digitalen Techniken, die gemeinsam über die Grenze hinweg erarbeitet werden können, erhofft er sich außerdem die Lösung eines weiteren dringenden Problems - den Fachkräftemangel in der Medizin endlich ausgleichen zu können.









WALDEMAR MIŚKO, burmistrz Karlina i **STEFAN WEIGLER**, burmistrz Wolgastu

Miasta współpracują od 2006 roku. Fundusze europejskie wykorzystywane są w Karlinie i Wolgacie m.in. przez przedsiębiorstwa komunalne, zajmujące się ochroną środowiska, zabytków, gospodarką odpadami, produkcją wody, muzea i stowarzyszenia. Miasta organizują wspólne prezentacje dorobku, spotkania historyczne, muzyczne, obozy piłkarskie, gwiazdziste rajdy rowerowe. Współpracy nie przerwała pandemia. Miasta zorganizowały konferencje online na temat walki z Covid-19 i warsztaty o edukacji zdalnej. Zakupiły sprzęt dla centrów zarządzania kryzysowego i placówek oświaty. W Karlinie działa Centrum Usługowo-Doradcze Euroregionu Pomerania.

WALDEMAR MIŚKO, Bürgermeister von Karlino, und **STEFAN WEIGLER**, Bürgermeister von Wolgast

Die Städte arbeiten bereits seit 2006 zusammen. Die europäischen Mittel für die Euroregion werden u.a. in Karlino und Wolgast aus den Bereichen Umweltschutz, Denkmalpflege, Abfallwirtschaft, Wasserwirtschaft und für Museen und Vereine eingesetzt. Die Städte veranstalten gemeinsame Präsentationen ihrer Leistungen, historische und musikalische Begegnungen, Fußballcamps und Fahrradsternfahrten. Die Zusammenarbeit wurde durch die Pandemie nicht unterbrochen. Es wurden Online-Konferenzen über die Bekämpfung von Covid-19 Pandemie und Workshops über Fernunterricht organisiert. Zudem konnte Ausrüstung für Krisenmanagement-Zentren und Bildungseinrichtungen angeschafft werden. In Karlino gibt es ein Service- und Beratungszentrum der Euroregion Pomerania.



WALDEMAR MIŚKO **burmistrz miasta i gminy Karlino**

Z pomocą Związku Komunalnego POMERANIA władze Karlina wysłały zaproszenia do współpracy do kilkudziesięciu gmin niemieckich. Jako pierwsza odpowiedziała gmina Dargun i to z nią 19 czerwca 2000 roku podpisano umowę partnerską o współpracy i przyjaźni, zawierającą deklarację o pomocy, rozwoju kontaktów między mieszkańcami obu gmin, współpracy między szkołami, ośrodkami kultury, jednostkami pożarniczymi, współpracy w gospodarce miejskiej oraz organizacji i działaniu samorządów. W uroczystości, która miała miejsce w Dargun, przedstawiciele Karlina poznali władze gminy Wolgast i dwa lata później podpisali umowę o współpracy właśnie z tą gminą.

Za najważniejsze uznali zbliżenie obu społeczności, od najmłodszych mieszkańców po seniorów. Już w pierwszym półroczu doszło do wymiany przedstawicieli ochotniczych straży pożarnych i przedstawicieli rad miast, a Karlino odwiedziły dzieci z Dargun, które wzięły udział w obozie integracyjnym w Krzywopłotach. W trakcie występów chórów, zorganizowanych w klasztorze w Dargun, gminę Karlino reprezentował chór Passionata. Był to jego pierwszy z pięciu występów w zaprzyjaźnionym mieście.

Partnerzy niemieccy są w Karlinie przyjmowani bardzo serdecznie, czują się tu jak u siebie, również dlatego, że coraz skuteczniej udaje się pokonywać barierę językową. Wiele mieszkańców regionu miało możliwość bezpłatnej nauki języka niemieckiego – gmina Karlino zrealizowała dwa duże projekty kursów dla osób dorosłych oraz dla dzieci (już od poziomu przedszkola).

Z burmistrzem Dargun Waldemar Miško spotyka się nie tylko służbowo. Okazało się, że łączy ich wspólna pasja – w sezonie wspólnie pokonują na motocyklach trasy zarówno w Polsce, jak i w Niemczech.

WALDEMAR MIŠKO

Bürgermeister der Stadt Karlino

Mit Hilfe der „Kommunalgemeinschaft Europaregion POMERANIA e. V.“ verschickten die Behörden von Karlino Einladungen zur Zusammenarbeit an mehrere deutschen Gemeinden. Die Gemeinde Dargun war die erste, die antwortete, und am 19. Juni 2000 wurde ein Partnerschaftsvertrag über Zusammenarbeit und Freundschaft unterzeichnet, verbunden mit einer Erklärung, sich gegenseitig zu unterstützen, die Erweite-

rung von Kontakten zwischen den Einwohnern beider Gemeinden, die Zusammenarbeit der Schulen, der Kulturzentren und der Feuerwehren zu fördern sowie im Bereich der städtischen Wirtschaft und der Organisation und der Tätigkeit der Gebietskörperschaften zu kooperieren. Bei einem Fest in Dargun lernten die Vertreter von Karlino die Behörden der Stadt Wolgast kennen und unterzeichneten zwei Jahre später auch eine Kooperationsvereinbarung mit Wolgast.

Das wichtigste Ziel der Zusammenarbeit war es, die Menschen der Städte zusammenzubringen, von den jüngsten Einwohnern bis hin zu den Senioren. Bereits in der ersten Jahreshälfte 2001 gab es einen Austausch zwischen Vertretern der Freiwilligen Feuerwehren und der Stadtverwaltungen und Kinder aus Dargun, die an einem Integrationslager in Krzywopłoty teilgenommen hatten, besuchten Karlino. Bei den im Kloster Dargun organisierten Chorkonzerten war die





Stadt Karlino durch den Chor Passionata vertreten. Dies war die erste von mittlerweile fünf Aufführungen in der befreundeten Stadt.

Die deutschen Partner sind in Karlino jederzeit willkommen und fühlen sich hier wohl, auch deshalb, weil die Sprachbarriere zunehmend überwunden wird. Viele Einwohner der Region hatten die Möglichkeit, unentgeltlich Deutsch zu lernen – die Stadt Karlino hat zwei große Projekte für Erwachsene und Kinder (ab Kindergartenalter) durchgeführt.

Waldemar Miśko trifft sich mit dem Bürgermeister von Dargun nicht nur geschäftlich. Es stellte sich heraus, dass sie eine gemeinsame Leidenschaft teilen – während der Saison fahren sie gemeinsam Motorrad auf Strecken in Polen und Deutschland.

STEFAN WEIGLER

Burmistrz Wolgastu

Wielu ludzi zna Wolgast jako bramę wjazdową na wyspę Uznam – ale Wolgast ma więcej powiązań z Polską niż mogłoby się wydawać na pierwszy rzut oka. Wraz z miastem Karlino w Polsce Stefan Weigler – burmistrz Wolgastu – i jego mieszkańcy budują ożywioną przyjaźń polsko-niemiecką.

Wiele polsko-niemieckich przyjaźni rozwija się dzięki osobistym kontaktom, rzadko które miasto aktywnie poszukuje miast partnerskich. Tak właśnie było w przypadku Wolgastu: mieszkańcy Wolgastu szukali polskiego miasta partnerskiego, które byłoby podobne do ich miasta pod względem wielkości, położenia i struktury. W tym samym czasie miasto Karlino szukało partnera po stronie niemieckiej – oba miasta odnalazły się dzięki wnioskowi o partnerstwo. Burmistrzowie Wolgastu i Karlina poznali się najpierw dzięki wzajemnym wizytom. Podobieństwa były tak duże, że obaj burmistrzowie po bliższym poznaniu się podpisali akt partnerstwa.

W ramach partnerstwa nawiązano bardzo różnorodne kontakty po obu stronach – potwierdza burmistrz Stefan Weigler: Szkoły, administracja, stowarzyszenia, ale także handlowcy poznali się i podzielili pomysłami. Do dziś wielu mieszkańców utrzymuje relacje polsko-niemieckie i kontakty osobiste, zwłaszcza politycy, urzędnicy, pracownicy szkół i przedsiębiorcy.

Dla burmistrza Stefana Weiglera, podobnie jak dla wielu osób po stronie niemieckiej, przeszkodą we współpracy jest brak znajomości języka. Dotyczy to również różnic w przepisach i ustawach, które utrudniają współpracę. Dlatego też realizacja dużych wspólnych projektów jest prawie niemożliwa, w związku





z czym do tej pory realizowaliśmy wiele małych projektów, mówi Stefan Weigler.

Po długim okresie pandemii i braku osobistych spotkań burmistrz chciałby, aby między Wolgastem a Karlinem znów doszło do bardziej bezpośrednich rozmów. Chciałby ożywić współpracę i osobiste relacje - przede wszystkim po to, aby w przyszłości móc organizować nowe wspólne projekty z partnerami z Karlina.

STEFAN WEIGLER

Bürgermeister der Stadt Wolgast

Die Stadt Wolgast kennen viele als das Tor nach Usedom – doch Wolgast hat mehr Verbindungen nach Polen als man auf den ersten Blick erkennen mag. Gemeinsam mit der Stadt Karlino in Polen bauen Stefan Weigler, Bürgermeister von Wolgast und seine Bewohner eine lebendige deutsch-polnische Freundschaft auf. Viele deutsch-polnische Freundschaften entstehen durch persönliche Kontakte, selten sucht eine Stadt aktiv nach Partnerstädten. In Wolgast passierte genau das: Die Wolgaster suchten eine polnische Partnerstadt, die ihrer Stadt in Größe, Lage und Struktur ähnlich sein sollte. Zur gleichen Zeit suchte die Stadt Karlino einen Partner auf der deutschen Seite – über ein Partnergesuch fanden die beiden Städte zueinander. Die Bürgermeister von Wolgast und Karlino lernten sich zunächst in gegenseitigen Besuchen kennen. Die Gemeinsamkeiten passten so gut, dass die beiden Bürgermeister nach dem gemeinsamen Kennenlernen ihre Partnerschaftsurkunde unterzeichneten. Die Partnerschaft hat sehr unterschiedliche Kontakte auf beiden Seiten geknüpft – bestätigt Bürgermeister Stefan Weigler: Schulen, die Verwaltung, Vereine,

aber auch Gewerbetreibende haben sich kennengelernt und ausgetauscht. Bis heute halten viele Bewohner ihre deutsch-polnischen Beziehungen und ihre persönlichen Kontakte aufrecht, vor allem die Politik, Verwaltung, die Schule und die Gewerbetreibenden. Die fehlenden Sprachkenntnisse sind auch für Bür-

germeister Stefan Weigler, wie für viele auf der deutschen Seite ein Hindernis in der Zusammenarbeit. So auch die unterschiedlichen Vorschriften und Gesetze, die die Zusammenarbeit erschweren. Deshalb ist gerade bei großen gemeinsamen Vorhaben eine Umsetzung fast unmöglich, weshalb wir bisher viele kleine





Projekte umgesetzt haben – erzählt Stefan Weigler. Nach der langen Zeit der Pandemie und den fehlenden persönlichen Treffen wünscht sich der Bürgermeister wieder mehr persönliche Gespräche zwischen Wolgast und Karlino. Gern würde er die Zusammenarbeit und die persönlichen Beziehungen wieder stärker beleben – vor allem um in Zukunft wieder neue, gemeinsame Projekte mit den Partnern aus Karlino gestalten zu können.



MAŁGORZATA SCHWARZ – wójt gminy Kolbaskowo, **FRANK GOTZMANN** – dyrektor Urzędu Związku Gmin Gartz nad Odrą

Obie gminy mają atrakcyjne położenie: nad Odrą, na skraju Szczecina, przy linii kolejowej i autostradzie, które łączy je z Berlinem, na styku granic Brandenburgii, Pomorza Przedniego, Polski, Niemiec. Mieszkańcy żyją tu transgranicznie – spotykają się w sklepach, w dwujęzycznym przedszkolu w Tantow i gimnazjum w Gartz, razem organizują święta, bronią otwartej granicy, korzystają z transgranicznych ścieżek rowerowych. Gdy pandemia zatrzymała dzieci w domach, gminy zbudowały sieć internetową, łączącą przedszkola, szkoły i domy. Dzięki temu dzieci mogły kontaktować się ze sobą, a najmłodsze – spotykać na polsko-niemieckich czytaniach baśni.

MAŁGORZATA SCHWARZ – Gemeindevorsteherin von Kolbaskowo, **FRANK GOTZMANN** – Amtsdirektor von Gartz (Oder)

Beide Gemeinden haben eine attraktive Lage. Sie liegen am Ufer der Oder, am Rande der Stadt Stettin, an der Bahnlinie und der Autobahn, die sie mit Berlin verbindet, am Schnittpunkt der Grenzen von Brandenburg und Vorpommern sowie Polen und Deutschland. Die Menschen leben hier grenzüberschreitend – sie treffen sich in den Geschäften, im zweisprachigen Kindergarten in Tantow und im Gymnasium in Gartz, organisieren gemeinsam Feste, sind für offene Grenzen, nutzen die grenzüberschreitenden Radwege. Als die Pandemie sich so verschärfte, dass die Kinder zu Hause bleiben mussten, bauten die Gemeinden ein Netzwerk im Internet auf, das Kindergärten, Schulen und Wohnhäuser miteinander verbindet. So konnten die Kinder miteinander in Kontakt treten, und die Jüngsten trafen sich zu deutsch-polnischen Märchenlesungen.



MAŁGORZATA SCHWARZ **wójt gminy Kołbaskowo**

Granice i bariery funkcjonują w głowach, dlatego powinno się czynić wszystko, by je likwidować. Przygraniczne gminy leżą w tym samym obszarze geograficznym i przyrodniczym, mają wiele wspólnych problemów, które łatwiej rozwiązywać, współpracując ze sobą. Gmina Kołbaskowo podjęła więc współpracę z gminą Gartz już wiele lat temu, zanim jeszcze Polska stała się członkiem Unii Europejskiej. Po wejściu Polski do UE współpraca się zintensyfikowała. Zaczęto realizować wspólne projekty w obszarze transgranicznym, włączając do współpracy również inne niemieckie gminy.

Zrealizowano wiele projektów poprawiających infrastrukturę turystyczną czy drogową w rejonie przygranicznym. Budowa ścieżki pieszo-rowerowej o długości ponad 6 km, łączącej Przeclaw z Kołbaskowem i Rosówkiem, to milowy krok w połączeniu gminy z transgraniczną siecią dróg rowerowych, w tym z trasą rowerową Odra-Nysa prowadzącą aż do Czech. Ponadgraniczne połączenie drogowe Schwenzenz–Ladenthin–Warnik–Będargowo ułatwia mieszkańcom komunikację w polsko-niemieckim obszarze Odra-Nysa. Realizowane są projekty mające poprawić bezpieczeństwo po obu stronach granicy (wspólne szkolenie polskich i niemieckich straży pożarnych obszaru pogranicza w dni św. Floriana – patrona strażaków, współpraca w zakresie ochrony przed powodzią, doposażenie Gminnego Centrum Zarządzania Kryzysowego w zapobieganiu, przeciwdziałaniu i pomocy podczas epidemii COVID-19 na obszarze gminy Kołbaskowo w wymiarze transgranicznym). Jednak największym sukcesem jest rzeczywista inte-

gracja mieszkańców przygranicznych miejscowości. Mimo wielu różnic w przepisach prawa w Niemczech i Polsce, utrudniających czasami realizację projektów, wszystkie udało się zakończyć sukcesem. Powstało polsko-niemieckie Centrum ds. młodzieży, edukacji i komunikacji w Związku Gmin Oder-Welse i w gminach Chojna, Gryfino, Kołbaskowo, Stare Czarnowo i Wałcz. Zorganizowano spotkania integracyjne dzieci z obu stron granicy, były wspólne pikniki, spływy kajakowe, Bal Seniora czy Noc Kupały.

Oczywiście nie można nie wspomnieć, że częstą przeszkodę we współpracy jest bariera językowa, stąd też pomysł na realizację projektu Łamiemy bariery językowe w Gminie Kołbaskowo. Konsekwentnie organizowana jest edukacja językowa dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.

MAŁGORZATA SCHWARZ **Bürgermeisterin von Kołbaskowo**

Grenzen und Barrieren existieren im Kopf, und es sollte alles getan werden, um sie abzubauen. Die Grenzgemeinden liegen in demselben geografischen und natürlichen Gebiet und haben viele gemeinsame Probleme, die sich durch Zusammenarbeit leichter lösen lassen. Die Gemeinde Kołbaskowo hat bereits vor vielen Jahren, noch vor dem Beitritt Polens zur Europäischen Union, eine Zusammenarbeit mit der Gemeinde Gartz begonnen. Nach dem Beitritt Polens zur EU wurde die Zusammenarbeit intensiviert. Im grenzüberschreitenden Gebiet wurden gemeinsame Projekte gestartet, an denen sich auch andere deutsche Gemeinden beteiligen.



Es wurden zahlreiche Projekte zur Verbesserung der touristischen Infrastruktur und der Straßeninfrastruktur in der Grenzregion durchgeführt. Der Bau eines 6 km langen Fußgänger- und Radwegs, der Przecław mit Kołbaskowo und Rosówek verbindet, ist ein Meilenstein für die Anbindung der Gemeinde an das grenzüberschreitende Radwegenetz, einschließlich des Oder-Neiße-Radwegs, der bis in die Tschechische Republik führt. Die grenzüberschreitende Straßenverbindung Schwennenz-Ladenthin-Warnik-Będargowo erleichtert den Menschen das Reisen im deutsch-polnischen Oder-Neiße-Gebiet. Es werden auch Projekte zur Verbesserung der Sicherheit auf beiden Seiten der Grenze umgesetzt, z.B. zur gemeinsamen Ausbildung der polnischen und deutschen Feuerwehren im Grenzgebiet am St. Florianstag (dem Schutzpatron der Feuerwehrleute), zur Zusammenarbeit beim Hochwasserschutz und zur Nachrüstung eines gemeinschaftlichen Katastrophenschutzentrums zur Vorbeugung, Verhinderung und Unterstützung bei der Bekämpfung der COVID-19-Pandemie in

der Gemeinde Kołbaskowo und im Grenzgebiet. Der größte Erfolg ist jedoch die tatsächliche Integration der Bewohner der Grenzorte. Trotz der vielen rechtlichen Unterschiede zwischen Deutschland und Polen, die die Durchführung von Projekten manchmal erschweren, konnten alle bisherigen Projekte erfolgreich abgeschlossen werden. Im Gemeindeverband Oder-Welse und in den Gemeinden Chojna, Gryfino, Kołbaskowo, Stare Czarnewo und Wałcz wurde ein deutsch-polnisches Zentrum für Jugend, Bildung und Kommunikation eingerichtet. Es wurden Integrationstreffen für Kinder beiderseits der Grenze organisiert, es gab gemeinsame Picknicks, Kanufahrten, einen Seniorenball und ein Fest der Sommersonnenwende.

Natürlich darf nicht unerwähnt bleiben, dass ein häufiges Hindernis für die Zusammenarbeit die Sprachbarriere ist, daher entstand die Idee des Projekts „Wir brechen Sprachbarrieren in der Gemeinde Kołbaskowo“. Der Sprachunterricht für Kinder im Vorschul- und Grundschulalter wird hierbei konsequent organisiert und umgesetzt.

FRANK GOTZMANN

dyrektor Urzędu Związku Gmin Gartz nad Odrą

Choć tylko rzeka oddziela małe miasteczko Gartz od miasta Szczecin, to jednak granica ta egzystuje na tyle długo, że do dziś stanowi element podziału. Osobą, która ożywia współpracę transgraniczną jest Frank Gotzmann, dyrektor Związku Gmin w Gartz nad Odrą. Rządy często koncentrują się na swoich dużych miastach, a nie biorą pod uwagę obszarów wiejskich i regionów przygranicznych – mówi Frank Gotzmann. „Ale to są też wyzwania, które sprawiają, że życie na granicy jest interesujące”. Dla Franka Gotzmana ważne jest, aby znaleźć rozwiązania, które przyniosą korzyści ludziom po obu stronach granicy i będą zgodne z przepisami w obu systemach prawnych. Na pograniczu polsko-niemieckim działalność kreatywna jest bardziej mozolna, ale za to o wiele ciekawsza. Gminy należące do Związku Gmin Gartz nad Odrą graniczą z Polską i leżą w sercu polsko-niemieckiego obszaru metropolitalnego Szczecina – w Euroregionie Pomerania. Znaczenie metropolii Szczecin od dawna promieniuje na wiejski region przygraniczny Niemiec, także dzięki zaangażowanym osobom, takim jak Frank Gotzmann. Szczecin jako duże miasto w Polsce i graniczące z nim gminy w Niemczech potrzebują siebie nawzajem i powinny opracować wspólne koncepcje, aby następnie w sposób ukierunkowany realizować konkretne projekty.

Dyrektor urzędu z pasją realizuje takie projekty w swoich gminach. Polsko-niemiecka współpraca jest częścią codziennego życia w regionie – od przedszkoli przez szkoły podstawowe, straż pożarną, grupy seniorów aż po stowarzyszenia wiejskie. Szczególnie w młodym pokoleniu dostrzega on duży poten-



cjał wspólnego rozwoju w przyszłości. Rozbudzamy w dzieciach ciekawość i wzajemne zainteresowanie sobą. Często utwierdzają mnie w tym krótkie chwile, jak np. zdumienie dzieci, gdy jadą tramwajem w Szczecinie lub przemierzają Euroregion pociągiem z lokomotywą parową.

Po wszystkich dotychczasowych inicjatywach Frank Gotzmann życzyłby sobie lepszej integracji obszarów wiejskich w Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym. W pokonywaniu granicy jako przeszkody pomogłaby regularna linia autobusowa ze Szczecina do Gartz nad Odrą. Dla lepszego wzajemnego zrozumienia Frank Gotzmann chciałby, aby w Szczecinie powstało niemieckie liceum lub programy dokształcania dla Niemców i Polaków na Uniwersytecie Szczecińskim.

Aby te życzenia mogły się kiedyś spełnić, dyrektor nadal zachęca mieszkańców wsi do żywej wymiany transgranicznej na granicy polsko-niemieckiej.

FRANK GOTZMANN

Amtsdirktor von Gartz (Oder)

Auch wenn es nur ein Fluss ist, der die Kleinstadt Gartz und die Metropole Stettin voneinander trennt, war dieser Fluss lange genug eine Grenze, um bis heute trennend zu wirken. Einer, der die Zusammenarbeit über die Grenze lebendig gestaltet ist Frank Gotzmann, Amtsdirektor von Gartz (Oder).



Regierungen konzentrieren sich oft auf ihre Großstädte, sie haben den ländlichen Raum und die Grenzregion oft nicht im Blick – sagt Frank Gotzmann. Das sind aber auch die Herausforderungen, die das Leben an der Grenze interessant machen. Für Frank Gotzmann gilt es, Lösungen zu finden, die den Menschen auf beiden Seiten der Grenze zugutekommen und in beiden Rechtssystemen rechtskonform sind. Es ist anstrengender, aber viel interessanter im deutsch-polnischen Grenzgebiet gestalterisch zu wirken.

Die Gemeinden des Amtes Gartz (Oder) grenzen an Polen und liegen im Herzen der deutsch-polnischen Metropolregion Stettin – in der Euroregion Pomerania. Die Bedeutung der Metropole Stettin strahlt seit langem in die ländliche deutsche Grenzregion, nicht zuletzt dank engagierten Akteuren wie Frank Gotzmann. Die Großstadt Stettin in Polen und die angrenzenden Gemeinden in Deutschland brauchen einander und sollten gemeinsame Konzepte entwickeln um dann konkrete Projekte zielgerichtet umzusetzen.

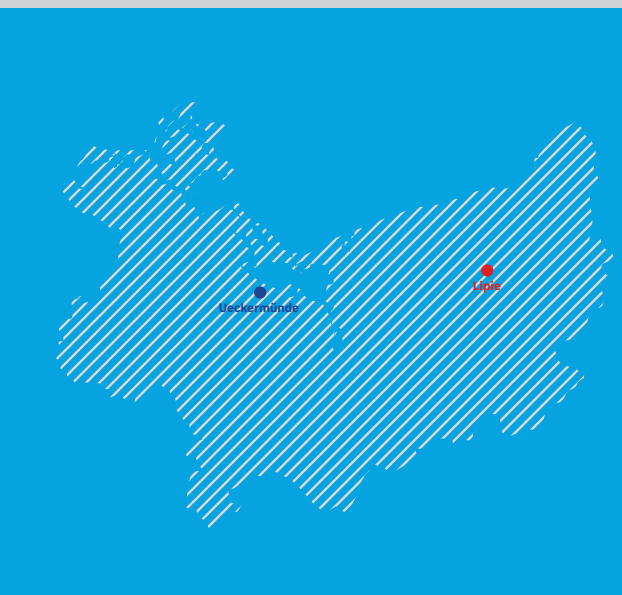
Solche konkreten Projekte setzt der Amtsdirektor mit seinen Gemeinden leidenschaftlich um. In der Region gehört die deutsch-polnische Zusammenarbeit zum Alltag – angefangen von Kindergärten, über die Grundschulen, Feuerwehren, Seniorengruppen bis hin zu Dorfvereinen. Besonders in der jungen Generation sieht er großes Potenzial für ein künftiges Zusammenwachsen. Wir wecken die Neugier und das gegenseitige Interesse der Kinder füreinander. Oft sind es dann die kleinen Momente, die mich bestätigen, wie das Staunen der Kinder, wenn sie in Stettin mit der Straßenbahn oder mit einem Dampflokozug durch die Euroregion fahren.

Nach all den bisherigen Initiativen wünscht sich Frank Gotzmann eine bessere Integration der ländlichen Gebiete in die Metropolregion Szczecin. Um die





Grenze als Hindernis zu überwinden, könnte eine regelmäßige Buslinie von Stettin nach Gartz (Oder) viel bewirken. Für ein besseres gegenseitiges Verständnis wünscht sich Frank Gotzmann ein deutsches Gymnasium in Stettin oder Fortbildungsangebote für Deutsche und Polen an der Stettiner Universität. Um diese Wünsche eines Tages möglich machen zu können, ermutigt der Amtsdirektor die Menschen im ländlichen Raum weiter zum lebendigen grenzüberschreitenden Austausch an der deutsch-polnischen Grenze.



IWONA CZERNIEC – dyrektorka biura Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty, **KATRIN TÖPKE** – dyrektorka ogrodu zoologicznego w Ueckermünde

Dziesięcioro partnerów, w tym ogród zoologiczny w Ueckermünde i Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty z Ośrodkiem Edukacji Ekologicznej w Lipiu, realizuje projekt „Pomerania – Atrakcje Kulturalne i Przyrodnicze”. Ogród w Ueckermünde jest bardzo popularnym miejscem polsko-niemieckich spotkań. Inicjatywa pogłębienia kontaktów transgranicznych i serdecznego przyjęcia mieszkańców z drugiej strony Odry została zapoczątkowana i pogłębiona przez dyrektorkę Katrin Töpke. Przyrodnicy, artyści i goście z obu krajów przyjeżdżają do Lipia, aby wzmocnić świadomość społeczną w zakresie różnorodności biologicznej w odniesieniu do zmian klimatycznych i wartości ekosystemów, a także poznać bogactwo kulturowe i przyrodnicze obu regionów podczas różnych warsztatów. Ponadto w ramach wyżej wymienionego projektu polsko-niemieckie instytucje kulturalne i rekreacyjne, miasta i gminy współpracują w ramach partnerstwa na rzecz atrakcyjnych krajobrazów o cechach kulturowych. Goście i mieszkańcy regionu mogą już korzystać z szerokiego wachlarza indywidualnych ofert turystycznych partnerów.

IWONA CZERNIEC – Büroleiterin des Verbandes der Städte und Gemeinden des Einzugsgebietes der Parsęta, **KATRIN TÖPKE** – Direktorin des Tierparks Ueckermünde

Zehn Partner, darunter der Tierpark Ueckermünde, der Verband der Städte und Gemeinden des Einzugsgebiets der Parsęta mit dem Zentrum für Umwelterziehung in Lipie, setzen das Projekt „POMERANIA-NATUR- und KULTURerlebnisse“ um. Der Tierpark in Ueckermünde ist ein sehr beliebter Ort für deutsch-polnische Begegnungen. Die grenzüberschreitenden Kontakte zu vertiefen und Bürger der jeweils anderen Seite der Oder herzlich zu begrüßen, ist von der Direktorin Katrin Töpke initiiert worden. Naturforscher, Künstler und Besucher aus beiden Ländern kommen nach Lipie mit dem Ziel, in verschiedenen Workshops das soziale Bewusstsein im Bereich der biologischen Vielfalt in Bezug auf Klimawandel und Werte der Ökosysteme zu stärken sowie den Kultur- und Naturreichtum der beiden Regionen kennenzulernen. Des Weiteren arbeiten im o.g. Projekt deutsch-polnische Kultur- und Freizeiteinrichtungen, Städte und Gemeinden in attraktiven Landschaften mit kulturellen Besonderheiten partnerschaftlich zusammen. Gäste und Bewohner der Region können bereits vielfältige touristische Einzelangebote der Partner nutzen.



IWONA CZERNIEC

dyrektorka Biura Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty

Zacząło się od współpracy ze Związkiem Gmin Mecklenburgische Kleinseenplatte (Meklemburgia-Pomorze Przednie) z siedzibą w Mirow. Pierwsze wspólnie realizowane projekty dotyczyły Szlaku Solnego, budowy przystani kajakowych i promocji turystyki aktywnej.

Wspólnie z Uniwersytetem w Greifswaldzie (Interreg III B BSR), Związek zrealizował projekt dotyczący zabytkowych parków dworskich i pałacowych. Z kolei w ramach Interregu III A zrealizowany został projekt Śladami historii w Dorzeczu Parsęty, w ramach którego wydany został przewodnik Szlakiem dawnych rodów Pomorskich: von Manteuffel, von Kleist, von Glassenapp, von Wedel. Po publikacji opracowania, jedna z lokalnych polskich gazet oskarżyła Związek o „promowanie niemieckości” tych terenów i przypominanie dawnym właścicielom o pozostawionych przez nich majątkach. Oczywiście odparliśmy te zarzuty, argumentując, że próba zakłamywania bądź „przemilczania” wspólnej historii nie jest drogą do zrozumienia i dalszej współpracy – wspomina dziś Iwona Czerniec. Następny był projekt, w ramach którego wyremontowanych i wyposażonych zostało kilkanaście świetlic wiejskich będących miejscem spotkań i organizacji polsko-niemieckich imprez kulturalnych.

Od 2006 roku cyklicznie organizowane są polsko-niemieckie rajdy rowerowe oraz spływy kajakowe na rzekach Parsęta i Radew.

Obecnie realizowany jest projekt dofinansowany z Programu Interreg South Baltic, mający na celu pro-

pagowanie historii zabytkowych pałaców, zamków i dworów, będących świadkami bogatej i ciekawej przeszłości południowego Bałtyku. Najcenniejsze obiekty promowane są podczas festiwali dworów i pałaców, odbywających się na terenie poszczególnych partnerów pod hasłem Old places – New life.

Wspólnie z 10 partnerami (w tym z 6 z Niemiec) realizowany jest projekt Pomerania – atrakcje kulturalne i przyrodnicze, w którym partnerem wiodącym jest ogród zoologiczny w Ueckermünde. W ramach projektu budowany jest obecnie polsko-niemiecki ogród naukowo-przyrodniczy przy Ośrodku Edukacji Ekologicznej w Lipiu.

Od 2005 roku realizowany jest projekt Centrum Usług Doradczych Euroregionu Pomerania, w ramach którego organizowane są spotkania, szkolenia i konferencje dla polskich i niemieckich przedsiębiorców i innych podmiotów.

W planach jest przygotowanie i realizacja projektu dotyczącego ochrony bioróżnorodności pomorskich dolin rzecznych.

IWONA CZERNIEC

**Büroleiterin des Verbandes der Städte
und Gemeinden des Einzugsgebietes der Parsęta**

Es begann mit der Zusammenarbeit mit dem Amt Mecklenburgische Kleinseenplatte (Mecklenburg-Vorpommern) mit Sitz in Mirow. Die ersten gemeinsamen Projekte betrafen die „Alte Salzroute“, den Bau von Kanuanlegern und die Förderung des Aktiv-Tourismus.

Gemeinsam mit der Universität Greifswald (Interreg III B BSR) führte der Verband ein Projekt zu histo-

rischen Guts- und Schlossparks durch. Im Rahmen von Interreg III A wurde ein Projekt mit dem Titel „Auf den Spuren der Geschichte im Einzugsgebiet der Parsęta“ umgesetzt, in dessen Rahmen ein Reiseführer mit dem Titel „Route der pommerschen Familien: von Manteuffel, von Kleist, von Glassenapp und von Wedel“ veröffentlicht wurde. Nach der Veröffentlichung der historischen Analyse beschuldigte eine der lokalen polnischen Zeitungen den Verband, in diesem Gebiet das „Deutschtum“ zu fördern und die ehemaligen Eigentümer an die von ihnen hinterlassenen Güter zu erinnern. „Natürlich haben wir diese Anschuldigungen zurückgewiesen und argumentiert, dass der Versuch, eine gemeinsame Geschichte zu vertuschen oder zu „übergehen“, nicht der Weg zu Verständnis und weiterer Zusammenarbeit ist“, erinnert sich Iwona Czerniec heute.



Im Rahmen eines weiteren Projektes wurden über ein Dutzend Dorfgemeinschaftshäuser renoviert und ausgestattet, um Orte für Begegnungen und deutsch-polnische Kulturveranstaltungen zu schaffen.

Seit 2006 finden regelmäßig deutsch-polnische Fahrradrallies und Kanufahrten auf den Flüssen Parsęta und Radew statt.

Gegenwärtig wird ein vom „Interreg South Baltic“-Programm gefördertes Projekt umgesetzt, das die Verbreitung der Geschichte historischer Schlösser, Burgen und Gutshäuser zum Ziel hat, die von der reichen und interessanten Vergangenheit der südlichen Ostsee zeugen. Die wertvollsten Objekte werden im Rahmen von Gutshof- und Schlossfesten beworben,

die auf dem Gebiet der einzelnen Partner unter dem Motto „Alte Orte - neues Leben“ stattfinden.

Das Projekt „POMERANIA - NATUR- und KULTURerlebnisse“ wird gemeinsam mit 10 Partnern (davon 6 aus Deutschland) durchgeführt, wobei der Tierpark in Ueckermünde der Leadpartner ist. Im Rahmen des Projekts wird derzeit am Umweltbildungszentrum Lipie ein deutsch-polnischer Naturwissenschaftlicher Garten angelegt. Seit 2005 ist der Verband am Projekt „Netzwerk der Service- und Beratungszentren in der Euroregion Pomerania“ beteiligt, in dessen Rahmen Treffen, Schulungen und Konferenzen für polnische und deutsche Unternehmer und andere Akteure organisiert werden.



KATRIN TÖPKE

dyrektorka Ogródu Zoologicznego w Ueckermünde

„Zoo w Ueckermünde jest ogrodem zoologicznym dla mieszkańców Szczecina”, mówi dyrektorka Katrin Töpke. Nieczęsto słyszy się o wiejskim regionie, w którym z powodzeniem funkcjonuje zoo dla mieszkańców dużego miasta, a już na pewno nie wtedy, gdy między miastem a ogrodem zoologicznym przebiega granica państwowa. Na granicy polsko-niemieckiej wszystko to jest rzeczywistością.

Po powodzi na Odrze w 1997 roku zoo stało się coraz bardziej znane w Polsce i wiele rodzin przyjeżdżało do Ueckermünde. Ogród zoologiczny dostosował się do nowych gości i rozszerzył swoją ofertę. Tabliczki informacyjne zostały zaprojektowane w języku polskim i zatrudniono polskojęzyczny personel. W zoo oferowano nawet polsko-niemiecką edukację ekologiczną. Klasy szkolne ze Szczecina już od dłuższego czasu jeżdżą do zoo w Ueckermünde. Dzięki dofinansowaniu z programu Interreg powstaje coraz więcej ofert dostosowanych do potrzeb gości z Niemiec i Polski, takich jak wspólne obszary przygody czy atrakcje kulturalne. Poprzez wspólną sieć partnerów niemieckich i polskich, utworzoną w ramach partnerstwa Interreg, partnerzy otrzymali regionalne wskazówki i możliwości połączenia swoich doświadczeń kulturalnych i przyrodniczych. W czasie pandemii i zamknięcia granic działania w ramach wspólnego projektu nie mogły być realizowane zgodnie z planem, dlatego też wspólny projekt został przedłużony. Poprzez sieć partnerów niemieckich i polskich, utworzoną w ramach partnerstwa Interreg, partnerzy otrzymali regionalne wskazówki i możliwości połączenia swoich doświadczeń kulturalnych i przyrodniczych. W czasie pandemii



i zamknięcia granic działania w ramach wspólnego projektu nie mogły być realizowane zgodnie z planem, dlatego też wspólny projekt został przedłużony. Zaowocował połączonymi biletami, nową wystawą, farmą przygód, wybiegiem dla ptaków drapieżnych z trybunami dla zwiedzających, przystosowaną dla osób niepełnosprawnych ścieżką przez ogród dendrologiczny, ogrodem przyrodniczym i spacerem wśród wierzchołków drzew. W ramach projektu odbyły się liczne warsztaty edukacji ekologicznej.

Po wszystkich wysiłkach, aby osiągnąć wspólne ambitne cele, pomimo ograniczeń związanych z pandemią, Katrin Töpke liczy na koniec pandemii: „Mamy nadzieję na normalne życie, z normalnymi wycieczkami szkolnymi, turystami jednodniowymi, wyjazdami rodzinnymi i licznymi gośćmi odwiedzającymi nasze wspólnie stworzone strefy przygód.”

KATRIN TÖPKE

Direktorin Tierpark Ueckermünde

„Der Tierpark Ueckermünde ist der Zoo für die Stettiner“, sagt die Direktorin Katrin Töpke. Nicht oft hört man es, dass eine ländliche Region einen erfolgreichen Zoo für Großstädter beherbergt, schon gar nicht, wenn zwischen der Großstadt und dem Zoo eine staatliche Grenze verläuft. An der deutsch-polnischen Grenze ist all das Realität.

Nach der Oderflut im Jahr 1997 wurde der Tierpark in Polen immer bekannter und viele Familien reisten nach Ueckermünde. Der Tierpark stellte sich auf

die neuen Gäste ein und erweiterte seine Angebote. Hinweisschilder wurden polnisch gestaltet, und polnischsprachiges Personal wurde eingestellt. Sogar deutsch-polnische Umweltbildung wurde im Tierpark angeboten.

Seit langem reisen Stettiner Schulklassen in den Tierpark nach Ueckermünde. Für die deutschen und polnischen Besucher entstehen dank der Interreg-Förderung immer besser angepasste Angebote, wie gemeinsame Erlebnisbereiche oder kulturelle Höhepunkte.

Über ein gemeinsames Netzwerk von deutschen und polnischen Partnern, das durch die Interreg-Partnerschaften entstand, erhielten die Partner regionale Tipps und Möglichkeiten, um ihre Kultur- und Naturerlebnisse miteinander zu verbinden. Während der Pandemie und der Grenzsicherungen konnten die gemeinsamen Projektaktivitäten nicht wie geplant durchgeführt werden, sodass das gemeinsame Projekt verlängert wurde. Aus dem gemeinsamen Projekt entstanden ein Kombiticket, eine neue Ausstellung, ein Erlebnisbauernhof, eine Greifvogelanlage mit Besuchertribünen, ein behindertenfreundlicher Weg durch den Dendrologischen Garten, ein Naturgarten und ein Baumwipfelpfad. Zahlreiche Umweltbildungsworkshops fanden begleitend statt.

Nach all den Mühen, die gemeinsamen ehrgeizigen Ziele trotz der pandemiebedingten Beschränkungen zu erreichen, hofft Katrin Töpke nun auf das Ende der Pandemie: „Wir hoffen auf ein normales Leben, mit normalen Schulausflügen, Tagestouren, Familienausflügen und zahlreichen Besuchern zu unseren gemeinsam geschaffenen Erlebnisbereichen.“



KARINA DÖRK – starosta powiatu Uckermark, **DR BOGDAN WANKIEWICZ** – starosta powiatu wałęckiego. Powiat wałęcki oraz powiat Uckermark mają wiele podobieństw. Przede wszystkim leżą na atrakcyjnych terenach bogatych w jeziora i obszary leśne. Obydwa powiaty od lat współpracują z podmiotami z krajów sąsiada. Na początku 2019 roku odbyło się spotkanie pani starosty Kariny Dörk i panem starostą Bogdanem Wankiewiczem, dotyczące planów realizacji wspólnych projektów edukacyjnych. Dalszym etapem zacieśniania kontaktów jest podpisany w dniu 22.11.2021 list intencyjny w celu zacieśnienia współpracy w dziedzinie edukacji, wymiany młodzieży, kultury, sportu oraz współpracy instytucji, organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw. Oba powiaty wiążą z nim nadzieję na długoletnią owocną kooperację.

KARINA DÖRK – Landrätin des Landkreises Uckermark, **DR. BOGDAN WANKIEWICZ** – Landrat des Landkreises Wałcz

Die Landkreise Wałcz und Uckermark haben viele Gemeinsamkeiten. Sie liegen in landschaftlich attraktiven Gebieten mit zahlreichen Seen. Beide Landkreise arbeiten seit Jahren mit Institutionen aus dem Nachbarland zusammen. Anfang 2019 fand ein Treffen zwischen der Landrätin Karina Dörk und dem Landrat Bogdan Wankiewicz statt, das sich mit zukünftigen gemeinsamen Bildungsprojekten und deren Umsetzung beschäftigt. Die am 22.11.2021 unterzeichnete Absichtserklärung zur Stärkung der Zusammenarbeit in den Bereichen Bildung, Jugendaustausch, Kultur, Sport und Kooperation zwischen Institutionen, Nichtregierungsorganisationen und Unternehmen ist ein weiterer Schritt zur Intensivierung der Kontakte. Beide Landkreise freuen sich auf eine langfristige, fruchtbare Kooperation.



KARINA DÖRK

starosta powiatu Uckermark

Różne regulacje prawne nie ułatwiają administracji organizowania projektów transgranicznych. Mimo tych trudnych warunków powiat Uckermark od 1995 roku dzięki środkom z programu Interreg realizuje polsko-niemieckie projekty.

Podczas gdy pierwsze takie projekty koncentrowały się na infrastrukturze transportowej, dziś zaangażowani pracownicy realizują projekty z zakresu przeciwdziałania klęskom żywiołowym, nauki języka sąsiada oraz projekty partnerskie dla szkół. Dzięki inwestycjom drogowym od 1995 roku w powiecie wybudowano już 44 km dróg powiatowych, co ułatwia nam podróżowanie do sąsiedniego kraju – Polski.

W celu zbudowania wzajemnego zaufania we współpracy pomiędzy organami administracji powiatów Uckermark i leżącego w Polsce Wałcza niezbędne były osobiste spotkania i rozmowy pomiędzy pracownikami urzędów. W czasie pandemii utrzymywanie osobistych kontaktów było utrudnione.

W ramach walki z pandemią, dzięki specjalnemu naborowi COVID-19 w ramach Funduszu Małych Projektów, pracownikom z Niemiec i Polski udało się jednak zrealizować kolejny wspólny projekt, w którym w kontakcie online zmierzili się z tym wyzwaniem i znaleźli sposoby na przeciwdziałanie skutkom pandemii.

Dzięki zrealizowanym projektom na przestrzeni lat rozwinęło się wiele osobistych przyjaźni między pracownikami po obu stronach granicy. Starosta Karina Dörk bardzo docenia i wspiera ten rozwój. Aby zapewnić ciągłość współpracy na przyszłość, powiaty Uckermark i Wałcz podpisały w dniu 22 listopada

2021 roku list intencyjny w celu utrwalenia i pogłębienia kontaktów oraz wypracowania trwałego partnerstwa poprzez pracę w ramach projektów.

KARINA DÖRK

Landrätin Uckermark

Unterschiedliche rechtliche Bestimmungen machen es nicht einfach für Verwaltungen, grenzüberschreitende Projekte zu organisieren. Trotz dieser schwierigen Voraussetzungen arbeitet der Landkreis Uckermark dank der Interreg-Förderung bereits seit 1995 in deutsch-polnischen Projekten.

Während sich die ersten deutsch-polnischen Projekte des Landkreises auf die Verkehrsinfrastruktur konzentrierten, realisieren die engagierten Mitarbeiter heute Projekte im Katastrophenschutz, im Nachbarspracherwerb und schulpartnerschaftliche Projekte. Dank der Straßenbauprojekte wurden im Landkreis seit 1995 bereits 44 km Kreisstraßen gebaut, die es uns leichter machen, in unser Nachbarland Polen zu gelangen.

Um gegenseitiges Vertrauen in der Zusammenarbeit zwischen den Verwaltungen der Uckermark und dem polnischen Wałcz aufzubauen, waren persönliche Treffen und Gespräche der Verwaltungsmitarbeiter unerlässlich. Während der Pandemie wurde es schwierig, diesen persönlichen Kontakt lebendig zu gestalten.

Zur Bekämpfung der Pandemie konnten dank des Sonder-Calls COVID-19 im Rahmen des Fonds für kleine Projekte die deutschen und polnischen Mitarbeiter jedoch ein weiteres gemeinsames Projekt verfolgen, in dem sie sich online gemeinsam dieser He-





erausforderung stellten und Mittel und Wege fanden, den Auswirkungen der Pandemie entgegenzuwirken. Durch die gemeinsamen Projekte entstanden über die Jahre hinweg viele persönliche Freundschaften der Mitarbeiter auf beiden Seiten der Grenze. Die Landrätin Karina Dörk schätzt und unterstützt diese Entwicklung sehr. Um diese Zusammenarbeit künftig kontinuierlich zu gestalten, unterzeichneten die Landkreise Uckermark und Wałcz am 22.11.2021 eine Absichtserklärung, um die Kontakte zu verstetigen und zu vertiefen und durch die Projektarbeit eine dauerhafte Partnerschaft zu entwickeln.

DR BOGDAN WANKIEWICZ
starosta powiatu wałęckiego

Celem Euroregionu Pomerania jest wspieranie równomiernego i zrównoważonego rozwoju po obu stronach granicy. Dla polskich i niemieckich gmin korzystne okazało się wspólne opracowywanie projektów transgranicznych i tym samym partnerska współpraca.

Sztandarowym działaniem, zrealizowanym w powiecie wałęckim, były spotkania dla blisko 800 młodych ludzi z Polski i Niemiec, zorganizowane w Wałczu i Człopie w ramach XV Festiwalu Młodzię Euroregionu Pomerania w 2013 roku. Na trzy dni młodzię opanoła centrum Wałcza i sportowe tereny Człopy, prezentując swoje umiejętności artystyczne i sportowe. Festiwal stworzył doskonale warunki do lepszego poznania się, uczył wzajemnego szacunku i akceptacji.

11 sierpnia 2017 roku, z okazji jubileuszu 25-lecia urzędu Oder-Welse, w Pinnow odbyło się spotkanie wszystkich partnerów z przedsiębiorcami oraz przedstawicielami organizacji pozarządowych. Z gminą Pinnow powiat wałęcki współpracuje już od 2007 roku. Na początku roku 2019 uzgodniono plany realizacji wspólnych projektów powiatu wałęckiego, urzędu Oder-Welse i powiatu Uckermark, współfinansowanych z programu Interreg V A, dotyczących przedsięwzięć kulturalnych, działań na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych, współpracy przedsiębiorców z branży metalowej i wymiany młodzię. Sukcesem były również organizowane wspólnie Spotkania z kulturą, Spotkania na miedzy, dożynki powiatowo-gminne czy „Międzynarodowa Majówka Plenarowa”. Ponadto zorganizowano Międzynarodową



Naukową Konferencję Partnerską w Powiecie Wałęckim (2018) oraz konferencję naukową Transgraniczną Problematyka Ruchu Olimpijskiego na Pomorzu Zachodnim (2020). Nie udało się natomiast przekonać Komitetu Monitorującego Programu Współpracy Interreg Va do przyznania środków na ważne dla regionu przedsięwzięcie inwestycyjne, jakim było kształcenie kierowców zawodowych, kadr policji, wojska i służb medycznych z wykorzystaniem nowoczesnego symulatora do kształcenia zawodowego.

Pomimo ograniczeń wynikających z pandemii udało się sfinalizować projekty wzmacniające współpracę służb zarządzania kryzysowego powiatów wałęckiego i Uckermark. Była to wymiana dobrych praktyk oraz doposażenie w sprzęt służb koordynujących na pierwszej linii przeciwdziałania zagrożeniom wynikającym z rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2. Powiat wałęcki planuje wykorzystać fundusze w ra-

mach Interreg VIa na lata 2021–2027 na wsparcie działania w budowaniu tożsamości, na organizację spotkań, opracowanie materiałów dydaktycznych do nauczania o kulturze i zwyczajach sąsiadów. Stawia na projekty edukacyjne z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, z zachowaniem bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni. Chce regularnej, kreatywnej wymiany doświadczeń i realizacji nowych pomysłów.

DR BOGDAN WANKIEWICZ

Landrat des Kreises Wałcz

Die Euroregion Pomerania hat zum Ziel, eine gleichmäßige und ausgewogene Entwicklung beiderseits der Grenze voranzutreiben. Es erweist sich als vorteilhaft, dass deutsche und polnische Kommunen gemeinsam grenzüberschreitend Projekte entwickeln und somit partnerschaftlich zusammenarbeiten.

Eine der wichtigsten Aktivitäten, die im Landkreis Wałcz durchgeführt wurden, waren die Begegnungen mit fast 800 jungen Menschen aus Polen und Deutschland, die in Wałcz und Człopa im Rahmen des 15. Deutsch-Polnischen Jugendfestivals der Euroregion Pomerania 2013 organisiert wurden. Drei Tage lang kamen sie im Zentrum von Wałcz und auf dem Sportplatz von Człopa zusammen und präsentierten ihre künstlerischen und sportlichen Fähigkeiten. Das Festival schuf perfekte Bedingungen, um sich besser kennen zu lernen und vermittelte gegenseitigen Respekt und Akzeptanz.

Am 11. August 2017 fand anlässlich des 25-jährigen Bestehens des Amts Oder-Welse ein Treffen aller Partner mit Unternehmern und Vertretern von NGO's in Pinnow statt. Mit der Gemeinde Pinnow arbeitet der



Landkreis Wałcz seit 2007 zusammen. Anfang 2019 wurden Pläne für gemeinsame Projekte des Landkreises Wałcz, des Amtes Oder-Welse und des Landkreises Uckermark vereinbart, die aus dem Programm Interreg V A kofinanziert wurden und die Bereiche Kultur, Aktivitäten für Menschen mit Behinderungen, die Zusammenarbeit zwischen Unternehmen in der Metallindustrie und den Jugendaustausch betreffen. Auch die gemeinsam organisierten kulturellen Begegnungen, die Begegnungen in der Natur, die Kreis- und Gemeinde-Erntedankfeste oder das „Internationale Picknick im Freien“ waren ein Erfolg. Weiterhin wurden eine internationale wissenschaftliche Partnerschaftskonferenz im Landkreis Wałcz (2018) und die wissenschaftliche Konferenz „Grenzüberschreitende

Probleme der olympischen Bewegung in Westpommern“ (2020) durchgeführt. Leider gelang es nicht, den Begleitausschuss des Kooperationsprogrammes Interreg V A davon zu überzeugen, Mittel für ein weiteres wichtiges Investitionsprojekt für die Region bereitzustellen, nämlich die Ausbildung von Berufskraftfahrern und Polizei-, Militär- und medizinischem Personal mit Hilfe eines modernen Simulators für die Fahrausbildung.

Trotz der aktuellen Einschränkungen durch die Pandemie konnten Projekte zur Stärkung der Zusammenarbeit zwischen den Katastrophenschutzdiensten der Kreise Wałcz und Uckermark abgeschlossen werden, die den Austausch von Erfolgsmodellen und die Bereitstellung von Ausrüstung für die Koordinations-

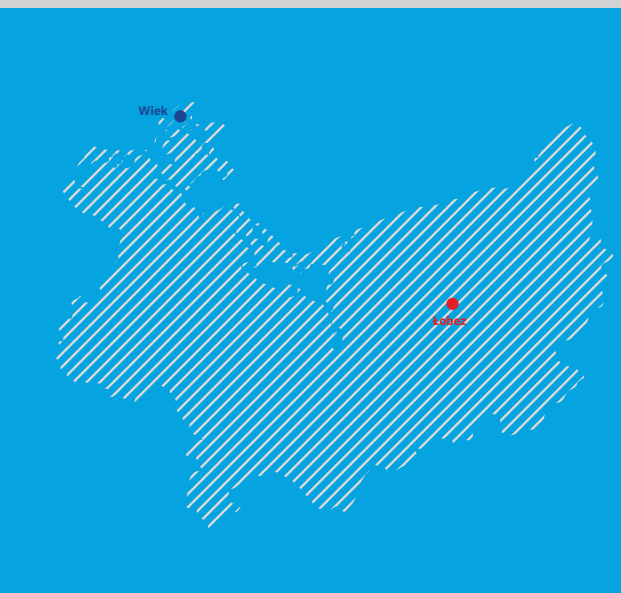


dienste an vorderster Front zur Bekämpfung der Risiken durch die Ausbreitung des SARS-CoV-2-Virus zum Inhalt hatten.

Der Landkreis Walcz plant, auch in der zukünftigen Förderperiode Interreg VI A 2021–2027 gemeinsam mit dem Landkreis Uckermark Projekte zu initiieren, um Aktivitäten zur Identitätsbildung zu unterstüt-

zen, Treffen zu organisieren und Lehrmaterial über die Kultur und Bräuche seiner Nachbarn zu entwickeln. Der Schwerpunkt liegt auf Bildungsprojekten, bei denen moderne Technologien und Sicherheit im Cyberspace zum Einsatz kommen. Es sollen ein regelmäßiger, kreativen Erfahrungsaustausch und die Umsetzung neuer Ideen erreicht werden.





DARIUSZ LEDZION – dyrygent Dziecięco-Młodzieżowej Orkiestry Dętej Łobeskiego Domu Kultury,
HELMUT LINKE – dyrygent Orkiestry Dętej w Wiek (Rugia), przewodniczący stowarzyszenia Wieker Blasmusik e.V.

Orkiestry znają się długo. Wielopokoleniowy zespół z Rugii przyjeżdża do Łobza na Międzynarodowe Festiwale Orkiestr i Big-Bandów, Międzynarodowe Konkursy Instrumentalistów i Polsko-Niemiecko-Białoruskie Warsztaty pod hasłem „Przez muzykę i taniec do wspólnej Europy”, a orkiestra z Łobza jeździ na Rugię, gdzie jest bardzo znana. Oba zespoły spotykały się też na Polsko-Niemieckich Festiwalach Młodzieży Euroregionu Pomerania. W 2000 roku Dariusz Ledzion został uhonorowany Nagrodą Ministra Kultury za twórczość artystyczną. Popisowe są zawsze barwne parady orkiestr.

DARIUSZ LEDZION – Dirigent des Kinder- und Jugendblasorchesters am Kulturhaus Łobez,
HELMUT LINKE – Dirigent des Blasorchesters in Wiek (Rügen), Vorsitzender des Vereins Wieker Blasmusik e.V.
 Die Orchester kennen sich schon lange. Das Mehrgenerationen-Ensemble aus Rügen kommt nach Łobez zu den Internationalen Orchester- und Big-Band-Festivals, den Internationalen Instrumentalisten-Wettbewerben und den Deutsch-Polnisch-Weißrussischen Workshops. Unter dem Motto „Durch Musik und Tanz zu einem gemeinsamen Europa“ besucht im Austausch das Orchester aus Łobez ihre Partner auf der Insel Rügen. Hier ist es inzwischen sehr bekannt. Beide Ensembles haben sich auch beim Deutsch-Polnischen Jugendfestival der Euroregion Pomerania getroffen. Dariusz Ledzion wurde im Jahr 2000 für sein künstlerisches Schaffen mit dem Preis des Kulturministers ausgezeichnet. Die farbenfrohen Paraden der Orchester sind immer wieder ein Höhepunkt.



DARIUSZ LEDZION

dyrektor Łobeskiego Domu Kultury

Jest oczywiste, że tylko działając wspólnie, można ubiegać się o środki finansowe z funduszy europejskich, dające szanse na zupełnie nowe działania w niedostępnej dotąd skali. Gmina Łobez zaczęła więc szukać partnera po stronie niemieckiej. 19 grudnia 2007 roku czteroosobowa delegacja udała się z roboczą wizytą do miejscowości Wiek w kraju związkowym Meklemburgia-Pomorze Przednie. Od samego początku obie strony rozumiały się bardzo dobrze i dlatego już w maju 2008 roku został zrealizowany w Łobzie pierwszy wspólny projekt.

Po obu stronach granicy odbyło się już ponad 100 polsko-niemieckich przedsięwzięć: spotkań roboczych, seminariów, warsztatów i występów artystycznych. Od 2010 roku do współpracy zapraszani są również partnerzy z Ukrainy i Białorusi. Wspólne projekty były zawsze bardzo ciepło odbierane przez mieszkańców gmin, którzy chętnie angażowali się w kolejne przedsięwzięcia. Najmłodszymi uczestnikami akcji byli uczniowie klas 1–3 szkoły podstawowej, którzy wspólne spędzali wolny czas, grając na instrumentach, bawiąc się, a tym samym poznając odmienną kulturę i język, a najstarszymi – seniorzy obu gmin. Polsko-niemieckim spotkaniom zawsze towarzyszyła miła atmosfera, niezmienna chęć wspólnego przebywania ze sobą i otwartość na realizowanie kolejnych projektów. Wszystkie zamierzone dotychczas cele zostały szybko osiągnięte, a kontakty z niemieckimi partnerami z Wiek stały się bardzo bliskie.

DARIUSZ LEDZION

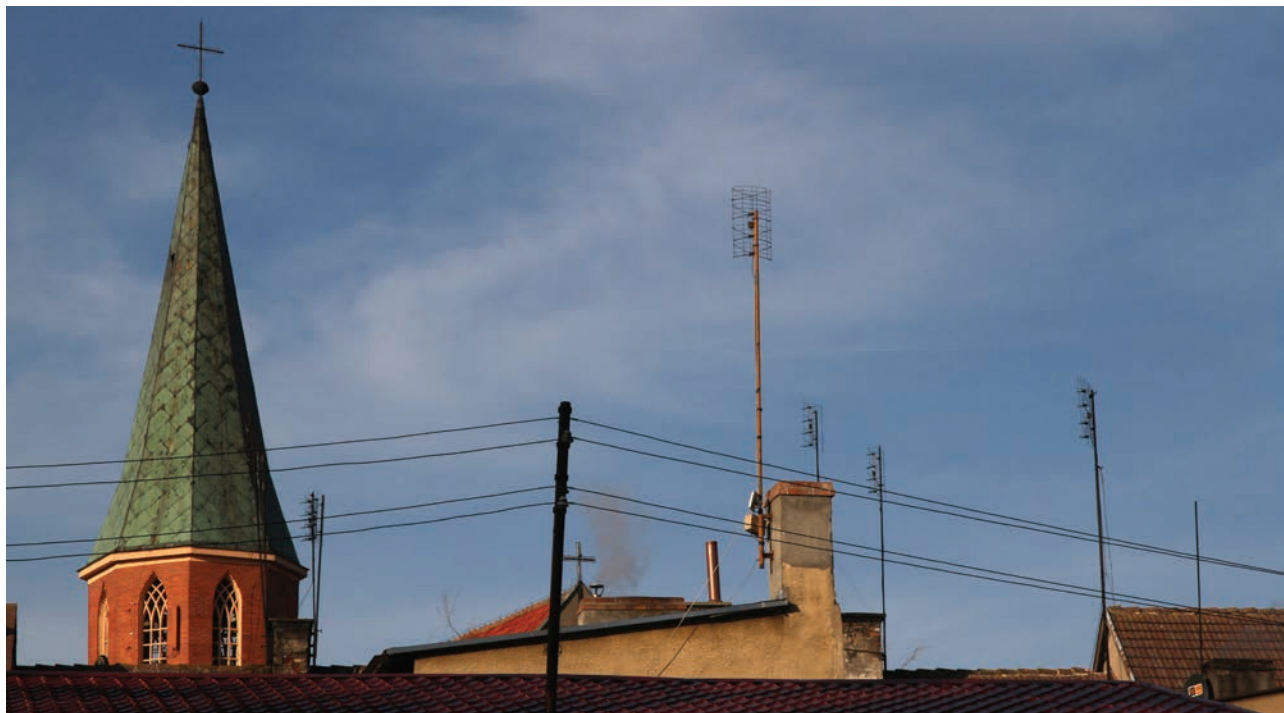
Leiter des Kulturhauses Łobez

Partnerschaftliches gemeinsames Handeln ermöglicht es europäische Fördermittel zu beantragen, die die Chance für völlig neue Aktivitäten in einem bisher unerreichbaren Ausmaß bieten. So begann die Gemeinde Łobez schon vor vielen Jahren mit der Suche nach einem Partner auf deutscher Seite.

Am 19. Dezember 2007 reiste eine vierköpfige Delegation zu einem Arbeitsbesuch nach Wiek in Mecklenburg-Vorpommern. Beide Seiten verstanden sich von Anfang an sehr gut, weshalb bereits im Mai 2008 das erste gemeinsame Projekt in Łobez umgesetzt wurde.

Mehr als 100 deutsch-polnische Vorhaben haben mittlerweile auf beiden Seiten der Grenze stattgefunden: Arbeitstreffen, Seminare, Workshops und künst-

lerische Darbietungen. Seit 2010 werden auch Partner aus der Ukraine und Belarus zur Zusammenarbeit eingeladen. Die gemeinsamen Projekte wurden stets sehr positiv von den Einwohnern der Gemeinden aufgenommen, die sich auch gerne an den damit verbundenen Aktivitäten beteiligten. Bei den jüngsten Teilnehmern handelte es sich um deutsche und polnische Schüler und Schülerinnen der Klassen 1 bis 3, die ihre Freizeit gemeinsam verbrachten, um Instrumente zu spielen, Spaß zu haben und die jeweils andere Kultur und Sprache kennen zu lernen, während die ältesten Teilnehmer Senioren aus beiden Gemeinden waren. Die deutsch-polnischen Begegnungen waren stets von einer angenehmen Atmosphäre, dem großen Interesse daran, gemeinsam Zeit zu verbringen und einer Offenheit für weitere Projekte begleitet. Alle bislang angestrebten Ziele wurden schnell erreicht, und die Kontakte zu den deutschen Partnern aus Wiek sind inzwischen sehr eng.





HELMUT LINKE

prezes stowarzyszenia i dyrygent orkiestry Wiekler Blasmusik e.V.

Muzyka na instrumenty dęte rozbrzmiewa, gdy ludzie się spotykają – najczęściej jednak na uroczystościach we własnym regionie. Rzadko spotyka się transgraniczne imprezy, na których grana jest wspólna, tradycyjna muzyka przez orkiestry dęte. Orkiestra Wiekler Blasmusikanten postanowiła rozpocząć muzykowanie w wymiarze transgranicznym w oparciu o wspólny projekt, realizowany ponad 10 lat temu.

Czasami wystarczy tylko jeden projekt, aby nawiązać długotrwałą przyjaźń. Dla muzyków z orkiestry Wiekler Blasmusiker była to szybka decyzja: „Ponad 10 lat temu usłyszeliśmy o projektach na obszarze przygranicznym i nasza ówczesna starosta, pani Kasner, nawiązała kontakt z domem kultury w Łobzie”, mówi dyrygent Helmut Linke. Praca nad projektem mimo barier językowych szybko zintensyfikowała kontakt między muzykami. Pomocny był tu język muzyki, gdyż nuty można czytać na całym świecie, a wspólne muzykowanie zbliżyło artystów do siebie.

Aby podczas stosunkowo niewielu spotkań i pomimo barier językowych lepiej się poznać, muzycy uprawiali wspólnie sport lub organizowali wspólne rozrywki. Szybko nauczyli się doceniać siebie nawzajem i pielęgnować współpracę. Przeżyli razem tak wiele, że „można by o tym pisać książki”, mówi Helmut Linke. Aby podtrzymać polsko-niemiecką przyjaźń na przyszłość, muzycy chcieliby organizować wspólne warsztaty dla dzieci i młodzieży po obu stronach granicy.





HELMUT LINKE

**Vereinsvorsitzender & Dirigent
Wieker Blasmusik e.V.**

Blasmusik wird gespielt, wenn Menschen zusammenkommen – doch oft auf Festen in der eigenen Region. Grenzübergreifende Feste mit gemeinsamer, traditioneller Blasmusik sind selten zu finden. Durch ein gemeinsames Projekt vor über 10 Jahren beschlossen die Wieker Blasmusikanten, auch über die deutsch-polnische Grenze gemeinsam zu musizieren.

Manchmal braucht es nur ein gemeinsames Projekt, um eine langjährige Freundschaft zu finden. Für die Wieker Blasmusiker war es eine schnelle Entscheidung: „Wir hörten vor über 10 Jahren von gemeinsamen Projekten im grenznahen Raum und unsere damalige Landrätin Frau Kassner stellte den Kontakt zum Kulturhaus in Łobez her“, erzählt Dirigent Helmut Linke. Die Projektarbeit intensivierte den Kontakt der Musiker schnell, trotz der sprachlichen Barrieren. Hilfreich war dabei die Sprache der Musik – die Noten sind international lesbar, das gemeinsame Musizieren brachte sie einander näher.

Um sich in den wenigen Treffen und trotz sprachlicher Barrieren näher kennenlernen zu können, trieben die Blasmusiker gemeinsam Sport oder organisierten spielerische Aktivitäten. Sie lernten einander schnell schätzen und pflegen ihre Kooperation. Erlebt haben sie bisher so viel miteinander, „wir können schon Bücher darüberschreiben“, erzählt Helmut Linke.

Um ihre deutsch-polnische Freundschaft auch in Zukunft weiterleben zu lassen, wünschen sich die Blasmusiker gemeinsame Workshops für ihre Kinder und Jugendlichen auf beiden Seiten der Grenze.



JÜRGEN KLEIWE – burmistrz Ueckermünde, **MARZENA PODZIŃSKA** – burmistrzynie Pyrzyce
Od 2017 roku obie gminy łączy partnerstwo, a współpraca ta jest bardzo intensywna. Szczególnym wydarzeniem są coroczne spotkania noworoczne. Nawet w czasach pandemii intensywność współpracy nie zmalała. Na przykład w ramach Festiwalu Folkloru w Pyrzycach powstała nowa atrakcja - „Polsko-Niemiecka Strefa Relaksu”. Utworzono również Akademię Współpracy, a na turnieju Król Mat spotykają się sportowcy. Mieszkańcy Pyrzyce regularnie odwiedzają Ueckermünde. W ramach przebudowy parku Ueckerpark wybudowano nową scenę. Również Dni Zalewu i regaty na Zalewie w Ueckermünde przyciągają, co roku wielu gości z Polski.

JÜRGEN KLEIWE – Bürgermeister von Ueckermünde, **MARZENA PODZIŃSKA** – Bürgermeisterin von Pyrzyce
Seit 2017 besteht zwischen beiden Kommunen eine Städtepartnerschaft, die sehr intensiv gelebt wird. Besonderer Höhepunkt sind die jährlich stattfindenden Neujahrstreffen. Auch in Zeiten der Pandemie wird die Zusammenarbeit aktiv weitergeführt. So wurde u.a. im Rahmen des Folklorefestivals in Pyrzyce eine neue Attraktion „deutsch-polnische Relaxe-Zone“ geschaffen. Es wurde eine Kooperationsakademie gegründet, Sportler treffen sich beim Turnier König der Matte. Die Einwohner von Pyrzyce besuchen regelmäßig Ueckermünde. In Ueckermünde konnte im Rahmen der Umgestaltung des Ueckerparks eine neue Bühne errichtet werden. Die Hafftage und Haff-Sail in Ueckermünde ziehen jährlich auch viele polnische Gäste an.



JÜRGEN KLIWE
burmistrz Ueckermünde

Dla Jürgena Kliewe bycie mieszkańcem pogranicza, a zwłaszcza mającym wpływ na kształtowanie tego regionu, zobowiązuje do promowania więzi społecznych, kulturowych i gospodarczych, tak aby obie strony mogły się lepiej poznać, nabrać do siebie szacunku i zbliżyć kulturowo. Przeszość, dzieje Pomorza również pokazują, że oba narody nie są sobie obcy. Historia powinna zbliżyć do siebie i powinno się wyciągnąć z niej wnioski na przyszłość.

Obecnie w Ueckermünde i okolicach mieszka wielu Polaków. Pracują w sektorze ochrony zdrowia, opieki, w gastronomii i w innych ważnych dziedzinach, a niemieckie i polskie przedsiębiorstwa współpracują z obopólną korzyścią ponad granicami. Ważnym i nieodzownym elementem w integracji między sąsiadami jest ogród zoologiczny, od lat współpracujący ze stroną polską. Jest on często i chętnie odwiedzany przez mieszkańców Szczecina, a zwłaszcza uczniów polskich szkół. To tylko godzina jazdy samochodem czy autokarem.

Współpraca ze stroną polską sięga początku lat dwudziestych ubiegłego wieku. Nawiązano wówczas dobre i długoletnie partnerstwo z miastem Nowe Warpno, jednak z czasem okazało się, że potrzeby i struktura dużego miasta nie pasują do tej dużo mniejszej miejscowości. Zahamowało to współpracę, partnerstwo zostało oficjalnie zakończone, a Ueckermünde znalazło nowego polskiego partnera, czyli Pyrzyce. Pierwszy kontakt z Pyrzycami nawiązano za pośrednictwem Towarzystwa Niemiecko-Polskiego, a po kilku wizytach w 2017 roku nawiązano współpracę partnerską miast. Od tej pory po obydwu stronach

granicy dochodzi do regularnych spotkań samorządowców, a mieszkańcy zapraszani są na imprezy kulturalne i polityczne. Na początku były to wzajemne wizyty na przyjęciach noworocznych, na dożynkach i festynie folklorystycznym w Pyrzycach, czy też na dniach Haff-Sail oraz polsko-niemieckim festynie w Ueckermünde. Zainicjowano również projekty dofinansowywane ze środków Unii Europejskiej. Poza tym nawiązano relacje między strażami pożarnymi czy zespołami tanecznymi i folklorystycznymi. Niestety, z powodu pandemii nie udało się rozszerzyć kontaktów na inne obszary, ale burmistrz Kliewe ma nadzieję, że nastąpi to już w niedalekiej przyszłości.

Kolejną przeszkodą w poszerzaniu związków między sąsiadami jest bariera językowa. Można organizować oficjalne spotkania z tłumaczem, ale zwykłym mieszkańcom dużo trudniej jest nawiązać kontakt z drugą stroną ze względu na barierę językową.

Życzeniem i planem Jürgena Kliewe jest intensyfikacja kontaktów i informacji o wzajemnych przedsięwzięciach. Obydwa miasta nie dzieli na tyle duża odległość, aby nie można było wybrać się nawet na jednodniową wycieczkę. Potrzebne są broszury i ulotki w języku partnera, z których mieszkańcy Pyrzyc i Ueckermünde dowiedzieliby się o planowanych imprezach. Również strony internetowe obydwu miast powinny mieć możliwość wyświetlania treści w obu językach. Strona miasta Ueckermünde jest obecnie do tego przygotowywana.

JÜRGEN KLEWE

Bürgermeister der Stadt Ueckermünde

Für Jürgen Kliewe ist es als Bewohner einer Grenzregion und insbesondere als Mitgestalter dieser Region eine Verpflichtung, gesellschaftliche, kulturelle und wirtschaftliche Bindungen zu fördern, damit sich beide Seiten besser kennenlernen, respektieren und kulturell annähern können. Auch die Vergangenheit, die Geschichte Pommerns, zeigt, dass die beiden Völker einander nicht fremd sind. Die Geschichte sollte die Parteien einander näherbringen, und man sollte Lehren für die Zukunft ziehen.

Heute leben viele Polen in und um Ueckermünde. Sie arbeiten im Gesundheitswesen, im Pflegesektor, in der Gastronomie und in anderen wichtigen Bereichen, und deutsche und polnische Unternehmen kooperieren zum gegenseitigen Nutzen über die Grenze hinweg. Ein wichtiges und unverzichtbares Element der Integration zwischen den Nachbarn ist der Tierpark, der seit vielen Jahren mit der polnischen Seite zusammenarbeitet. Er wird von den Einwohnern Stettins und insbesondere von polnischen Schulkindern häufig und gerne besucht. Die Fahrzeit beträgt nur eine Stunde mit dem Auto oder Bus.

Die Zusammenarbeit mit der polnischen Seite reicht bis in die frühen 1990er Jahre zurück. Damals wurde eine gute und langjährige Partnerschaft mit der Stadt Nowe Warpno aufgebaut, aber im Laufe der Zeit stellte sich heraus, dass die Bedürfnisse und Strukturen einer großen Stadt nicht zu denen einer viel kleineren Ortschaft passten. Dies hemmte die Zusammenarbeit, die Partnerschaft wurde offiziell beendet und Ueckermünde fand einen neuen polnischen Partner, Pyrzyce. Der erste Kontakt zu Pyrzyce kam über die



Deutsch-Polnische Gesellschaft zustande, und nach mehreren Besuchen im Jahre 2017 wurde die partnerschaftliche Zusammenarbeit der Städte begründet. Seit dieser Zeit gibt es regelmäßige Treffen zwischen den Vertretern der Gebietskörperschaften auf beiden Seiten der Grenze, und die Einwohner werden zu kulturellen und politischen Veranstaltungen eingeladen. Am Anfang waren es gegenseitige Besuche zu Neujaarsfeiern, zu Erntedank- und Folklorefesten in Pyrzyce oder zur Haff-Sail und dem deutsch-polnischen Fest in Ueckermünde. Es wurden auch von der EU finanzierte Projekte eingeleitet. Darüber hinaus wurden Beziehungen zwischen Feuerwehren sowie zwischen Tanz- und Folkloregruppen aufgebaut. Leider konnten die Kontakte aufgrund der Pandemie nicht auf andere Gebiete ausgeweitet werden, aber Bürgermeister Kliewe hofft, dass dies in naher Zukunft geschehen wird.

Ein weiteres Hindernis für die Vertiefung der Beziehungen zwischen den Nachbarn ist die Sprachbarriere. Es ist zwar möglich, offizielle Treffen mit einem Dolmetscher zu organisieren, aber für normale Bürger ist es aufgrund der Sprachbarriere viel schwieriger, mit der anderen Seite in Kontakt zu treten.

Jürgen Kliewes Wunsch und Plan ist es, die Kontakte und Informationen über gemeinsame Unternehmungen zu intensivieren. Die beiden Städte liegen nah beieinander, dass selbst Tagesausflüge möglich sind. Es werden zweisprachige Broschüren und Flyer benötigt, um die Einwohner von Pyrzyce und Ueckermünde über geplante Veranstaltungen zu informieren. Auch die Webseiten der beiden Städte sollten die Möglichkeit bieten, Inhalte in beiden Sprachen anzuzeigen. Die Webseite von Ueckermünde wird gerade für diesen Zweck überarbeitet.





MARZENA PODZIŃSKA

burmistrzynie miasta i gminy Pyrzyce

„...szamańskie napary, słowiańskie zaplatanie war-koczy, obrzędowe lalki, ludowy dizajn w kontene-rze morskim, jarmark, fitness folk, zimna wojna na leżakach, wspólne śpiewanie z twórczyniami hitu biało-czerwonych i dyskusja o folklorze” – napisano w zaproszeniu do jednej z edycji Polsko-Niemieckiej Folkowej Strefy Relaksu, imprezy od 2018 roku towa-rzyszącej Międzynarodowemu Festiwalowi „Pyrzyc-kie Spotkania z Folklorem”.

Jak dotąd zorganizowano cztery edycje tej imprezy. Nie zrezygnowano z niej nawet w 2020 roku, kie-dy ograniczenia wynikające z pandemii COVID-19 uniemożliwiły bezpośrednie kontakty mieszkańców współpracujących miast. Projekt zrealizowany został zdalnie.

Współpraca z nowymi partnerami to nowa sieć kon-taktów wewnątrz wielokulturowej społeczności Euro-py – przekonywała burmistrzynie Marzena Podzińska radnych miejskich Pyrzyc, prosząc o zaakceptowanie uchwały o nawiązaniu partnerskiej współpracy z mia-stem i gminą Ueckermünde. Podpisana na przeło-mie 2017 i 2018 roku umowa stworzyła warunki do partnerskiego pozyskiwania środków z Euroregionu Pomerania do finansowania i realizacji wspólnych projektów w zakresie kultury, oświaty, gospodarki, turystyki czy służby zdrowia. Dla Pyrzyc to wielka szansa.



MARZENA PODZIŃSKA

Bürgermeisterin der Stadt Pyrzyce

„...schamanische Gebräue, slawisches Zopfflechten, rituelle Puppen, Volksdesign in einem Schiffscontainer, ein Jahrmarkt, Fitness-Folk, kalter Krieg auf Liegestühlen, gemeinsames Singen mit den Schlagerschöpferinnen der Weiß-Roten und eine Diskussion über Folklore“ – steht in der Einladung zu einer der Folgen der „Deutsch-Polnischen Folk-Relax-Zone“, einer Veranstaltung, die seit 2018 das Internationale Festival „Pyrzyckie Spotkania z Folklorem“ begleitet. Bisher wurden vier Ausgaben dieser Veranstaltung organisiert. Sie wurde auch nicht aufgehoben, als die Einschränkungen aufgrund der Covid-19-Pandemie die Kontakte der Einwohner der kooperierenden Städte unmöglich machten. Das Projekt wurde als virtuelle Veranstaltung durchgeführt.

„Die Zusammenarbeit mit neuen Partnern ist ein neues Netzwerk innerhalb der multikulturellen Gemeinschaft in Europa“, überzeugte die Bürgermeisterin Marzena Podzińska die Stadträte von Pyrzyce, als sie um die Akzeptanz des Beschlusses über die Aufnahme einer partnerschaftlichen Zusammenarbeit mit der Stadt und Gemeinde Ueckermünde bat. Mit der 2017/2018 unterzeichneten Vereinbarung wurden Voraussetzungen für ein partnerschaftliches Einwerben von Eigenmitteln für die Finanzierung und die Umsetzung gemeinsamer EU-Projekte in den Bereichen Kultur, Bildung, Wirtschaft, Tourismus und Gesundheitswesen in der Euroregion Pomerania geschaffen. Für Pyrzyce ist es eine enorme Chance.





ANNA TARNOWSKA – dyrektorka Państwowej Szkoły Muzycznej im. Tadeusza Szeligowskiego w Szczecinie, chórmiestrzyni, **DOROTHEA JANOWSKI** – dyrektorka Szkoły Muzycznej i Artystycznej Uckermärkische Musik- und Kunstschule Friedrich Wilhelm von Redern w Angermünde, chórmiestrzyni

O współpracy szkół muzycznych można by napisać książkę. Szkoły w Angermünde i Szczecinie współpracują wiele lat. Możemy już czuć się jak rodzina – mówiła Anna Tarnowska. Muzyka łączy. Dlatego jest niezbędna w naszym porozrywanym świecie – napisała Dorothea Janowski. Uczniowie i nauczyciele występowali m.in. w kościele w przygranicznym Rosow. Rok temu grali w Szczecinie. Na finał zabrzmiała Oda do radości. Utwór przypomina: Wszyscy ludzie będą braćmi...

ANNA TARNOWSKA – Direktorin der Staatlichen Musikschule Tadeusz Szeligowski Szczecin, Chormeisterin, **DOROTHEA JANOWSKI** – Direktorin der Uckermärkischen Musik- und Kunstschule Friedrich Wilhelm von Redern, Angermünde, Chormeisterin

Die Zusammenarbeit zwischen Musikschulen ist ein Buch wert. Die Schulen in Angermünde und Stettin arbeiten seit vielen Jahren zusammen. Wir können uns schon wie eine Familie fühlen, sagt Anna Tarnowska. Musik verbindet. Deshalb ist sie in unserer zerrissenen Welt unverzichtbar. – schrieb Dorothea Janowski. Schüler und Lehrer sind unter anderem in der Gedächtniskirche im Grenzort Rosow aufgetreten. Vor einem Jahr spielten sie in Stettin. Zum Finale erklang die Ode an die Freude. Das Lied erinnert daran: Alle Menschen werden Brüder sein...



ANNA TARNOWSKA

**dyrektorka Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia
im. Tadeusza Szeligowskiego w Szczecinie**

Po wejściu Polski do Unii Europejskiej pojawiły się nowe możliwości pozyskiwania funduszy na międzynarodową współpracę edukacyjną i artystyczną. W 2008 roku szkoła rozpoczęła poszukiwania partnera po stronie niemieckiej. Została nawiązana współpraca z Uckermärkische Musik- und Kunstschule Friedrich Wilhelm von Redern w Angermünde, której dyrektorka Dorothea Janowski zdecydowała się podjąć długofalową współpracę, nie ograniczając jej wyłącznie do projektów dotyczących muzyki instrumentalnej.

Pierwsze zrealizowane wspólnie projekty artystyczne – Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny „Młode Talenty” i Polsko-Niemiecki VI Wiosenny Konkurs Gitarowy – odniosły sukces. W latach 2011, 2013 i 2015 odbyły się koncerty charytatywne pod nazwą Szkoły otwierają kościoły – wspólne prezentacje uczniów szkół muzycznych w Szczecinie, Angermünde i Rosow w mało na co dzień uczęszczanych miejscach kultu religijnego. W ciągu ostatnich czterech lat zrealizowano z sukcesem Polsko-Niemieckie Warsztaty Artystyczne „Regaty barokowe” w Kulicach (2018), Polsko-Niemieckie Spotkania Artystyczne „Skrzypcowo i koncertowo” (2019) i Polsko-Niemieckie Spotkania Artystyczne „Orkiestrowo To i Owo” w Szczecinie (2020).

Promowana jest sztuka otwarta na społeczeństwo, a poprzez odpowiedni dobór repertuaru i szacunek dla placówki partnerskiej podkreślany jest międzynarodowy charakter współpracy. O uczniach szkół muzycznych myśli się jako o przyszłych europejskich

muzykach. Poprzez odnajdowanie wspólnych dla obu krajów elementów artystycznych służących poprawie jakości kształcenia, przy niemalejącym zainteresowaniu młodzieży, edukuje się i rozbudza w młodym pokoleniu zainteresowanie kulturą wysoką. Gminy starają się motywować uczniów do ćwiczeń i aktywności artystycznej na rzecz rozwoju przygranicznych regionów, integracji społecznej, wzrostu zainteresowania społeczności lokalnej interesującymi miejscami. Wspólne zadania realizowane są w miejscach o interesującej historii, np. w Ośrodku Konferencyjno-Edukacyjnym Uniwersytetu Szczecińskiego w dawnym dworze von Bismarcków w Kulicach, Centrum Spotkań Międzynarodowych im. Dietricha Bonhoeffera w Szczecinie, w zabytkowym kościele w Rosow. Jest nadzieja, że uda się zrealizować odkładany od 2020 roku ze względu na pandemię projekt Święto Muzyki! Czyli... Robimy Muzykę! w Kulicach.

ANNA TARNOWSKA

Direktorin der „Staatlichen Musikschule 1. Grades Tadeusz Szeligowski“ in Szczecin

Nach dem Beitritt Polens zur Europäischen Union ergaben sich neue Möglichkeiten, Mittel für die internationale Zusammenarbeit im Bereich Bildung und Kunst zu erhalten. Im Jahr 2008 begann die Schule mit der Suche nach einem Partner auf deutscher Seite. Es wurde eine Zusammenarbeit mit der „Uckermärkischen Musik- und Kunstschule Friedrich Wilhelm von Redern“ in Angermünde aufgenommen, deren Leiterin Dorothea Janowski beschloss, eine langfristige Kooperation einzugehen, die sich nicht nur auf Projekte im Bereich der Instrumentalmusik beschränken sollte.

Die ersten gemeinsam organisierten künstlerischen Projekte – der Internationale Klavierwettbewerb „Junge Talente“ und der 6. Deutsch-Polnische Gi-





tarrenwettbewerb im Frühjahr – waren erfolgreich. In den Jahren 2011, 2013 und 2015 fanden Benefizkonzerte unter dem Namen „Schulen öffnen Kirchen“ statt. Es waren gemeinsame Auftritte von Schülern der Musikschulen in Szczecin, Angermünde und Rosow in nicht täglich besuchten Gotteshäusern. In den vergangenen vier Jahren wurden die deutsch-polnischen künstlerischen Workshops „Barockregatta“ in Kulice (2018), die deutsch-polnischen künstlerischen Begegnungen „Violine und Konzert“ (2019) und das deutsch-polnische Künstlertreffen „Orkiestrowo To i Owo“ in Szczecin (2020) organisiert.

Es wird Kunst gefördert, die für die Öffentlichkeit zugänglich ist, und der internationale Charakter der Zusammenarbeit wird durch eine angemessene Auswahl des Repertoires und die gegenseitige Achtung der Partnerinstitutionen betont. Die Schüler der Musikschulen werden als zukünftige europäische Musiker angesehen. Durch die Suche nach künstlerischen Elementen, die für beide Länder gemeinsam sind, um die Qualität der Bildung zu verbessern, wird das Interesse der jungen Generation an der Hochkultur geschult und geweckt. Die Gemeinden sind bestrebt, die Schüler zum Üben und zur künstlerischen Betätigung zu motivieren, was der Entwicklung der Grenzregion, der gesellschaftlichen Integration und der Steigerung des Interesses der lokalen Gemeinschaft an sehenswerten Orten zu Gute kommt. Gemeinsame Vorhaben werden an Orten mit interessanter Geschichte durchgeführt, z. B. im Konferenz- und Bildungszentrum der Universität Stettin im ehemaligen Gutshaus der Familie von Bismarck in Kulice, in der internationalen Begegnungsstätte Dietrich Bonhoeffer in Stettin und in einer historischen Kirche in Rosow. Es ist zu hoffen, dass das Musikfest „Lasst uns Musik machen in Kulice“, das seit 2020 wegen der Pandemie ruht, bald umgesetzt werden kann.

DOROTHEA JANOWSKI

**dyrektorka Szkoły Muzycznej i Artystycznej
Uckermärkische Musik- und Kunstschule Friedrich
Wilhelm von Redern w Angermünde**

Często przypadek decyduje o nawiązaniu przyjaźni między Niemcami a Polakami – ale nie jest tak w przypadku Dorothei Janowski. 11 lat temu postanowiła znaleźć w Szczecinie partnerską szkołę muzyczną, która umożliwiłaby kontakty dzieci i młodzieży w międzynarodowych projektach muzycznych.

Rodzice Dorothei Janowski uświadomili jej, jaki dług mają Niemcy wobec swoich wschodnich sąsiadów. Jako członkini kościoła brała udział w spotkaniach, a później sama organizowała je dla dzieci i młodzieży. Dla jej uczniów wspólne spotkania, rozmowy, muzykowanie i występy na scenie powinny być czymś naturalnym. Ważne jest, aby poznać kulturę i życie codzienne, krajobraz i historię sąsiadów, aby znikło poczucie obcości i aby przekonali się, że pragnienia i zainteresowania młodych ludzi są wszędzie podobne. Dziś Dorothea Janowski organizuje znaczące wspólne koncerty w dworze w Kulicach czy też wspólnie ze Szczecińską Orkiestrą Smyczkową w Paryżu. Ta transgraniczna współpraca jest możliwa dzięki takim instytucjom finansującym jak Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży. Dyrektorka szkoły muzycznej gromadzi swoich uczniów na arenie międzynarodowej, organizuje im wspólne próby, podróże i wciela w życie ich projekty, aby potem mogli dać piękny koncert. Te wspólne projekty mają szczególnie wpływ na uczniów: Język muzyki jest międzynarodowy, więc uczniowie zazwyczaj szybko się integrują poprzez muzykę – mówi. Podczas pandemii koronawirusa zaplanowano wiele ciekawych wspólnych projektów, których realizacja dotychczas nie była możliwa. Wraz z całą szkołą mu-



zyczyną wyczekuje z utęsknieniem końca pandemii, aby ponownie umożliwić swoim uczniom przeżycie wspaniałych międzynarodowych doświadczeń.

DOROTHEA JANOWSKI

Direktorin, Uckermärkische Musik- und Kunstschule Friedrich Wilhelm von Redern, Angermünde

Eine nicht zufällige deutsch-polnische Freundschaft zwischen Angermünde und Stettin.

Oft verbindet der Zufall deutsche und polnische Freundschaften – nicht jedoch bei Dorothea Janowski. Vor 11 Jahren machte sie sich auf die Suche nach einer Partner-Musikschule in Stettin, um Kinder und Jugendliche in internationalen Musikprojekten zusammenzubringen.

Dorothea Janowski's Eltern vermittelten ihr das Bewusstsein über die Schuld, die wir Deutschen gegenüber unseren östlichen Nachbarn auf uns geladen haben. Als Mitglied der Kirche nahm sie an Begegnungen teil, die sie später selbst für Kinder und Jugendliche organisierte. Für ihre Schüler sollte es selbstverständlich werden, sich gemeinsam zu treffen, zu reden, zu musizieren und gemeinsam auf der Bühne zu stehen. „Wichtig ist, die Kultur und den Alltag, die Landschaft und Geschichte der Nachbarn kennenzulernen, damit das Gefühl der Fremdheit verschwindet und sie lernen, dass die Wünsche und Interessen der Jugendlichen überall ähnlich sind.“

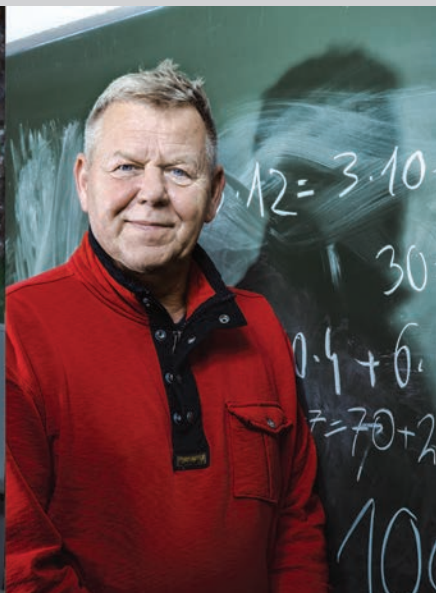
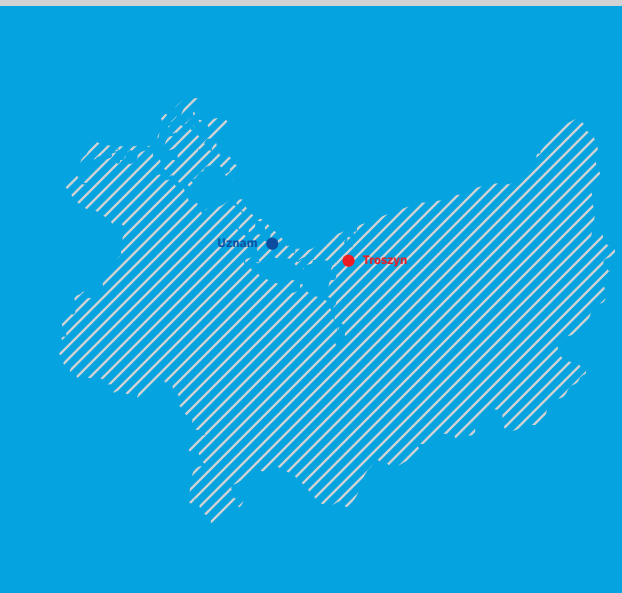
Heute organisiert Dorothea Janowski bedeutende gemeinsame Konzerte, auf dem Schloss Kulice oder gemeinsam mit dem Stettiner Streichorchester in Paris. Diese Zusammenarbeit über die Grenze wird von Fördermittelgebern wie dem Deutsch-Polnischen Jugendwerk möglich gemacht. Die Musikschulleiterin bringt ihre Schüler international zusammen, lässt sie gemeinsam proben, Reisen erleben und ihre Projekte mit Leben erfüllen, um sie danach ein schönes Konzert geben zu lassen. Diese gemeinsamen Projekte haben eine besondere Wirkung auf die Schüler: „Die Sprache der Musik ist international, deshalb finden die Schüler in der Regel schnell über die Musik zusammen.“

Während der Corona-Pandemie waren viele spannende gemeinsame Projekte geplant, die bisher nicht stattfinden konnten. Um ihren Schülern wieder tolle, internationale Erlebnisse möglich machen zu können, wartet sie und die gesamte Musikschule sehnsüchtig auf das Ende der Pandemie.









MURIEL GRUNWALD – zastępczyni dyrektora Szkoły Podstawowej w mieście Usedom,

PIOTR KARLIŃSKI – dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej w Troszynie

Szkoły zaczęły współpracę od olimpiady lekkoatletycznej w 2007, a w następnym roku zorganizowały spotkania plastyczno-teatralne. W kolejnych latach uczniowie poznawali postać Johannesa Bugenhagena, słynnego wolinianina, odkrywali dzieje Pomorza, tajemnice bagien Mümmelkensee na Usdamie, uroki wzgórza Zielonka na Wolinie i świat baśni braci Grimm. Jednego roku wystawili mieszane drużyny dziewcząt i chłopców i rozegrali Polsko-Niemieckie Mistrzostwa Świata w Piłce Nożnej Wysp Usdam i Wolin. Interesują się robotyką, uczą się języków, a gdy idą święta, wspólnie śpiewają kolędy.

MURIEL GRUNWALD – stellvertretende Leiterin der Grundschule in der Stadt Usedom,

PIOTR KARLIŃSKI – Leiter der öffentlichen Grundschule in Troszyn

Die Schulen begannen ihre Zusammenarbeit mit einer Leichtathletik-Olympiade im Jahr 2007 und organisierten ein Jahr später Kunst- und Theaterbegegnungen. In den folgenden Jahren lernten die Schüler Johannes Bugenhagen, einen berühmten Einwohner von Wolin, kennen und entdeckten die Geschichte Pommerns, die Geheimnisse der Moorgebiete, des Mümmelkensees auf Usedom, die Schönheit des Hügels Zielonka auf der Insel Wolin und die Welt der Märchen der Gebrüder Grimm. In einem Jahr stellten sie gemischte Mannschaften aus Mädchen und Jungen auf und spielten deutsch-polnische Fußballturniere der Inseln Usedom und Wolin. Sie interessieren sich für Robotertechnik, lernen Sprachen und singen zu Weihnachten gemeinsam Weihnachtslieder.



MURIEL GRUNWALD

**zastępczyni dyrektora Szkoły Podstawowej
w mieście Uznam na wyspie Uznam**

Wyspa Uznam: wyspa podzielona czy wspólna? Na Uznamie dzieci z wyspy mają niedaleko do granicy z Polską. Kiedyś granica dzieliła wyspę, dziś dzieci z wyspy łączą wspólne zainteresowania. Bycie tak blisko siebie na wyspie daje wiele możliwości twórczej wymiany. Granica może budzić w dzieciach ciekawość, być okazją do ekscytujących wymian i bliskich relacji. Aby zbliżyć do siebie dzieci, wicedyrektorka szkoły podstawowej Muriel Grunwald zaangażowała się w działania na rzecz miasta Uznam.

Szkoła Podstawowa w miejscowości Uznam od lat organizuje wspólnie ze szkołą w Troszynie pełne wrażeń projekty dla uczniów szkół podstawowych po obu stronach granicy. Nawet podczas pandemii dyrektorzy szkół i nauczyciele wykazali się kreatywnością. Aby umożliwić swoim uczniom wspólne przeżycia, zorganizowano polsko-niemiecki projekt artystyczny: dzieci z Uznam i Troszyna namalowały swoje doświadczenia z koronawirusem. Dzieci świetnie się bawiły, a szkoła urządziła z powstałych, pełnych artystyzmu, obrazów wystawę dla wszystkich odwiedzających.

Co rok uczniowie z obu stron spotykają się w ramach projektu, a często jest ich nawet więcej. W polsko-niemieckich projektach sportowych uczniowie mogą ze sobą rywalizować, a w projektach plastycznych i muzycznych wspólnie udzielać się twórczo. Dzięki wspólnym projektom historycznym dzieci lepiej poznają i rozumieją siebie nawzajem. Uczniowie muszą znaleźć wspólne rozwiązania w projektach technicznych, które stymulują wymianę między uczniami w sposób szczególny.

Ożywiona wymiana przez granicę nie zawsze była tak oczywista. Kilka lat temu, kiedy Muriel Grunwald i jej wraz ze swoim gronem pedagogicznym przedstawiła pierwsze plany, niektórzy niemieccy rodzice byli niepewni. Mieli obawy co do wyżywienia i zakwaterowania dzieci po polskiej stronie. Nauczycielom udało się jednak przekonać wszystkich rodziców do swoich pomysłów, dzieci spędziły razem wspaniały czas w Polsce, a rodzice szybko zapomnieli o swoich zastrzeżeniach. Dzieci z obu szkół bardzo dobrze się dogadywały, podobnie jak wszyscy dorośli – mówi Muriel Grundwald.

Aby w przyszłości móc się jeszcze lepiej rozumieć, szkoła podstawowa w miejscowości Uznam od kilku lat oferuje swoim uczniom dobrowolnie lekcje języka polskiego - zwłaszcza tym, którzy mają czas między końcem zajęć szkolnych a odjazdem autobusu. W chwili obecnej nie ma jeszcze nauczyciela, który w ramach wolontariatu umożliwiałby takie zajęcia, ale Kerstin Witt i jej grono pedagogiczne mają nadzieję, że w przyszłości pojawią się kolejne propozycje. Zaangażowani nauczyciele nie ustają jednak w wysiłkach: chcieliby nadal tworzyć wiele ciekawych projektów dla swoich uczniów, oczywiście wspólnie z polską szkołą w Troszynie.

MURIEL GRUNWALD

stellvertretende Leiterin der Grundschule Usedom

Die Insel Usedom: Eine geteilte oder eine gemeinsame Insel? Auf Usedom ist es für die Inselkinder nicht weit bis zur polnischen Grenze. Einst teilte sie die Insel, heute teilen die Inselkinder ihre gemeinsamen Interessen. So nah beieinander auf einer Insel zu



sein, birgt viel Potenzial für kreativen Austausch. Die Grenze kann Neugier in den Kindern wecken, Anlass für spannenden Austausch und enge Beziehungen sein. Um die Kinder einander näher zu bringen, engagiert sich stellvertretende Grundschulleiterin Muriel Grunwald in der Stadt Usedom.

Seit Jahren organisiert die Grundschule Usedom gemeinsam mit der Schule in Troszyn erlebnisreiche Projekte für ihre Grundschüler auf beiden Seiten der Grenze. Sogar während der Pandemie wurden die Schulleiter und Lehrer kreativ. Um ihren Schülern ein gemeinsames Erlebnis möglich machen zu können, organisierten sie kurzerhand ein deutsch-polnisches Kunstprojekt: Die Kinder aus Usedom und Troszyn malten ihre Erfahrungen mit dem Corona-Virus. Die Kinder hatten großen Spaß, die kunstvollen entstandenen Bilder stellte die Schule für all ihre Besucher aus.



Jährlich kommen die Schüler beider Seiten in einem Projekt zusammen, oft sind es sogar mehr. In deutsch-polnischen Sportprojekten können die Schüler sich miteinander messen, in Kunst- und Musikprojekten werden sie gemeinsam kreativ. Mit gemeinsamen Geschichtsprojekten lernen die Kinder einander besser kennen und verstehen. Gemeinsame Lösungen müssen die Schüler in Technikprojekten finden, sie beleben den Austausch zwischen den Schülern besonders.

Nicht immer war der lebendige Austausch über die Grenze so selbstverständlich. Vor einigen Jahren, als Muriel Grunwald und ihr Kollegium erste Pläne vorstellten, waren einige deutsche Eltern verunsichert. Einige Eltern hatten Vorbehalte, wenn es um die Verpflegung und Unterkunft ihrer Kinder auf der polnischen Seite ging. Die Lehrer konnten jedoch alle Eltern von ihren Ideen überzeugen, die Kinder verbrachten eine tolle gemeinsame Zeit in Polen, und die Eltern vergaßen ihre Vorbehalte schnell. Die Kinder beider Schulen verstanden sich bestens, ebenso alle Erwachsenen – erzählt Muriel Grundwald.

Um sich in Zukunft noch besser verstehen zu können, bot die Grundschule in Usedom über mehrere Jahre ehrenamtlich Polnischunterricht für ihre Schüler an – vor allem für Schüler, die zwischen ihrem Schulschluss und der Abfahrt ihres Busses Zeit hatten. Momentan gibt es keine ehrenamtliche Lehrkraft für das Zusatzangebot, doch Kerstin Witt und ihr Kollegium hoffen auf weitere zukünftige Angebote. Die engagierten Lehrer machen trotzdem weiter: Sie möchten weiterhin viele weitere lebendige Projekte für ihre Schüler gestalten, natürlich gemeinsam mit der polnischen Schule in Troszyn.





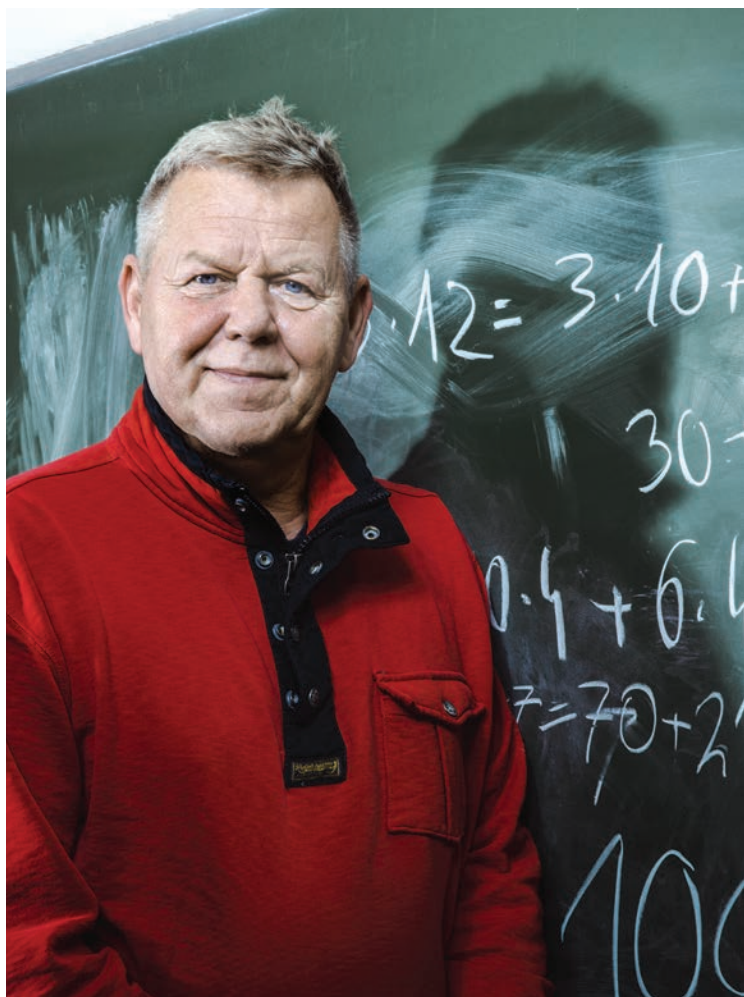
PIOTR KARLIŃSKI

dyrektor Szkoły Podstawowej w Troszynie

Po bożonarodzeniowych warsztatach sztuki uczniowie szkół z Usedom oraz Troszyna i Koniewa zjedli wspólnie wigilijną kolację. Niemieckie dzieci po raz pierwszy próbowały tradycyjnych polskich potraw. Śpiewano polskie i niemieckie kolędy, podziwiano ozdoby świąteczne, wykonywane wspólnie, z drewna, papieru, styropianu, szyszek i masy solnej. Między uczniami szkół nie istnieje bariera – powiedział przy okazji podsumowania 10 lat współpracy polsko-niemieckiej w Troszynie (2017). Dzieci nie tylko kształcą się językowo, ale poznają wzajemnie obyczaje i historię, stają się prawdziwymi obywatelami społeczności europejskiej: tolerancyjnymi, świadomymi własnej kultury, w pełni akceptującymi kulturę innych.

Jako dyrektor Gimnazjum Publicznego nr 2 organizował wymianę młodzieży ze szkołami w Nordenham oraz Berlinie. Po objęciu stanowiska dyrektora szkoły w Troszynie zaproponował współpracę dyrektorce szkoły w Usedom – zrealizowali wspólnie ponad 20 projektów dla ponad półtora tysiąca dzieci. Mówi się, że to jego kreatywne pomysły nakręcają pozytywnie wszystkich do współpracy i realizowania świetnych projektów.

Zakres tej współpracy jest bardzo szeroki. Dzieci rywalizują w zawodach sportowych (Polsko-Niemieckie Mistrzostwa Świata w Piłce Nożnej Wysp Wolin i Uznam), wspólnie malują (np. Wspólne dziedzictwo w naszej Europie. Polsko-Niemiecki Plener Plastyczny), grają i śpiewają (Polsko-Niemiecki Festiwal Piosenki Wolin-Troszyn). Wędrując śladami przodków, poznają historię swojego regionu, odnajdując elementy łączące oba narody (Polsko-Niemieckie Wędrówki



Historyczne po Pomorzu Zachodnim, Wolin, miasto zatopionych bogów).

Nie tylko zacieśniliśmy nasze polsko-niemieckie stosunki, ale zżyliśmy się ze sobą, staliśmy przyjaciółmi, którzy spotykają się kilka razy w roku i wspólnie bawią, rywalizują oraz uczą – powiedział w jednym z wywiadów.

Planowane są następne spotkania – w maju 2022 roku mają się odbyć polsko-niemieckie warsztaty historyczne Wolin w dobie średniowiecza.

Niemożliwych do pokonania przeszkód nie napotkał. Często wspomina natomiast o tym, jak chętnie burmistrzowie obu partnerskich miast udzielają dyrektorom swoich szkół finansowego wsparcia.

PIOTR KARLIŃSKI

Direktor der Öffentlichen Grundschule in Troszyn

Nach den weihnachtlichen Kunstworkshops trafen sich die Schülerinnen und Schüler aus den Schulen in Usedom, Troszyn und Koniewo zum gemeinsamen Abendessen am Heiligen Abend. Die deutschen Kinder haben zum ersten Mal traditionelle polnische Gerichte gekostet. Es wurden polnische und deutsche Weihnachtslieder gesungen und gemeinsam gebastelter Weihnachtsschmuck aus Holz, Papier, Styropor, Tannenzapfen und Salzmasse bewundert. „Es gibt keine Barriere zwischen den Schülern“, sagte der Direktor anlässlich der Zusammenfassung von 10 Jahren polnisch-deutscher Zusammenarbeit in Troszyn (2017). Die Kinder lernen nicht nur die Sprachen, sondern auch die Bräuche und die Geschichte, sie werden zu Bürgern der europäischen Gemeinschaft: tolerant, sich der eigenen Kultur bewusst, voller Verständnis für die andere Kultur.

Als Direktor der Öffentlichen Sekundarschule Nr. 2 organisierte er Jugendaustausche mit Schulen in Nordenham und Berlin. Nach seinem Amtsantritt als Schulleiter in Troszyn schlug er der Direktorin einer Schule in Usedom eine Zusammenarbeit vor – gemeinsam setzten sie über 20 Projekte mit mehr als 1.500 Kindern um. Man sagt, dass es seine kreativen Ideen sind, die alle zur Zusammenarbeit und zur Verwirklichung großer Projekte anregen.

Der Umfang dieser Zusammenarbeit ist sehr groß. Kinder treten in Sportturnieren (Deutsch-Polnische Fußballweltmeisterschaft der Inseln Wolin und Usedom) gegeneinander an, malen gemeinsam (z.B. das gemeinsame Erbe in unserem Europa, Deutsch-polnischer Kunst-Workshop), sie spielen und singen gemeinsam (Deutsch-Polnisches Gesangsfestival Wolin-Troszyn). Auf den Spuren der Vorfahren lernen sie die Geschichte ihrer Region kennen und finden Elemente, die die beiden Nationen verbinden (Deutsch-Polnisch Historische Wanderungen in Westpommern, Wolin, Stadt der versunkenen Götter).

„Wir haben nicht nur unsere deutsch-polnischen Beziehungen gestärkt, sondern sind auch Freunde geworden, die sich mehrmals im Jahr treffen und gemeinsam spielen, streiten und lernen“, sagte er in einem Interview.

Weitere Treffen sind geplant – im Mai 2022 soll ein deutsch-polnischer Geschichtsworkshop zu Wolin im Mittelalter stattfinden.

Er ist auf keine unüberwindbaren Hindernisse gestoßen. Stattdessen erwähnt er häufig, wie hilfsbereit die Bürgermeister der beiden Partnerstädte den Direktoren ihrer Schulen finanzielle Unterstützung gewähren.







NORBERT SCHÖLER – burmistrz Marlow, tzw. Zielonego Miasta Parku Ptaków, **MARCIN NARUSZEWICZ** – burmistrz Czaplinka, perły Pojezierza Drawskiego

Pomimo dużej odległości, wynoszącej ponad 300 kilometrów, już od 20 lat istnieje bardzo intensywne partnerstwo pomiędzy obiema gminami. Ułatwia to organizację spotkań seniorów i strażaków, turniejów piłkarskich, rozmów o historii, wystaw gołębi w Czaplinku. Co roku odbywa się kilka imprez z udziałem obu partnerów. W czasie pandemii szkoła podstawowa w Marlow mogła otrzymać laptopy dzięki Funduszowi Małych Projektów Interreg VA, co umożliwiło uczniom spotkania online w grupach ponad granicami. Dochód z koncertu w Marlow został przekazany przez chór z Czaplinka i solistę, burmistrza Naruszewicza (tenor), na rzecz tamtejszej gminy protestanckiej. Burmistrz Schöler często przywozi do Czaplinka sprzęt medyczny i rehabilitacyjny. Miasto przyznało mu honorowe obywatelstwo.

NORBERT SCHÖLER – Bürgermeister von Marlow, der grünen Stadt des Vogelparks,

MARCIN NARUSZEWICZ – Bürgermeister von Czaplinek, dem Kleinod Drawskoer Seenplatte

Trotz der großen Entfernung von über 300 Kilometern besteht bereits seit 20 Jahren eine sehr intensive Partnerschaft zwischen beiden Kommunen. Sie erleichtert Begegnungen zwischen Senioren und Feuerwehrleuten, Fußballturniere, Vorträge über Geschichte und Taubenausstellungen in Czaplinek. Jährlich finden mehrere Veranstaltungen mit Beteiligung beider Partner statt. In Zeiten der Pandemie konnte die Grundschule in Marlow über den Fonds für kleine Projekte Interreg VA Laptops erhalten, die es den Schülern ermöglichte, sich in Gruppen grenzüberschreitend online zu treffen. Den Erlös des Konzerts in Marlow spendeten der Chor aus Czaplinek und der Solist, Bürgermeister Naruszewicz (Tenor), an die dortige evangelische Gemeinde. Bürgermeister Schöler bringt oft Medizin- und Rehabilitationsgeräte nach Czaplinek. Die Stadt hat ihm die Ehrenbürgerschaft verliehen.



NORBERT SCHÖLER
burmistrz miasta Marlow

Pierwsze kontakty ze stroną polską miasto Marlow nawiązało w bardzo tradycyjny sposób. Jak to w wielu przypadkach bywało, jedna z gmin poszukiwała partnera z terenu Niemiec i w ten oto sposób na biurko burmistrza trafiło zaproszenie od gminy Czaplinek. Już w roku 2002 podpisano umowę dotyczącą partnerstwa. Choć Marlow leży na zachodzie a Czaplinek na wschodzie regionu Pomeranii i dzieli je około 350 km, nie stanowiło to żadnego problemu dla obydwu samorządów. Ciekawość i chęć poznania sąsiada była ogromna. W kręgu zainteresowań nie były tylko przyszłe fundusze pozyskane z Unii Europejskiej, ale również to jak radzą sobie i funkcjonują na co dzień zarządy gmin.

Partnerstwo polsko-niemieckie zbliżyło do siebie wielu ludzi na różnych płaszczyznach. Od lat strażacy z Czaplinka biorą udział we wspólnych ćwiczeniach i dzielą się doświadczeniami, dotyczącymi posiadanego sprzętu i jego obsługi. Również gminna szkoła podstawowa z Marlow i szkoła z Czaplinka nawiązały bliską współpracę. Obecnie pracują nad projektem, jak radzić sobie w czasach pandemii i nadal móc komunikować się ze sobą. Zakup urządzeń mobilnych dla dzieci, pozwolił im na kontynuację współpracy i naukę języka sąsiada poprzez łącza internetowe. Istnieje też współpraca między gminnymi organizacjami pomocowymi, między hodowcami gołębi, stowarzyszeniami kulturalnymi, a także na szczeblu gospodarczym między firmami z terenów obydwu gmin.

Podczas rozmów między partnerami poruszane są nie tylko kwestie z zakresu prowadzenia samorządów, ale również tematy polityczne, także te kontrowersyjne





jak np. polityka obydwu rządów w sprawie uchodźców. Często spierają się w wielu kwestiach, ale zawsze z poszanowaniem wolności wypowiedzi i myśli rozmówcy. Za zaangażowanie i wkład w rozwój partnerstwa, szczególnie na polu socjalnym, strona polska uhonorowała byłego burmistrza miasta Marlow Pana Schütt, jego zastępcę Pana Winklera i obecnego burmistrza Pana Schölera honorowym obywatelstwem miasta Czaplinek.

Niestety we współpracy natrafiano też na przeszkody. Na przykład wniosek dotyczący budowy ścieżki rowerowej, w który zainwestowano wiele czasu i energii, został odrzucony, z właściwie jednego tylko powodu: gminy leżą zbyt daleko od siebie. Wiele czasu i uwagi pochłaniały wnioski pisane w ramach Funduszu Ma-

łych Projektów, gdzie wymagano od wnioskodawców obszernych i szczegółowych wyliczeń. Nie zraziło to burmistrzów do dalszej współpracy. Obecnie jednak gminy nie planują większych wspólnych inwestycji. Wiąże się to przede wszystkim z oczekiwaniem na skonkretyzowanie przez UE warunków ogólnych dotyczących składanych wniosków. Na pewno w przyszłości partnerzy będą starali się o fundusze na dofinansowanie szkół, straży pożarnych, klubów sportowych i organizacji pomocowych. Wszyscy czekają również na normalizację sytuacji związanej z pandemią. Z pewnością poprawi to intensywność kontaktów i umocni partnerstwo między gminami, a może nawet otworzy gminy na turystów, co byłoby kolejnym ważnym etapem w budowaniu wzajemnych relacji.

NORBERT SCHÖLER

Bürgermeister der Stadt Marlow

Die ersten Kontakte mit der polnischen Seite wurden von der Stadt Marlow auf sehr traditionelle Weise hergestellt. Wie in vielen anderen Fällen suchte eine der Gemeinden einen deutschen Partner, und so landete eine Einladung der Gemeinde Czaplinek auf dem Schreibtisch des Bürgermeisters. Bereits im Jahre 2002 wurde eine Partnerschaftvereinbarung unterzeichnet. Obwohl Marlow im Westen und Czaplinek im Osten der Euroregion Pomerania liegt und die Entfernung zwischen beiden Gemeinden etwa 350 km beträgt, war dies für die beiden Gemeinden kein Problem. Die Neugierde und der Wunsch, den Nachbarn kennen zu lernen, waren enorm. Das Interesse konzentrierte sich nicht nur auf die künftige EU-Finanzierung, sondern auch darauf, wie die Gemeinden im Alltag arbeiten und wirtschaften.

Die deutsch-polnische Partnerschaft hat viele Menschen auf verschiedenen Ebenen zusammengebracht. Seit Jahren nehmen die Feuerwehrleute aus Czaplinek an gemeinsamen Übungen teil und tauschen ihre Erfahrungen mit der Ausrüstung und deren Einsatz aus. Die Grundschule in Marlow und die Schule in Czaplinek haben ebenfalls eine enge Zusammenarbeit entwickelt. Gegenwärtig arbeiten sie an einem Projekt, wie man mit einer Pandemie fertig wird und trotzdem miteinander kommunizieren kann. Durch die Anschaffung von mobilen Geräten für die Kinder konnten sie ihre Zusammenarbeit fortsetzen und via Internet die Sprache des Nachbarn lernen. Es gibt auch eine Zusammenarbeit zwischen kommunalen Hilfsorganisationen, Taubenzüchtern, Kulturvereinen und auf wirtschaftlicher Ebene zwischen Unternehmen aus beiden Gemeinden.



Bei den Gesprächen zwischen den Partnern geht es nicht nur um Fragen der Kommunalverwaltung, sondern auch um politische Themen, darunter auch kontroverse wie die Flüchtlingspolitik der beiden Regierungen. Sie streiten oft über viele Themen, aber immer mit Respekt vor der Rede- und Gedankenfreiheit des Gesprächspartners. Für ihr Engagement und ihren Beitrag zur Entwicklung der Partnerschaft, insbesondere im sozialen Bereich, ehrte die polnische Seite den ehemaligen Bürgermeister von Marlow, Herrn Schütt, seinen Stellvertreter, Herrn Winkler, und den derzeitigen Bürgermeister, Herrn Schöler, mit der Ehrenbürgerschaft der Stadt Czaplinek.

Leider gab es auch Hindernisse bei der Zusammenarbeit. So wurde beispielsweise ein Antrag zum Bau eines Radweges, in den viel Zeit und Energie investiert wurde, praktisch nur aus einem Grund abgelehnt: die Gemeinden liegen zu weit auseinander. Viel Zeit und Aufmerksamkeit wurde den Anträgen im Rahmen

des Fonds für kleine Projekte gewidmet, bei denen von den Antragstellern umfangreiche und detaillierte Berechnungen verlangt wurden. Dies haben die Bürgermeister nicht von einer weiteren Zusammenarbeit abgeschreckt. Gegenwärtig planen die Gemeinden jedoch keine größeren gemeinsamen Investitionen. Dies ist vor allem darauf zurückzuführen, dass sie darauf warten, dass die EU die Rahmenbedingungen für die Anträge konkretisiert. In Zukunft werden die Partner mit Sicherheit versuchen, Mittel für Schulen, Feuerwehren, Sportvereine und Hilfsorganisationen zu erhalten. Außerdem warten alle auf eine Normalisierung der Situation mit der Pandemie. Dies wird sicherlich die Intensität der Kontakte verbessern und die Partnerschaft zwischen den Gemeinden stärken, und vielleicht sogar die Gemeinden für Touristen öffnen, was ein weiterer wichtiger Schritt beim Aufbau gegenseitiger Beziehungen wäre.

MARCIN NARUSZEWICZ
burmistrz Czaplinka

Gmina Czaplinek podjęła współpracę transgraniczną w 1991 roku, a więc już trzydzieści lat temu, nawiązując kontakty z niemiecką gminą Ratekau i Bad Schwartau. W 2002 roku podpisana została umowa partnerska z miastami Grimmen i Marlow.

Współpraca rozwija się bardzo intensywnie. Jednym z ważniejszych projektów, jaki udało się wspólnie zrealizować, są Relacje na odległość – Czaplinek i Marlow pokonują dystans, w ramach którego wyposażono jedną z sal lekcyjnych Szkoły Podstawowej przy ul. Wałęckiej 49 w Czaplinku w sprzęt niezbędny do prowadzenia lekcji w formie wideokonferencji. Szkoła otrzymała serwer, 25 komputerów z kamerkami spiętymi w jedną sieć, oprogramowanie, monitor interaktywny oraz biurka i krzesła. Pozwoliło to na wypracowanie nowego modelu współpracy transgranicznej, w którym odległość pomiędzy Czaplinkiem a Marlow nie ma znaczenia.

We współpracę zagraniczną angażują się liczne organizacje pozarządowe z zaprzyjaźnionych gmin. Organizowana jest wymiana młodzieży między szkołami oraz klubami sportowymi, kontakty między klubami seniora, wspólne projekty kulturalne oraz sportowe. Przedstawiciele gminy Czaplinek uczestniczyli np. w Europa Festival w Bad Schwartau, przedstawicielki Koła Gospodyń Wiejskich w Siemczynie „Siemczyńnianki” brały udział w jarmarku bożonarodzeniowym w Marlow. Na stoisku przygotowanym przez nie serwowano pierogi z kapustą i z grzybami, pierogi ruskie oraz pierogi z soczewicą, sprzedawano też suszone grzyby, miody oraz ozdoby świąteczne, by uzyskane w ten sposób pieniądze przekazać na cele charytatywne dla kościoła ewangelickiego w Marlow.



Niemieckie miasta partnerskie odwiedzają polskie z дарами rzeczowymi, które poprzez organizacje pozarządowe oraz Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej trafiają do najbardziej potrzebujących mieszkańców. Dla przykładu – Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Otwórzmy Serca” otrzymało od partnerów z Marlow cztery łóżka rehabilitacyjne, które są wypożyczane mieszkańcom gminy Czaplinek. Stowarzyszenie Caritas Parafialna Czaplinek otrzymało w darze kartony wypełnione odzieżą, pościelą, produktami spożywczymi i zabawkami dla dzieci. Nie bez znaczenia jest fakt, że jednym z efektów tej współpracy jest promocja Czaplinka na arenie międzynarodowej.

MARCIN NARUSZEWICZ **Bürgermeister von Czaplinek**

Die Gemeinde Czaplinek begann 1991, also vor dreißig Jahren, mit der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit, indem sie Kontakte zu den deutschen Gemeinden Ratekau und Bad Schwartau aufnahm. Im Jahre 2002 wurde eine Partnerschaftsvereinbarung mit den Städten Grimmen und Marlow unterzeichnet.

Die Zusammenarbeit entwickelt sich sehr intensiv. Eines der wichtigsten Projekte, die sie gemeinsam durchgeführt haben, trägt den Titel „Beziehungen auf Entfernung – Czaplinek und Marlow überbrücken die Distanz“, bei dem ein Klassenzimmer der Grundschule an der Wałęcka-Straße 49 in Czaplinek mit der notwendigen Ausrüstung für die Durchführung des Unterrichts per Videokonferenz ausgestattet wurde. Die Schule erhielt einen Server, 25 Computer mit Ka-

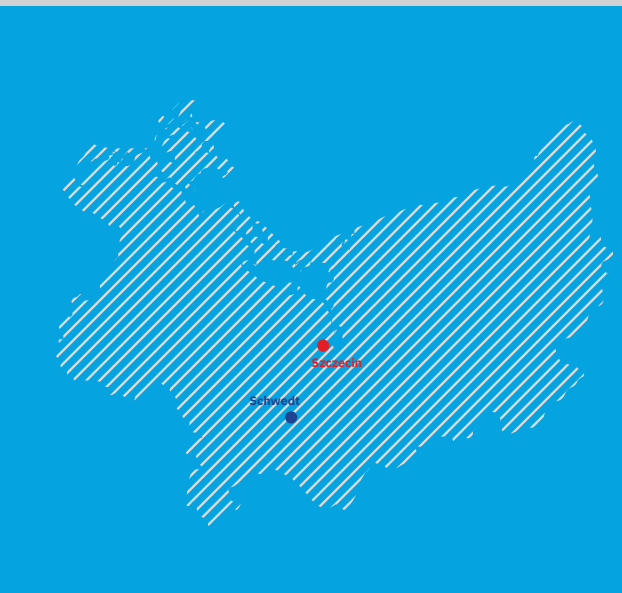
meras, die an ein Netzwerk angeschlossen wurden, Software, einen interaktiven Monitor sowie Tische und Stühle. Dadurch wurde die Entwicklung eines neuen Modells der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit ermöglicht, bei dem die Entfernung zwischen Czaplinek und Marlow keine Bedeutung hat. Zahlreiche Vereine aus befreundeten Gemeinden sind an der deutsch-polnischen Zusammenarbeit beteiligt. Es gibt einen Jugendaustausch zwischen Schulen und Sportclubs, Kontakte zwischen Seniorenclubs sowie gemeinsame Kultur- und Sportprojekte. Vertreter der Gemeinde Czaplinek nahmen beispielsweise am Europa-Festival in Bad Schwartau teil, und Vertreter des Landfrauenverbandes Siemczyno „Siemczynianki“ waren auf dem Weihnachtsmarkt in Marlow vertreten. An ihrem Stand servierten sie Teigtaschen mit Sauerkraut und Pilzen, russische Maultaschen und Maultaschen mit Linsenfüllung, außerdem verkauften sie getrocknete Pilze, Honig und Weihnachtsschmuck, so dass der Erlös an die evangelische Kirche in Marlow gespendet werden konnte.

Die deutschen Partnerstädte bringen bei ihren Besuchen in Polen Sachspenden mit, die mit Hilfe von Nichtregierungsorganisationen und dem Sozialzentrum von Czaplinek an die bedürftigsten Einwohner weitergegeben werden. So erhielt beispielsweise der Behindertenverband „Otwórzmy Serca“ von den Partnern in Marlow vier Rehabilitationsbetten, die an die Bewohner der Gemeinde Czaplinek ausgeliehen werden. Die Caritas der Pfarrei Czaplinek erhielt Pakete mit gespendeter Kleidung, Bettwäsche, Lebensmitteln und Spielzeug für Kinder.

Nicht unbedeutend ist die Tatsache, dass Czaplinek durch diese Zusammenarbeit auf internationaler Ebene für sich werben kann.







ANKE GRODON – dyrektorka muzeów miejskich Städtischen Museen w Schwedt, kulturoznawczyni, historyk sztuki, **DR PAWEŁ MIGDAŁSKI** – historyk z Uniwersytetu Szczecińskiego, prezes stowarzyszeń Terra Incognita i Akademia Kulice

Oboje to historycy zajmujący się badaniem i opracowaniem przeszłości historycznych regionów granicznych Nowej Marchii i Pomorza. Są oni współinicjatorami projektu Interreg „Morze - Pomorze - region przygraniczny, jako miejsca dialogu polsko-niemieckiego”. Partnerem wiodącym jest Uniwersytet Szczeciński, liderem projektu jest Paweł Migdalski, jednym z partnerów jest Muzeum Schwedt, a koordynatorem ze strony muzeum jest Anke Grodon. Obaj partnerzy mogli również wspólnie realizować projekty w ramach Funduszu Małych Projektów Interreg VA.

ANKE GRODON – Leiterin der Städtischen Museen Schwedt, Kulturwissenschaftlerin, Kunsthistorikerin, **DR. PAWEŁ MIGDAŁSKI** – Historiker an der Universität Szczecin, Vorstand der Vereine Terra Incognita und Akademie Kulice

Beide Historiker beschäftigen sich mit der Untersuchung und Aufarbeitung der historischen Grenzgebiete Neumark und Pommern. Sie sind Mitinitiatoren des Interreg Projekts „Das Meer – Pommern – die Grenzregion als Orte des deutsch-polnischen Dialogs“. Leadpartner ist die Universität Stettin, Projektleiter ist Paweł Migdalski, einer der Partner ist das Museum Schwedt und Koordinatorin seitens des Museums ist Anke Grodon. Auch im Rahmen des Fonds für kleine Projekte Interreg VA konnten beide Partner gemeinsam Projekte realisieren.



ANKE GRODON

**Dyrektorka muzeów miejskich Städtische
Museen Schwedt**

Anke Grodon od dawna wie, że to przede wszystkim uczelnie wyższe oraz instytucje kultury najbardziej skorzystają z kontaktów transgranicznych. Dlatego więc jednym z ostatnich transgranicznych działań, w których uczestniczy muzeum w Schwedt jest projekt „Morze – Pomorze – Pogranicze – miejscem polsko-niemieckiego dialogu. Transgraniczna sieć współpracy w nauce i edukacji historycznej Nadodrza i strefy bałtyckiej” realizowany wraz z Instytutem Historycznym Uniwersytetu Szczecińskiego, Katedrą Zabytkoznawstwa Europejskiego Uniwersytetu Viadrina we Frankfurcie nad Odrą, Instytutem Historii Uniwersytetu w Greifswaldzie i Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Stargardzie. Jednym z celów projektu jest koordynacja i integracja podejmowanych działań między wszystkimi partnerami.

Grupą docelową są przede wszystkim studenci, naukowcy oraz wszyscy zainteresowani dziedzinami humanistycznymi.

Inicjatorem współpracy był dr Paweł Migdalski, którego Anke Grodon poznała w stowarzyszeniu „Terra Incognita”. Dzięki jego pasji w zgłębianiu historii regionalnej, która doskonale wpisała się w krąg zainteresowań muzeum w Schwedt, placówkę zaproszono do udziału w projekcie.

W roku 2022 muzeum w Schwedt wraz z partnerami planuje wiele wspólnych działań m.in. przygotowanie wystawy objazdowej pod nazwą „Zaginione miejsca. Dolina Dolnej Odry w zwierciadle map historycznych” oraz towarzyszących jej warsztatów dla uczniów z polskich i niemieckich miast. To bardzo ważne, aby

do współpracy polsko-niemieckiej włączać nowe pokolenia.

Największą obecnie przeszkodą we współpracy na pograniczu według Anke Grodon jest pandemia. Zmusiła partnerów do pracy on-line, a ta przecież nie zastąpi tradycyjnych spotkań. Jaki wpływ będą miały obostrzenia dotyczące planowanych warsztatów, okaże się w praktyce. Nie łatwo jest poznawać sąsiada, podnosić swoje umiejętności językowe i interkulturalne poprzez ekran monitora.

W przyszłości muzeum w Schwedt chciałoby rozbudować i zintensyfikować kontakty z polską stroną. Placówka szczególnie stawia sobie za cel dotarcie do studentów i uczniów, którzy najwięcej skorzystają z tak zróżnicowanego programu. Od nich zależy jak układać się będzie dalsza transgraniczna współpraca i jak zaowocuje zdobyta przez młodych ludzi wiedza i umiejętności.

ANKE GRODON

Leiterin der Städtischen Museen Schwedt

Anke Grodon weiß seit langem, dass vor allem Universitäten und Kultureinrichtungen von grenzüberschreitenden Kontakten profitieren können. Deshalb ist eine der letzten grenzüberschreitenden Aktivitäten, an denen das Museum Schwedt beteiligt ist, das Projekt „Das Meer – Pommern – die Grenzregion als Orte des deutsch-polnischen Dialogs. Grenzübergreifendes Netzwerk zur wissenschaftlichen Kooperation und historischen Bildung über Ostsee und Odergebiet“ in Kooperation mit dem Historischen Institut der Universität Stettin, Professur für Denkmalkunde der Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder), dem Historischen Institut der Universität Greifswald und dem Archäologisch-Historischen Museum Star-





gard. Eins der Ziele des Projekts ist die Koordination und Integration von Aktivitäten unter allen Partnern. Zielgruppe sind vor allem Studierende, Wissenschaftler und alle geisteswissenschaftlich Interessierten.

Den Anstoß zur Zusammenarbeit gab Dr. Paweł Migdałski, den Anke Grodon im Verein „Terra Incognita“ kennenlernte. Dank seiner Leidenschaft für die Regionalgeschichte, die sich hervorragend mit den Interessen des Museums in Schwedt deckt, wurde das Museum eingeladen, sich an dem Projekt zu beteiligen. Für das Jahr 2022 planen das Museum Schwedt und seine Partner eine Reihe von gemeinsamen Aktivitäten, darunter eine Wanderausstellung mit dem Titel „Verschwundene Orte. Das Untere Odertal im Spiegel historischer Karten“ und begleitende Workshops für Schüler aus polnischen und deutschen Städten. Es war sehr wichtig, neue Generationen in die deutsch-polnische Zusammenarbeit einzubeziehen.

Nach Ansicht von Anke Grodon ist das größte Hindernis für die grenzüberschreitende Zusammenarbeit derzeit die Pandemie. Sie hat die Partner gezwungen, online zu arbeiten, was die herkömmlichen Begegnungen nicht ersetzen kann. Wie sich die Einschränkungen auf die geplanten Workshops auswirken, wird sich in der Praxis zeigen. Es ist nicht einfach, den Nachbarn kennen zu lernen, sprachliche und interkulturelle Fähigkeiten über einen Bildschirm zu verbessern.

In Zukunft möchte das Museum Schwedt seine Kontakte mit der polnischen Seite ausbauen und intensivieren. Unser Haus möchte insbesondere Studierende und Schüler ansprechen, die am meisten von dem abwechslungsreichen Programm profitieren werden. Es liegt an ihnen, wie sich die weitere grenzüberschreitende Zusammenarbeit entwickelt und wie die erworbenen Kenntnisse und Fähigkeiten zur Geltung kommen.





DR PAWEŁ MIGDALSKI
Uniwersytet Szczeciński

Współpraca na leżącym po obu stronach granicy Pomorza to proces naturalny, zwłaszcza dla kogoś, kto chce podejmować tematykę pomorską. Wspólna praca ułatwia odkrywanie nieznanych kart pogranicznej przeszłości, krajobrazu kulturowego i przyrodniczego. Pawłowi Migdalskiemu marzy się granica, która będzie łączyła, jak starożytny limes, nad którym powstawały handlowe miasta-bramy, która pozostanie jedynie linią na politycznej i administracyjnej mapie, a nie rowem dzielącym mentalnie narody wyrosłe na wspólnym korzeniu cywilizacji europejskiej. Granica, nad którą sąsiedzi nie są odległymi wspólnotami, ale współdziałają, współmieszkają z nami.

Podjął studia w sąsiedniej pomorskiej Gryfi, poznał życzliwych ludzi, zaangażowanych w budowanie relacji między środowiskami z obu krajów, Niemców i Polaków. Początkowo takie działania jak PolenmARkT – festiwal kultury polskiej odbywający się corocznie w listopadzie w Greifswaldzie – wydawały mu się daleko wykraczającymi poza jego możliwości, ale zmienił zdanie, gdy wspólnie z koleżeństwem powołał w Chojnie stowarzyszenie „Terra Incognita”. Doświadczenia zdobyte w Niemczech i w chojeńskim NGO z czasem przeniósł na grunt akademicki – w Uniwersytecie Szczecińskim zrealizował już kilka międzynarodowych, głównie polsko-niemieckich, projektów. Kilku kolegów Niemców pracuje w jego macierzystym instytucie, w którym dzieli gabinet z Francuzem. W Greifswaldzie czuje się jak u siebie. Pozdrawia spotykanych tam znajomych, oni rozpoznają jego.

Jest przekonany, że to współpraca ma być motorem działań i projektów, a nie na odwrót. Pozwoliła mu na





zawiązanie się stabilnej sieci instytucji i reprezentujących je osób, które chcą się poznawać, współdziałać, na których aktywne zaangażowanie można liczyć. Jest dumny z faktu, że wspólnie z partnerami ze Schwedt czy Greifswaldu udaje mu się realizować przynajmniej jeden projekt rocznie – wyjazdy studyjne, konferencje czy warsztaty. Podjęli się także powołania grup eksperckich, które pracują nad stworzeniem nowych kierunków badawczych oraz studiów w regionie.

Martwi go zmniejszające się po obu stronach granicy zainteresowanie krajem sąsiadów. Przejawem tego jest malejąca liczba uczących się języka niemieckiego. Za poważną barierę w rozwoju współpracy uważa konieczność prefinansowania projektów – odbiera to szanse na korzystanie ze środków transgranicznych organizacjom i instytucjom, które nie mają stałego finansowania i budżetu.

DR. PAWEŁ MIGDALSKI
Universität Szczecin

Die Zusammenarbeit in Pommern, das auf beiden Seiten der Grenze liegt, ist ein natürlicher Prozess, insbesondere für jemanden, der sich mit pommerschen Themen beschäftigen will. Die Zusammenarbeit erleichtert es, unbekannte Seiten der Vergangenheit, der Kultur- und Naturlandschaft des Grenzgebiets zu entdecken. Paweł Migdalski träumt von einer Grenze, die verbindet wie der antike Limes, an dem Handelsstädte und Tore gebaut wurden, der nur eine Linie auf der politischen und administrativen Landkarte ist und nicht ein Graben, der die Nationen mental trennt, die gemeinsame Wurzeln in der europäischen Zivilisation haben. Es geht um eine Grenze, über die hinweg

die Nachbarn keine entfernten Gemeinschaften sind, sondern wo sie zusammenarbeiten und wohnen.

Er nahm das Studium in der benachbarten pommerischen Stadt Greifswald auf und traf dort auf freundliche Menschen, die sich für den Aufbau von Beziehungen zwischen den Gesellschaften beider Länder, Deutschen und Polen, einsetzten. Aktivitäten wie PolenmARkT, ein jährlich im November in Greifswald stattfindendes Festival polnischer Kultur, schienen zunächst jenseits seiner Möglichkeiten zu sein, doch er änderte seine Meinung, als er mit seinen Kollegen den Verein „Terra Incognita“ in Chojna gründete. Mit der Zeit transferierte er die in Deutschland und bei der NGO in Chojna gesammelten Erfahrungen auf den akademischen Sektor – er hat bereits mehrere internationale, hauptsächlich deutsch-polnische Pro-

jekte an der Universität von Stettin umgesetzt. Mehrere deutsche Kollegen arbeiten in seinem Institut, wo er sich ein Büro mit einem Franzosen teilt. Er fühlt sich in Greifswald wie zu Hause. Er grüßt Bekannte, die er dort trifft, und sie erkennen ihn.

Er ist davon überzeugt, dass die Zusammenarbeit der Motor für Aktivitäten und Projekte sein sollte und nicht umgekehrt. Die Zusammenarbeit hat es ihm ermöglicht, ein stabiles Netz von Institutionen und deren Vertretern aufzubauen, die sich kennenlernen und zusammenarbeiten wollen und auf deren aktive Mitwirkung man zählen kann. Er ist stolz darauf, dass es ihm gelingt, gemeinsam mit Partnern aus Schwedt und Greifswald mindestens ein Projekt pro Jahr – Studienreisen, Konferenzen oder Workshops – durchzuführen. Sie haben sich auch verpflichtet,





Expertengruppen einzurichten, die an der Entwicklung neuer Forschungsrichtungen und Studien in der Region arbeiten.

Er ist besorgt über das nachlassende Interesse an dem Nachbarland auf beiden Seiten der Grenze. Ein Symptom dafür ist die sinkende Zahl der Personen, die Deutsch lernen. Als ernsthaftes Hindernis für die Entwicklung der Zusammenarbeit sieht er die Notwendigkeit, Projekte vorzufinanzieren – dies nimmt Organisationen und Einrichtungen, die nicht über ausreichend finanzielle Mittel verfügen, die Möglichkeit grenzüberschreitende Förderung zu nutzen.



BURKHARD PREIßLER – kierownik wydziału Rozwoju w Starostwie Powiatu Vorpommern-Greifswald – na emeryturze, **ANETA SOPRYCH-KUŚNIERZ** – naczelnik Wydziału Rozwoju i Funduszy Pomocowych w Urzędzie Miejskim w Policach

Obie osoby wybitnie zasłużyły się dla współpracy polsko-niemieckiej. Zainicjowały szereg przedsięwzięć gospodarczych, turystycznych i kulturalnych w Euroregionie Pomerania. Celem tych projektów było zbliżenie mieszkańców pogranicza, poprawa infrastruktury, która ułatwia podróżowanie, spotkania i wzajemne poznawanie się.

Temu celowi służą również coroczne imprezy gospodarcze, takie jak wystawa w Pasewalku i targi gospodarcze w Policach, tworzenie ogólnodostępnych szlaków turystyki wodnej w rejonie Zalewu Szczecińskiego, budowa dróg i ścieżek rowerowych przez granicę.

BURKHARD PREIßLER – Leiter des Amtes für Kreientwicklung im Landkreis Vorpommern-Greifswald – im Ruhestand, **ANETA SOPRYCH-KUŚNIERZ** – Leiterin der Abteilung Entwicklungs- und Hilfsfonds an der Stadtverwaltung Police

Beide Personen haben sich für die deutsch-polnische Zusammenarbeit verdient gemacht. Sie initiierten eine Reihe von wirtschaftlichen, touristischen und kulturellen Projekten in der Euroregion Pomerania. Ziel dieser Projekte war es, die Grenzbewohner einander näher zu bringen, die Infrastruktur zu verbessern, wodurch das Reisen, die Begegnungen und das gegenseitige Kennenlernen erleichtert werden.

Dazu dienen auch die jährlichen Wirtschaftsveranstaltungen, wie die Leistungsschau in Pasewalk und die Wirtschaftsmesse in Police, die Schaffung von für jedermann zugänglichen Wassertourismusrouten in der Region des Stettiner Haffs sowie der Bau von Straßen und Radwegen über die Grenze hinweg.



BURKHARD PREIßLER

był naczelnik wydziału z powiatu Uecker-Randow

Naprawdę możemy się wspólnie zrastać w Euroregionie tylko wtedy, gdy administracje również się do siebie zbliżą. Burkhard Preißler, naczelnik wydziału z powiatu Uecker-Randow, był świadomy tej roli i z wielkim entuzjazmem kierował projektami polsko-niemieckimi. „Mielśmy podobne problemy do rozwiązania, dlaczego nie mielibyśmy zrobić tego razem?” – wyjaśnia. Prowadził istotne projekty w zakresie turystyki i budownictwa w powiecie.

„Oprócz efektów wynikających z przedsięwzięć w ramach Funduszu Małych Projektów, zrealizowano wymierne inwestycje w infrastrukturę drogową, edukacyjną oraz w sektor turystyczny.” Do dziś, choć jest na emeryturze, angażuje się w polsko-niemiecki projekt, w ramach którego powstaje i jest realizowana wspólna trasa rowerowa wokół Zalewu Szczecińskiego.

Burkhardowi Preißlerowi nie zawsze było łatwo koordynować międzynarodowe projekty. Na początku tłumacze byli potrzebni nawet do przygotowania i koordynacji projektów. Problem ten z czasem stracił na znaczeniu, a powiat zrealizował na obszarze przygranicznym wiele ciekawych projektów, takich jak wspólny system informacji geograficznej (GIS), koncepcje ścieżek rowerowych czy dróg.

Nawet na emeryturze chciałby nadal uczestniczyć w projektach Interreg. Z entuzjazmem opowiada o wielu zaangażowanych, mądrych i niezawodnych ludziach, których poznał i docenił na przestrzeni lat. Burkhard Preißler podtrzymuje te kontakty: „Wieloletnia współpraca umożliwiła nawiązanie trwałych przyjaźni i cieszę się, że te kontakty się nie urywają.”

BURKHARD PREIßLER
ehemaliger Amtsleiter aus dem
Landkreis Uecker-Randow

Wirklich zusammenwachsen können wir in der Euroregion nur, wenn auch die Verwaltungen zusammenkommen. Burkhard Preißler, Amtsleiter aus dem Landkreis Uecker-Randow war sich dieser Rolle bewusst und leitete deutsch-polnische Projekte mit großer Begeisterung. „Wir hatten ähnliche Probleme zu lösen, warum sollten wir das nicht gemeinsam tun?“, erklärt er. Im Tourismus und im Bauwesen des Landkreises brachte er signifikante Projekte voran.

„Neben Effekten aus kleinen Projekten im Rahmen des „Fonds für kleine Projekte“ wurden auch handfes-

te Investitionen in Straßen- und Bildungsinfrastruktur sowie im touristischen Bereich umgesetzt“, erzählt er. Noch heute, obwohl er im Ruhestand ist, engagiert er sich in einem deutsch-polnischen Projekt, das eine gemeinsame Fahrradrouten um das Stettiner Haff erstellt und mit Leben füllt.

Nicht immer war es für Burkhard Preißler einfach, die internationalen Projekte zu koordinieren. Anfangs waren Dolmetscher nötig, sogar für die Vorbereitung und Koordination der Projekte. Dieses Problem relativierte sich mit der Zeit und der Landkreis setzte unzählige interessante Projekte im Grenzraum um, wie ein gemeinsames Geoinformationssystem (GIS), Radwege- oder Straßenkonzeptionen.

Auch im Ruhestand möchte er weiterhin an den Interreg-Projekten mitwirken. Von den vielen engagierten,





klugen und zuverlässigen Menschen, die er im Laufe der Jahre kennen und schätzen gelernt hat, ist er begeistert. Burkhard Preißler hält die Verbindungen aufrecht: „Die langjährige Zusammenarbeit hat es ermöglicht, dauerhafte Freundschaften zu schließen und ich freue mich, dass diese Kontakte nicht abreißen.“

ANETA SOPRYCH-KUŚNIERZ

**naczelnik Wydziału Rozwoju i Funduszy
Pomocowych w gminie Police**

Miasta stowarzyszone w Euroregionie Pomerania mają możliwość ubiegania się o finansowanie wspólnych pomysłów. Police wraz z miastami partnerskimi aktywnie z tej możliwości korzystają od wielu lat. Obecnie funkcjonują już stałe grupy robocze, które cyklicznie omawiają nowe pomysły i aktywnie działają na rzecz rozwoju regionu. Nie byłoby to możliwe bez wsparcia ze strony pracowników Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania i Wspólnego Sekretariatu w Löcknitz.

Jedną z ważnych inwestycji finansowanych ze środków Interreg była rozbudowa terenów rekreacyjnych w Trzebieży i Greifswaldzie. Dzięki podejmowanym od 2004 roku inwestycjom Trzebież stała się atrakcyjną miejscowością turystyczną, a Greifswald zagospodarował nowe tereny na cele kulturalne. Obecnie trwają prace mające na celu rozbudowę przestrzeni rekreacyjnych nad Łarpią. Kolejnym obszarem współpracy była budowa tras rowerowych w Policach i Pasewalku. W konsekwencji stowarzyszenia rowerowe po obu stronach granicy w ramach nawiązanych kontaktów organizują rajdy oraz imprezy turystyczne. Współpraca rozwija się pomiędzy szkołami, ośrodkami kultury i stowarzyszeniami sportowymi. Z powiatem Uecker-Randow zrealizowano projekt częściowej informatyzacji urzędów.

W roku 2009 burmistrz Polic Władysław Diakun został odznaczony przez ówczesnego prezydenta Niemiec Horsta Köhlera Orderem Zasługi Republiki Federalnej Niemiec za wkład w polsko-niemiecką współpracę.



ANETA SOPRYCH-KUŚNIERZ

Leiterin der Abteilung für Entwicklung und Soziales Gemeinde Police

Die in der Euroregion Pomerania vereinten Städte haben die Möglichkeit, Fördermittel für gemeinsame Ideen zu beantragen. Police und ihre Partnerstädte nutzen diese Möglichkeit aktiv bereits seit vielen Jahren. Derzeit gibt es ständige Arbeitsgruppen, die in regelmäßigen Abständen neue Ideen diskutieren und sich aktiv für die Entwicklung der Region einsetzen. Dies wäre ohne die Unterstützung der Mitarbeiter des Vereins der Polnischen Gemeinden der Euroregion Pomerania und des Gemeinsamen Sekretariats in Löcknitz nicht möglich.

Eine der wichtigsten von INTERREG finanzierten Investitionen war die Entwicklung von Naherholungsgebieten in Trzebież und Greifswald. Dank der seit 2004 getätigten Investitionen wurde Trzebież zu

einem attraktiven touristischen Ort, und Greifswald erschloss neue Flächen für kulturelle Zwecke. Gegenwärtig dauern die Arbeiten zur Entwicklung von Naherholungsgebieten am Fluss Łarpia an. Ein weiterer Bereich der Zusammenarbeit war der Bau von Radwegen in Police und Pasewalk. Eine Folge daraus ist, dass Fahrradvereine auf beiden Seiten der Grenze im Rahmen ihrer Kontakte Rallyes und touristische Veranstaltungen organisieren. Die Zusammenarbeit zwischen Schulen, Kulturzentren und Sportvereinen entwickelt sich. Mit dem damaligen Landkreis Uecker-Randow wurde ein Projekt zur teilweisen EDV-Umstellung der Verwaltungsstellen durchgeführt.

Im Jahre 2009 wurde der Bürgermeister von Police, Władysław Diakun, vom damaligen Bundespräsidenten Horst Köhler für seinen Beitrag zur deutsch-polnischen Zusammenarbeit mit dem Verdienstorden der Bundesrepublik Deutschland ausgezeichnet.







EUROREGION POMERANIA

SANDRA NACHTWEIH – burmistrzynie Pasewalku,
WŁADYSŁAW DIAKUN – burmistrz Polic

Stała się atrakcją badając kontakty, Umowa partnerska została podpisana 15 maja 1999 roku. Realizacja wspólnych przedsięwzięć, współpracując w ramach Euroregionu Pomerania. Wskazywanie na wspólne wartości i dofinansowanie z budżetu europejskiego, zapewnienie kontaktów: ekologiczne, kulturalne, sportowe, ekumeniczne, gospodarcze, ekologiczne. Promują udział wody z jeziora (Stawanie de Pol, organizacja targi gospodarcze, spotkania z okazji świąt i rocznic, kulturalne i ekologiczne, spotkania z okazji i drogi w przyszłość jest festiwal – przesłanie radia podawana im przez Ernesta Daetwylera, artystę szwajcarsko-kanadyjskiego pochodzenia.

SANDRA NACHTWEIH – Bürgermeisterin von Pasewalk,
WŁADYSŁAW DIAKUN – Bürgermeister von Police

Beide Städte pflegen laufende Kontakte. Ein Partnerschaftsabkommen wurde am 15. Juli 1999 unterzeichnet. Die Städte führen gemeinsame Projekte durch und arbeiten im Rahmen der Euroregion Pomerania intensiv zusammen. Sie unterstützen einander bei der Beantragung von europäischen Fördermitteln und bei den Kontakten zwischen den Bürgern in den Bereichen Bildung, Kultur, Sport, Ökumene, Wirtschaft und Umwelt. Sie werben für die Wasserroute vom Uckersee nach Police, organisieren Wirtschaftsmessen und veranstalten Treffen zu Festen und Jubiläen, getragen von der Idee des Friedens. Das Symbol ihres gemeinsamen Weges in die Zukunft ist der Phönix, eine Raumkultur, die ihnen von Ernest Daetwyler, einem schweizerisch-kanadischen Installationskünstler, geschenkt wurde.



SANDRA NACHTWEIH



WŁADYSŁAW DIAKUN



Das Projekt „Transcoding Pomerania – Qualitätssteigerung der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit in der Euroregion Pomerania“ wird durch die Europäische Union aus Mitteln des Fonds für Regionale Entwicklung (EFRE) kofinanziert. Projekt „Transcoding Pomerania – Podniesienie jakości współpracy transgranicznej w Euroregionie Pomerania“ jest dofinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).







